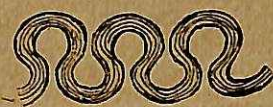

ΠΑΝΑΘΗ- ΝΑΙΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ν. ΕΠΙΣΚΟΠΟΠΟΥΛΟΥ

Αιμύλιος Ζολᾶ.

ΛΑΜΠΡΟΥ ΠΟΡΦΥΡΑ

Ἄνεμῶνες στὸν ἄνεμο — ποίημα.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Στὸ Μοναστήρι — διήγημα.

ΣΙΜΟΥ ΜΕΝΑΡΛΟΥ

Ἡ Ρήγαινα.

ΔΗΜ. ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΘΗΝΑΙΟΥ

Ἡ Νῆσος τῶν Μακάρων.

ΘΩΜΑ ΘΩΜΟΠΟΥΛΟΥ

Κλεονίκη Ἀσπριώτου.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ

Θεατρικὴ Ζωή.

ED. SANSOT - ORLAND

Ἐπιστολὴ ἐκ Παρισίων.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ

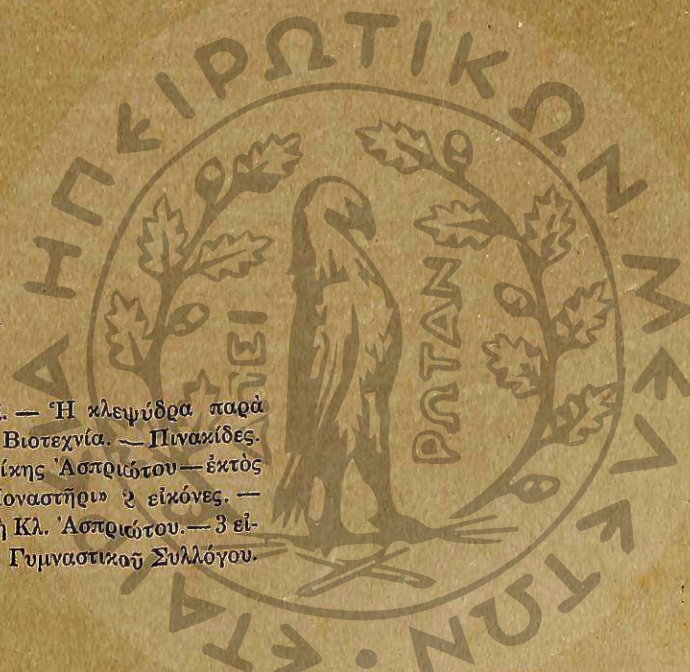
Πολιτικὴ Σελίς.

ΧΑΡΗ ΗΜΕΡΙΝΟΥ

Δόγοι καὶ ἀντίλογοι.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ — ΤΕΧΝΗ — ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Ἀρμενικὰ ποιήματα. — Αἰμύλιος Ζολᾶ. — Ἡ κλεψύδρα παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. — Ἀνδρέας Κορδέλλας. — Βιοτεχνία. — Πινακίδες. — Εἰκόνες: Ὁ Καλλιτέχνης ὑπὸ Κλεονίκης Ἀσπριώτου — ἐκτὸς τοῦ κειμένου. — Αἰμύλιος Ζολᾶ. — «Στὸ Μοναστήρι» 3 εἰκόνες. — Κλεονίκη Ἀσπριώτου. — Ἰταλόπαις, σπουδὴ Κλ. Ἀσπριώτου. — 3 εἰκόνες τῆς κλεψύδρας. — Μετάλιον Πανελλ. Γυμναστικοῦ Συλλόγου.

‘Ο κ. Γεράσιμος Π. Χαλιυσιόπουλος έπαυσε να είνε περιδόντων αντιπρόσωπός μας, ούτε έχει πλέον καμμίαν
υπερρέσιαν εις τα «Παναθηναία».

ΤΙΜΗΜΑ ΕΓΓΡΑΦΗΣ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ δι' εν έτος φρ. 25
" δι' έξ μην. " 13
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ δι' εν έτος φρ. 25
" δι' έξ μην. " 13

ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΑΘΗΝΑΙ, 18, ΟΔΟΣ ΦΙΛΕΛΛΗΝΩΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ
ΚΙΜΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

Αί έγγραφαι λογίζονται δογόμε-
ναι από 15 Οκτωβρίου ή 15 Α-
πριλίου.
Τά χειρόγραφα δέν έπιστρέ-
φονται.
Εν τευχός αποστέλλεται δωρεάν
ώς δείγμα.
Αγγέλλεται πών νέον βιβλίον, του
οποιου αποστέλλονται εις τό γρα-
φείον δύο αντίτυπα.

Έκαστόν έτος των «Παναθηναίων» αποτελούν δύο όγκώδεις και πλουσίως εικονογραφημένοι τόμοι
ΤΙΜΩΜΕΝΟΙ: Πολυτελώς χρυσόδετοι φρ. χρ. 30
Απλώς " " 28 } ελεύθεροι ταχ. τελών
Χαρτόδετοι " " 25
Εν τῷ εσωτερικῷ αὶ τιμαὶ αὐταὶ εἰσδραχμας.

— Πᾶσα αἰτησίς πρὸς ἐγγραφήν συνοδεύεται ἀπαραιτήτως ὑπὸ τοῦ ἀντιτίμου εἰς τραπεζ
ἢ ταχ. ἐπιταγῇ.
πρὸς τὸν κ.

ΚΙΜΩΝΑ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΝ

Διευθυντὴν τῶν «Παναθηναίων» ὁδὸς Φιλελλήνων 18, Ἀθήνας,

ἢ πρὸς τὴν

ΤΡΑΠΕΖΑΝ ΕΜΠΕΔΟΚΛΕΟΥΣ — ΑΘΗΝΑΣ

‘Ο ἐγγράφων 5 συνδρομητὰς καὶ συναποστέλλον τὸ τίμημα τῆς ἐγγραφῆς των
λαμβάνει τὰ ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ ἐπὶ ἐν έτος δωρεάν.

ΓΕΝΙΚΟΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ τῶν «Παναθηναίων» εἰς ὅλην τὴν Ρωσίαν ὁ κ. Ἀναστάσιος Μάλτος,
‘Οδησὸς Alexandrowski Prospect № 3.

„ΝΕΟΝ ΑΣΤΥ“
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΣ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

Διευθυντής: Δ. ΚΑΚΛΑΜΑΝΟΣ

Δέκα συντάσσεται καὶ ὁλόκληρον ἐπιτελεῖον συνεργατῶν.

Ἄρθρα ἐπὶ ὅλων τῶν ζητημάτων τῆς ἡμέρας, εἰδήσεις ἀκριβέσταται,
Τηλεγραφήματα ἐξ Εὐρώπης
Τὸ ποικιλωτέρον Ἀθηναϊκὸν φύλλον.

ΤΙΜΗ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

Ἑσωτερικοῦ. Τρίμηνος Δρ. 8. — Ἑξάμηνος Δρ. 15. — Ἑτησία Δρ. 30.
Ἐξωτερικοῦ. Ἑξάμηνος Χρ. φρ. 25. — Ἑτησία Χρ. φρ. 45.
Αἱ συνδρομαὶ ἀποστέλλονται πρὸς τὴν Διεύθυνσιν (ὁδὸς Σοφοκλείους ἀριθ. 2).

ΠΡΟΣΕΧΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

- Μ. Μαλακάση — ποιήματα.
- Ι. Σβορώνου — Τὰ κειμήλια τῶν μουσείων μας: Πραξιτέλεια ἀνάγλυφα τῶν Μουσῶν.
- Κλέωνος Ραγκαβῆ — Ὁ χρονογράφος Θεοφάνης.
- Ἰωάννου Πολέμη — ποιήματα.
- Κωστῆ Παλαμᾶ — ποιήματα.
- Ν. Ἐπισκοποπούλου — Μεγάλη ἀγάπη — διήγημα.
- Θ. Βελλιαγίτου — Ἐντυπώσεις ἐκ Θεσσαλίας.
- Γ. Ε. Μαυρογιάννη — Νικόλαος Μακιαβέλης.
- Μ. Μαλακάση — Ἀετὸς — ἱστορικὸν σημεῖωμα.
- Ὅσκαρ Λέβερτιν — Ὁ ἅγιος Κτενοποιὸς — διήγημα ἐκ τοῦ σουηδικοῦ.
- Δομήνικος Θεοτοκόπουλος — μετ' εἰκόνων.
- Στυλ. Γ. Σπεράντσα — ποιήματα.
- Α. Παπαδιαμάντη — Ἡ Φόνισσα — μυθιστόρημα.

Γ' ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΩΝ „ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ“
ΚΛΕΟΝΙΚΗΣ ΑΣΠΡΙΩΤΟΥ

ΕΝΑΡΞΙΣ 3 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ. — ΛΗΞΙΣ 23 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ
Καθ' ἑκάστην 9-12 π. μ. καὶ 4-8 μ. μ.
ΕΙΣΟΔΟΣ ΛΕΠΤΑ 50

Bibliothèque Wilberg
LEIH BIBLIOTHEK
CIRCULATING LIBRARY
CABINET DE LECTURE

ΔΑΝΕΙΣΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΟΔ. ΓΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΡ. 8

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ
Κ. ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΔΑΚΗ
ΑΘΗΝΑΙ
ΠΛΑΤΕΙΑ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ
ΒΙΒΛΙΑ ΕΙΣ ΟΛΑΣ ΤΑΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

ΓΑΛΑΚΤΟΠΩΛΕΙΟΝ
Γ. Ι. ΓΟΥΛΙΕΑΜΟΥ & ΣΑΣ
‘Οδὸς Γ'. Σεπτεμβρίου 22
ΟΛΑ ΤΑ ΓΑΛΑΚΤΕΡΑ ΕΙΔΗ
ΓΑΛΑ ΑΓΝΟΤΑΤΟΝ
ΠΡΟΣ 80 ΛΕΠΤΑ Η ΟΚΑ
ΜΙΑ ΔΟΚΙΜΗ ΑΡΚΕΙ
ΔΙΑ ΝΑ ΣΑΣ ΠΕΙΣΗ

ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ
ΠΑΛΛΗ & ΚΟΤΖΙΑ
ΟΔΟΣ ΕΡΜΟΥ — ΑΘΗΝΑΙ

Πλούτος γραφικῆς ὕλης.
— Ἐντυπα καὶ ἐπισκεπτήρια
καλλιτεχνικά. — Ἐργοστάσιον
φακέλλων τέλειον. — Χάρτης
τυγραφικὸς λευκὸς καὶ ἐξω-
φύλλον παντὸς εἶδους καὶ ποι-
ότητος.
Εὐθηνία, Ταχύτης, Ἀκριβεία

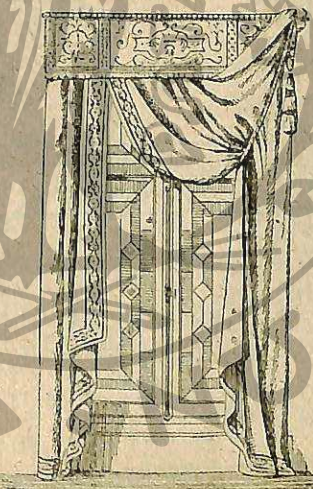
Δ. ΣΟΥΛΤΑΤΟΣ
ΤΑΠΕΤΣΑΡΙΑ

Ἀθῆναι ὁδὸς Σταδίου 28

ΕΠΙΠΛΩΣΕΙΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑΙ

ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΚΕΛΕΤΟΙ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΡΥΘΜΩΝ

ΤΑΠΗΤΕΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ

20 ΒΡΑΒΕΙΑ ΚΑΙ ΔΙΠΛΩΜΑΤΑ

ΘΡΙΑΜΒΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ
ΕΙΣ ΤΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΦΗΜΗΣ

ΜΕΓΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ

Ποικίλων μεταξωτών ύφασμάτων έλληνικής βιομηχανίας,
κατασκευής καὶ συστήματος.

ΣΠΑΡΤΗΣ ΚΑΡΑΣΤΑΜΑΤΗ

Βραβευθέντων διὰ τοῦ Α'. Χρυσοῦ Βραβείου ἐν τῇ Παγκοσμίῳ ἐκθέσει τῶν Παρισίων
1900, τιμητικοῦ διπλώματος (ἀνωτέρου τοῦ χρυσοῦ) τῆς ἐκθέσεως τοῦ Σικάγου καὶ τῆς ἐκθέ-
σεως Βουκουρεστίου καὶ δι' 20 ἄλλων βραβείων καὶ διπλωμάτων διαφόρων ἐκθέσεων ὡς καὶ
10 Βασιλικῶν τίτλων.

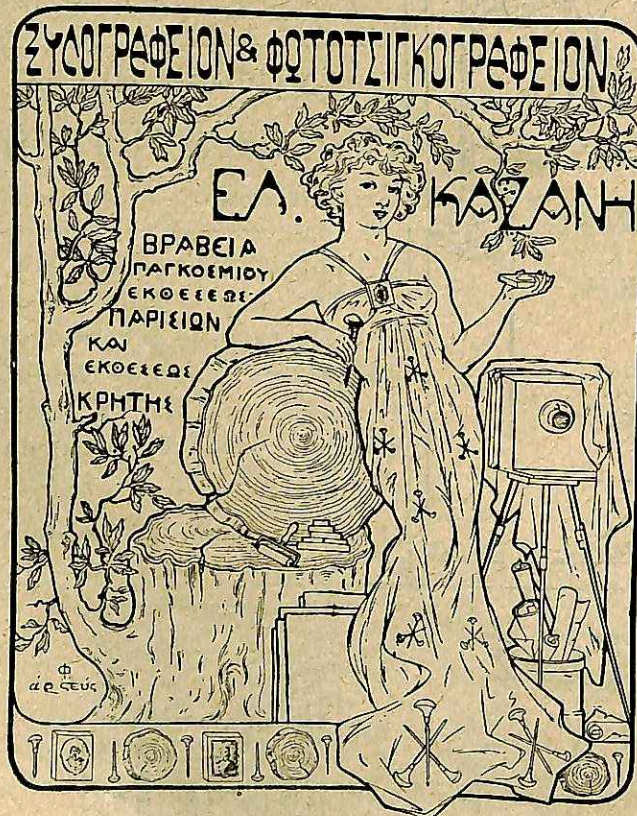
ΑΘΗΝΑΙ, ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ ΑΡ. 9

ΑΜΟΙΒΗ 50.000

Ἐνεκα τῆς καταπληκτικῆς τελειότητος τῶν μεταξωτῶν ὑφασμάτων μας ὑπερβαινόντων τὰ
Εὐρωπαϊκὰ καὶ ὡς πρὸς τὴν στερεότητα καὶ τελειότητα ἐργασίας πολλοὶ κακόβουλοι διαδίδουν
μετ' ἐπιτάσεως, ὅτι ἐν τῷ καταστήματί μας πωλοῦνται Εὐρωπαϊκὰ τὰ ὅποια ὡς γνωστὸν δὲν
εἶνε καθαρὰ μετὰ καὶ ἐπομένως φθείρονται ἀποτόμως.

Ὁ δυνάμιενος ν' ἀνακαλύψῃ ἔστω καὶ μίαν κλωστήν χόρτου ἐντὸς τῶν μεταξωτῶν ὑφασμά-
των μας καθὼς καὶ Εὐρωπαϊκὰ μετὰ ἔντὸς τοῦ καταστήματός μας θὰ λάβῃ ὡς ἀμοιβὴν
50.000 δραχμῶν.

ΑΛΛΑΣΣΟΝΤΑΙ ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΟΜΒΡΕΛΛΩΝ ΔΙ' ΕΓΧΩΡΙΩΝ ΜΕΤΑΞΩΤΩΝ ΗΓΓΥΗΜΕΝΗΣ ΣΤΕΡΕΟΤΗΤΟΣ

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ

ΤΑΠΕΤΣΑΡΙΑΣ & ΘΑΛΑΜΟΣΤΟΛΙΣΕΩΣ

ΡΟΔΟΛΦΟΥ ΒΑΒΕΚ

Ὁδὸς Σόλωνος 11 Ἀθῆναι

ΕΠΙΨΑΛΩΣΕΙΣ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΡΥΘΜΩΝ

ΕΚΤΕΛΕΣΙΣ ΠΑΝΤΟΣ ΕΙΔΟΥΣ ΚΕΝ-
ΤΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΠΕΤΑΣΜΑΤΩΝ

ΣΧΕΔΙΑ, ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΙ ΚΑΤΑ ΒΟΥΛΗΝ

Καλαϊσθονία = Κομψότης = Στερεότης

ΚΛΕΑΝΘΟΥΣ ΓΑΓΓΑΝΟΥ

ΑΠΟΘΗΚΗ ΧΑΡΤΟΥ

Πλατεῖα Ἀγίων Θεοδώρων

*
Ὅλα τὰ εἶδη χάρτου τυπογραφικοῦ
πρωτοκόλλων, γραφῆς κλπ.

Τιμαὶ ἐκτὸς συναγωνισμοῦ.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΟΛΩΝ & Σ'
ΟΙΝΟΙ, ΗΛΥΠΟΤΑ, ΚΟΝΙΑΚ, ΒΕΡΜΟΥΘ κτλ.

Ἀνώτατα βραβεῖα καὶ διπλώματα τιμῆς εἰς τὰς δια-
φόρους Ἐκθέσεις οἱ μόνοι δὲ εἰς τὴν τελευταίαν Ἐκθε-
σιν τοῦ 1900 τῶν Παρισίων λαβόντες δύο Μεγάλαι
Βραβεῖα (Grand prix).

ΖΑΧΑΡΙΑΣ ΣΚΑΡΔΙΑΚΟΣ

ΥΠΟΔΗΜΑΤΟΠΟΙΟΣ

10 — Ὁδὸς Προαστείου — 10

Τὸ ἄκρον ἄσφον ἐν τῇ Ἑλληνικῇ καὶ
Ἑνὴ ὑποδηματοποιίᾳ.

ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ

ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ * ΑΘΗΝΑΙ * ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1902 -
ΜΑΡΤΙΟΣ 1903 * ΤΟΜΟΣ Ε'. ρρρρρρρρρρ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Τύποις Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ ἐν Ἀθήναις.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΛΙΓΑΙΟΥ

Πολιτικὴ Σελίς, σ. 25, 56, 121, 152, 249, 278.
Νικόλαος Μανροκορδάτος σ. 280.

ΔΚΡΟΑΤΟΥ

Αἱ συνεδριάσεις τῆς γερμ. ἀρχαιολογ. σχολῆς σ. 215.
Γερμανικὴ ἀρχαιολ. σχολή σ. 309.

Δ. ΑΛΥΑΤΟΥ

Ἡ Ἀσπρος, σ. 65.

ΑΜΜΩΝΙΟΥ

Νέοι ἑλληνικοὶ πάπυροι ἐξ Αἰγύπτου σ. 183.

ΑΝΑΤΟΛΙΤΙΣΣΑΣ

Ἐπιστολαὶ ἐκ Κων/πόλεως σ. 218.

ΔΗΜ. ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΘΗΝΑΙΟΥ

Ἡ νῆσος τῶν Μακάρων. σ. 14, 143.
Μὲ βάριτον εἰς τὸν ἅγιον Τάφον, σ. 362.

ΔΑΜΠΡΟΥ ΑΣΤΕΡΗ

Βαθειὰ λίμνη. — Δάφνες. — Τὸ μαρμαρωμένο ἄλογο. —
Λόξα σ. 358.

ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΒΕΛΛΙΑΝΙΤΟΥ

Θεσσαλικά ἐντυπώσεις σ. 226.

Γ. ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗ

Παραμύθια σ. 164.

Ν. Χ. Γ.

Κοκλὲν σ. 214.

ΠΕΤΡΟΥ ΓΙΑΝΝΙΔΗ

Τὰ ἐγγυὰ ἀδέρφη σ. 177.

ΙΩΑΝΝΟΥ Ν. ΓΡΥΠΑΡΗ

Ἀγάπη. — Ὑπνος. — Θάνατος, σ. 129.

ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΔΩΡΙΚΟΥ

Νοβέλλι σ. 347.

Ν. ΕΠΙΣΚΟΠΟΠΟΥΛΟΥ

Αἰμίλιος Ζολᾶ, σ. 1, 42.
Τὸ ἔργον τοῦ κ. Βλάχου σ. 178.
Τὸ ἔργον τοῦ Ζολᾶ σ. 257.

ΧΑΡΗ ΗΜΕΡΙΝΟΥ

Λόγοι καὶ ἀντίλογοι, σ. 27, 58, 92, 122, 154, 185, 219,
281, 314, 349, 379.

ΘΩΜΑ ΘΩΜΟΠΟΥΛΟΥ

Κλεονίκη Ἀσπριώτου, σ. 18.

ΙΨΕΝ

— μετάφρασις Μ. Μαλακᾶση —

Μόνος.

Δ. ΚΑΚΛΑΜΑΝΟΥ

Ἐμέτε Νοβέλλι σ. 374.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΑΛΟΣΓΟΥΡΟΥ

Ἡ Κόλασις τοῦ Δάντη σ. 262.

Δ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥ

Ὁ πρῶτος ἐορτασμός τοῦ Συντάγματος σ. 273.

ΑΓΓΕΛΟΥ ΚΛΕΑΝΘΟΥΣ

Ἐπιστολαὶ ἐκ Βερολίνου: ἡ Μῆς Δέγκαν καὶ οἱ ἑλληνικοὶ
χοροὶ σ. 247.
Ἑλλ. τραγούδια ἐν Βερολίνῳ. Μία καλλιτέχνης σ. 313.
Τιμάνδρα Σόρμα σ. 378.

ΚΑΡΟΛΟΥ ΚΡΟΥΜΒΑΧΕΡ

— μετάφρασις Σ. Λοβέρδου —

Τὸ πρόβλημα τῆς νεοελλην. γραφομένης γλώσσης 131, 166.

Δ. ΛΑΥΡΑΓΚΑ

Καλλιτεχνία σ. 152.

Κ. ΜΑΚΡΗ

Καλλιτεχνικὴ Ζωή, σ. 89.
Βυζαντινά 119, 150.
Ἐπιστολαὶ ἐξ Αἰγύπτου — Καλλιτεχνικὴ ἔκθεσις Καΐρου σε-
λῖς 375.

Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗ

Ἀγάπη — Εἰς τὸν Δῶρον Μιχαηλίδην Μουσικὴ Μπε-
τόβεν, σ. 68.
Παρθένες σ. 161.
Ὁ Ἀετὸς σ. 294.

ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΜΑΡΤΖΩΚΗ

Ὁ Χριστός. — Στὸ Βέροη σ. 200.

ΜΠΓΕΡΝΣΕΡΝΕ ΜΠΓΕΡΝΣΕΩΝ

— μετάφρασις Κ. Χ. —

Ἐρώτησις καὶ ἀποκρίσις σ. 138.

ΣΙΜΟΥ ΜΕΝΑΡΔΟΥ

Ἡ Ρήγαινα, σ. 12.

Δ. ΜΕΡΕΖΚΟΦΣΚΥ

— μετάφρασις Κ. Μ. —

Μόνα Λίζα Τζοκόντα σ. 321.

ΠΡΟΣΠΕΡΟΥ ΜΕΡΙΜΕ

— μετάφρασις Ν. Ἐπισκοποπούλου —
Τὸ ὄχρωμα σ. 206.

ΚΙΜΩΝΟΣ ΜΙΧΑΗΛΙΔΟΥ

Καλλιτεχνικὴ Ζωή, σ. 52.
Ψυχὴ Δημιουργός σ. 114.

ΠΑΥΛΟΥ ΝΙΡΒΑΝΑ

Τσερνατόρα, σ. 46.
Αἱ ἡμέραι τοῦ κ. Ἀσώπου, σ. 99.
Φιλολογικὴ Ζωή σ. 211.
Ἡ γλώσσα μᾶς σ. 239.
Σήμεντα σ. 244.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ

Θεατρικὴ Ζωή, σ. 24,
Φιλολογικὴ Ζωή, σ. 86, 116, 148, 242.

Ἀγγεῖος Βιάχος σ. 187.
Ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος ἐνὸς βιβλίου ποῦ δὲν ἔχει μέσην σ.
289, 333.

E SANSOT ORLAND
Laurent Tailhade, σ. 23.

ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ
Σίβυλλα, σ. 97.

Α. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗ
Ἡ Φόνισσα σ. 193, 233, 266, 301, 341, 368.

ΛΔΞΞΑΝΔΡΑΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ
Στὸ Μοναστήρι, σ. 8, 38, 80.
Τὸ ξερὸ ραβδί σ. 230.
Ἡ σηματοδύρα σ. 292.

Ζ. Α. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ
Μία σπαθιά εἰς τὰ σπλάχνα τῶν θεῶν σ. 139.

ΛΑΜΠΡΟΥ ΠΟΡΦΥΡΑ
Ἀνεμῶνες στὸν ἄνεμο, σ. 7.
Διαβάτης σ. 225.

ΚΛΕΩΝΟΣ ΡΑΓΚΑΒΗ
Ὁ Χρονογράφος Θεοφάνης, σ. 36.

Ι. Ν. ΣΒΟΡΩΝΟΥ
Τὰ πραξιτέλεια ἀνάγλυφα τῶν Μουσῶν, σ. 70, 105,

Σ. ΣΚΙΠΗ
Τὸ λέει τὸ παραμῦθι σ. 293.

Α. ΣΚΙΑ
Αἱ ἐν Κρήτῃ ἀσασκαφαί σ. 275.

Γ. ΣΟΥΡΗ
Φασουλῆς Φιλόσοφος, σ. 33.

ΣΤΥΛ. Γ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ

Ἡ ζώνη σ. 142.

Γ. ΣΩΤΗΡΙΑΔΟΥ
Κάρολος Κρουμβάχερ σ. 155.

Γ. Ν. ΦΙΛΑΡΕΤΟΥ
Ἡθῆ καὶ Νόμοι σ. 202.

ΑΝΑΤΟΛ ΦΡΑΝΣ
— μετὰφρασὶς Ν. Ἐπισκοποπούλου. —

Φιλίας καὶ Ἀμβροσίου σ. 175.

ΦΙΛΕΤΑΙΡΟΥ ΦΡΑΣΙΔΗΜΟΥ
Γαλλικὴ ἀρχαιολ. Σχολή σ. 347.

ΜΑΞ ΧΟΧΔΟΡΦ
Ὁ ἀμαξᾶς Ἐνσελ καὶ ὁ Γεράρδος Χάουπτμαν σ. 180. —
Ἐπιστολαὶ ἐκ Βερολίνου σ. 311.

Η ΓΛΩΣΣΑ ΜΑΣ
— ἔρευνα τῶν "Παναθηναίων" —

Σελίς 354.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΕΧΝΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ
Σελ. 28, 60, 93, 123, 155, 188, 221, 251, 282, 315,
350, 380.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΑΝΟΥ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ
ΠΡΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΝ ΤΣΑΚΑΛΩΦ σελ. 209.

ΑΝΕΚΔΟΤΟΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ σε-
λίς 245.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ ΠΡΟΣ ΤΑΣ ΦΙΛΕΛΛΗ-
ΝΙΔΑΣ σελ. 337.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑΙ

Μοῦσαι καὶ Μουσαῖοι σ. 72.
Τεμάχιον κλάδου φοίνικος σ. 73.
Μνημοσύνη σ. 73.
Αὐληταὶ ἐπὶ θυμέλικῃς τραπέζης σ. 75.
Αὐλητῆς ἐπὶ θυμέλης σ. 75.
Ραψωδὸς ἐπὶ θυμέλης σ. 76.
Αὐληταὶ ἐπὶ θυμέλης ἐκ τοῦ πλαγίου σ. 76.
Αὐληταὶ ἐπὶ θυμέλης κατὰ μέτωπον σ. 77.
Κιθαρωδὸς ἀνερχόμενος ἐπὶ θυμέλης σ. 78.
Θυμέλη ἐν μέσῳ παραστάσεως τῆς ἑριδος τοῦ Ἀπόλλω-
νος πρὸς τὸν Μαρσύαν σ. 79.
Ἀνάγλυφα περιστομίου φρεάτος σ. 106.
Αἱ Μοῖραι σ. 107.
Συμπλήρωσις τῆς θυμέλης τῆς Μαντινείας σ. 108, 110,
111.
Ἀθηνα καὶ Μαρσύας σ. 112.
Ἀργυρὰ νομίσματα Φερεῶς σ. 112.
Ἐρῖς Ἀπόλλωνος καὶ Μαρσύου σ. 113.

Θυμέλη σ. 113.
Περσεύς σ. 289.

ΠΟΙΚΙΛΑΙ

Ἡ Κλεψύδρα παρὰ τοῖς ἀρχαίοις σ. 29, 30.
Μετάλλιον Πανελλ. Γυμναστ. Συλλόγου σ. 30.
Τὸ ἀνάκτορον τοῦ ἡγεμόνος τοῦ Μαυροβουνίου σ. 49.
Εἰκόνες ἀπὸ τοὺς χάριτας τῆς Κρήτης τοὺς δωρηθέντας
εἰς τὸν πρίγκηπα Γεώργιον ὑπὸ τοῦ π. Γλυμενοπούλου σ.
210.
Ἀναφιώτικα. σ. 241.
Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος σ. 261.
Στάνη ἐν Σαλαμῇ σ. 267.
Μονὴ ἁγίας Λαύρας σ. 294.
Μνημεῖον Ὀδυσσεὺς Ἀνδρούτσου σ. 295.
Διαβολοποριά σ. 300.
Μέγα Σπήλαιον σ. 302.
Σκοντολὸς σ. 303.
Ἀποψὶς ἀπὸ τοῦ κήπου τοῦ Πανεπιστημίου σ. 340.

ΕΙΚΟΝΕΣ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑΙ

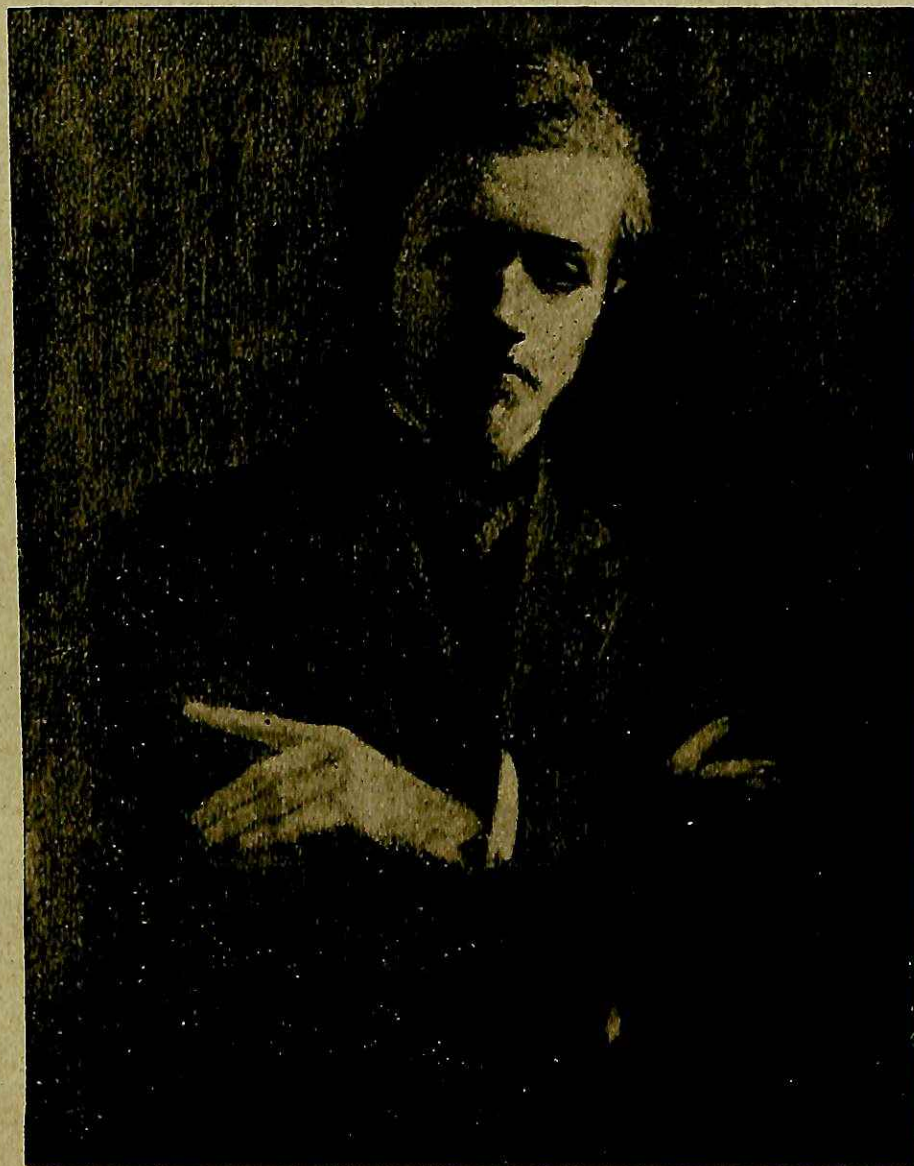
Φ. Ἀριστέως: Διὰ τὴν μονὴν σ. 174. — Ὁδὸς Κυδαθη-
ναίων σ. 257.
Κλεονίκης Ἀσπριώτου: Καλλιτέχνης σ. 1 — Ἰταλό-
παις σ. 20.
Λεονάρδου Δὰ Βίντσι: Μόνα-Αἷσα Τζοκόντα σ. 329.
Ν. Γύζη: Μάθημα χοροῦ σ. 931.
Α. Δημητρίου: Τὸ ἀραπάκι σ. 163.
Θ. Θωμοπούλου: Ὁδὸς Θουκυδίδου σ. 321.
Σοφίας Λασκαρίδου: Προϊνὴ αὔρα σ. 231.
Ν. Δύτρα: Τὸ λιβάνισμα σ. 33. — Σουρῆς καὶ Ἀριστο-
φάνης, σχεδιάσμα σ. 35.
C. Linzey: Εἰκονογραφεῖς διηγήματος Κίμωνος Μι-
χαηλίδου σ. 115.
Θ. Ράλλη: Νῆξ Χριστουγέννων ἐν Βηθλεὲμ σ. 161. —
Μεγαρίτισσα εἰς τὴν ἐκκλησίαν σ. 369.
Γ. Ροιλοῦ: Φάρσαλα σ. 65. — Σπουδὴ σ. 353.
Frans Houbaud: Διὰ τὴν σημαίαν σ. 97.
Φράντς Στούκ: Ἡ Σφιγξ σ. 225.
Θαλείας Φλωρᾶ: Εἰκονογραφεῖς διηγήματος Ἀλεξάν-
δρου Παπαδοπούλου: σ. 9, 11, 39, 41, 81, 84 Ἐρ-
γασία, σ. 129.

Ο. Φωκᾶ: Νερόμυλος σ. 51.

ΠΡΟΣΩΠΟΓΡΑΦΙΑΙ

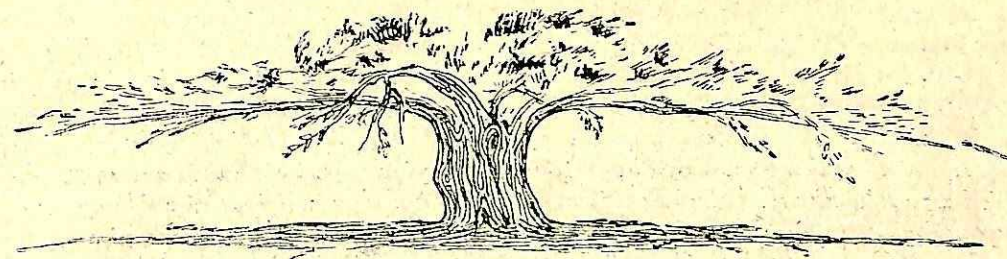
Αἰμ. Ζολά σ. 3.
Κλεονίκη Ἀσπριώτου σ. 18.
Ὁ ἡγεμὼν τοῦ Μαυροβουνίου Νικόλαος σ. 47.
Ν. Δεκατοῦ σ. 60.
Ὁ μητροπολίτης Ἀθηνῶν Θεόκλητος σ. 93.
Θ. Δηλιγιάννης σ. 124.
Κ. Κρουμβάχερ σ. 155.
Μπερνεσέρνε Μπερνεσον σ. 156.
Ἄτο Βόλδε Μανουήλ σ. 157.
Γεράρδος Χάουπτμαν, σ. 181.
Ἀγγεῖος Βιάχος σ. 187.
Γεώργιος Νικηφόρος σ. 191.
Κοκλὲν-Συρανὸ σ. 201.
Ἀραμῆς σ. 219.
Μῆς Λέγκαν σ. 248.
Εὐάγγελος Κουσουλάκος σ. 255.
Νικόλαος Μαυροκορδάτος σ. 280.
Γεραρδίνη Φάρσα σ. 314.
Ἐρμέτε Νοβέλλι σ. 361.

ΕΡΓΟΝ ΚΛΕΟΝΙΚΗΣ ΑΣΠΡΙΩΤΟΥ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗΣ

ΠΑΝΔΘΗΝΔΙΑ

ΕΤΟΣ Γ'
15 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1902

ΑΙΜΥΛΙΟΣ ΖΟΛΑ

ΕΙΣ τὸ προτελευταῖον αὐτὸ εὐαγγέλιον τοῦ Ζολᾶ, εἰς τὴν «Γονιμότητα», ἡ ὁποία εἶνε ὡς μία μεγάλη ἐποποιία τῶν σπερμάτων καὶ τῶν γονῶν, ὁ Λουκᾶς Φρυμῶν ὁ ἥρωες, ἀποθνήσκει ἓνα θάνατον γήρατος εἰς μίαν ἔξοχον καὶ πατριαρχικὴν σελίδα ὅπου τὰ τέκνα του καὶ τὰ τέκνα τῶν τέκνων του τὸν περιστοιχίζουν καὶ ὅπου τὸ βλέμμα του βασιλεύει ὀλίγον κατ' ὀλίγον καὶ σβέννυται ἀναπνέομενον εἰς ἀπογόνους, εὐελπί, εἰς τὴν ἡσυχίαν τῆς γενεᾶς, πιστεύων εἰς τὴν διαιώνισιν τοῦ ἔργου.

Καὶ ἀρέσκομαι νὰ νομίζω ὅτι μεθ' ὅλην τὴν ἡλιθίαν ἐπέμβασιν τοῦ ὀξειδίου τοῦ ἀνθρακος, μεθ' ὅλην τὴν τραγικότητα τοῦ θανάτου, τοιοῦτος ὑπῆρξε καὶ τοῦ Ζολᾶ ὁ θάνατος. Θάνατος ἐπερχόμενος ἐν ὕπνῳ ἄνευ αἰσθήσεως, θάνατος εὐτυχῆς καὶ τέλειος ἐν μέσῳ ἔργων συντελεσθέντων, ἐν μέσῳ γενεᾶς ὁλοκλήρου ἔργων, ἐν μέσῳ δημιουργιῶν ἀπογόνων οἱ ὅποιοι θὰ ζήσωσι περισσότερον ἀπὸ αὐτοῦ, ἐν μέσῳ τεσσαρακοντάδος ἐποποιῶν, θάνατος περιστοιχισμένος ἀπὸ τὴν δημιουργίαν χιλίων διακοσίων προσώπων τὰ ὅποια ὁ Ζολᾶ ἐπλασε διὰ τῆς γραφίδος του. Ὅποιος καλλίτερος θάνατος ἐργάτου ἀπὸ αὐτόν, ὅστις ἐπέρχεται καθ' ἡν στιγμὴν ἀκριβῶς ὁ μυθιστοριογράφος θέτει

τὴν τελευταίαν τῆς γραφίδος σφραγίδα εἰς ἓνα του ἔργον, εἰς τὴν «Ἀλήθειαν» καὶ σχεδὸν τελειώνει τὴν τρίτην σειρὰν τῶν κοινωνικῶν του κύκλων, θάνατος ἐπὶ τέλους ἐν μέσῳ δόξης, θάνατος εἰς τὴν στιγμὴν τὴν κρίσιμον, πρὶν ἀκόμη ὁ νατουραλισμὸς ταφῇ τελείως, πρὶν ἀκόμη ἡ αἴγλη τῆς διασώσεως τοῦ Δραυφούς ἐλαττωθῇ, πρὶν ἡ παρακμὴ ἀμυνρῶση τὸ δυνατόν καὶ μυῶδες τάλαντον, τὴν βιάταιν ὑπεροχὴν, θάνατος ὑπὸ χλωρᾶς ἀκόμη δάφνης καὶ ὑπὸ πρόσφατον δόξαν...

Ἐνῶ ὁ τάφος εἶνε ἀκόμη νεόσκαπτος καὶ ἐνῶ ἀκόμη παριστάμεθα εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῆς σχολῆς τὴν ὁποίαν ἴδρυνε καὶ εἰς τὴν συζητήσιν τοῦ ἔργου τὸ ὁποῖον παρήγαγε, θὰ ἦτο δυσχερὲς νὰ προσφέρῃ κανεὶς μίαν ὀριστικὴν κρίσιν ἐπὶ τοῦ ἔργου τοῦ Αἰμυλίου Ζολᾶ. Τοῦτο ἀνήκει εἰς τὸ μέλλον καὶ τοὺς μεταγενεστέρους. Νὰ χαρακτηρίσῃ μᾶλλον τὸ ἔργον του καὶ τὴν γέννησιν τοῦ ἔργου του, νὰ τὸ θέσῃ εἰς τὸ ἀνάλογον περιβάλλον, νὰ ἐξηγήσῃ τὸ σύνολον τῆς παραγωγῆς καὶ τὴν ποιητικὴν τοῦ Ζολᾶ, αὐτὸς θὰ εἶνε περισσότερον ὁ σκοπὸς τῆς μελέτης μας.

Ἡ ζωὴ ἐνδιαφέρει ὀλίγον εἰς τὸν χαρακτη-
ρισμὸν ἐνὸς ταλάντου. Ὁ Ζολᾶ ἐγεννήθη τὴν 2
Ἀπριλίου 1840, καὶ εἶνε μόνον ἐνδιαφέρον ὅτι
μία διασταύρωσις αἵματος, μία ἀνάμειξις ἐλληνί-
δος προμάμης καὶ ἰταλοῦ πατρὸς καὶ γαλλίδος
μητρὸς ἐγέννησαν τὸ γενναῖον καὶ στιβαρόν του
πνεῦμα. Ἡ πτωχεία τὸν ἐσφράγισεν ἀμέσως
μὲ τὴν σφραγίδα της καὶ εἶχε καὶ αὐτὸς τὴν
ἀτυχίαν ἀλλὰ καὶ τὴν τύχην νὰ αἰσθανθῇ τὸν
πόνον, νὰ συγχρωτισθῇ μὲ τοὺς ἀπείρους ἐλπει-
νοὺς καὶ τοὺς ἀπείρους δυστυχεῖς, νὰ μυηθῇ
εἰς τὴν ζωὴν τοῦ πλήθους, νὰ ἴδῃ ἐν τῇ λε-
πτομερείᾳ τὴν πενίαν, νὰ ἀντιληφθῇ μὲ ὅλας
τὰς αἰσθήσεις τὴν μεγάλην καὶ γιγαντιαίαν
ἀγωνίαν καὶ προσπάθειαν τῆς ζωτικῆς πάλης
ἢ ὅποια ἀπέσπα καὶ μίαν διηγετὴ καὶ με-
γάλην κραιπνὴν πόνου ἀπὸ τὴν σημερινὴν ἀν-
θρωπότητα.

Ἐπὶ μυθώδους πτωχείας διῆλθε ὑπάλληλος
ἢ μᾶλλον ὑπηρέτης βιβλιοπωλείου κατ' ἀρχάς,
ὑπάλληλίσκος κατόπιν κερδίζων ὀλίγα χρή-
ματα, διατρέφων μίαν μητέρα κατ' ἀρχάς,
μίαν σύζυγον κατόπιν.

Αἱ φιλολογικαὶ ἀπόπειραι, τὰ πρῶτα ἀπα-
ραίτητα ποιήματα, τὰ πρῶτα σχέδια μεγάλων
δραμάτων καὶ μεγάλων ἐπῶν ἤρχισαν ἀπὸ
ἡλικίας δεκαεξ ἑτῶν. Ἡ ἀληθὴς ὁμως παρα-
γωγικὴ ἐργασία, τὸ πρῶτον βιβλίον διηγημά-
των, ὡρὲ ἀπαρχὴ μεγάλου ταλάντου, καθὼς
καὶ τὰ πρῶτα κριτικὰ ἄρθρα χρονολογοῦνται
ἀπὸ τὸ 1866.

Τὰ πρῶτα μυθιστορήματα χωρὶς κανὲν σχέ-
διον χαραχθέντα, γεμάτα ἀπὸ προτερήματα
ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἀδεξιότητος, εἶνε τὰ τερατώδη
ἐκεῖνα «Μυστήρια τῆς Μασσαλίας» τὰ ὅποια
ἐγραψε διὰ τὸν ἄρτον, ἢ «Τύχη τῆς Νεκρᾶς»,
ἢ νευρώδης «Θηρεσία Ρακίνα» ἢ παράδοξος
«Μαγδαληνὴ Φερά», ἔργα τὰ ὅποια διῆλθον ὅλα
σχεδὸν ἀπαρατήρητα καὶ μόλις ἐγνώρισαν εἰς
περιορισμένους κύκλους τὸ ὄνομα τοῦ συγ-
γραφέως.

Τῷ 1869 — μία χρονολογία διὰ τὴν γαλλικὴν
φιλολογίαν — ὁ Ζολᾶ ἤρχισε νὰ γράφῃ κατὰ μέ-
μησιν τῆς «Ἀνθρωπίνης Κωμωδίας» τοῦ Βαλζάκ
τὴν «Ἱστορίαν μιᾶς Οἰκογενείας ὑπὸ τὴν δευ-
τέραν Αὐτοκρατορίαν» μεγάλην πολύτομον
εἰκόνα τῆς γαλλικῆς κοινωνίας ἀπὸ τοῦ 1850-
1870, ἓνα τεράστιον πῖνακα ὁλοκλήρου ἀν-
θρωπότητος. Εἴκοσι μυθιστορήματα περιέλαβε
ἢ σειρὰ αὐτῇ. Κατὰ τὸν Ἰούνιον τοῦ 1870
ἐδημοσιεύθη εἰς τὸν «Αἰῶνα» ἢ «Τύχη τῶν
Ρουγκῶν» ἢ ὅποια ἐν μέσῳ τοῦ πολέμου

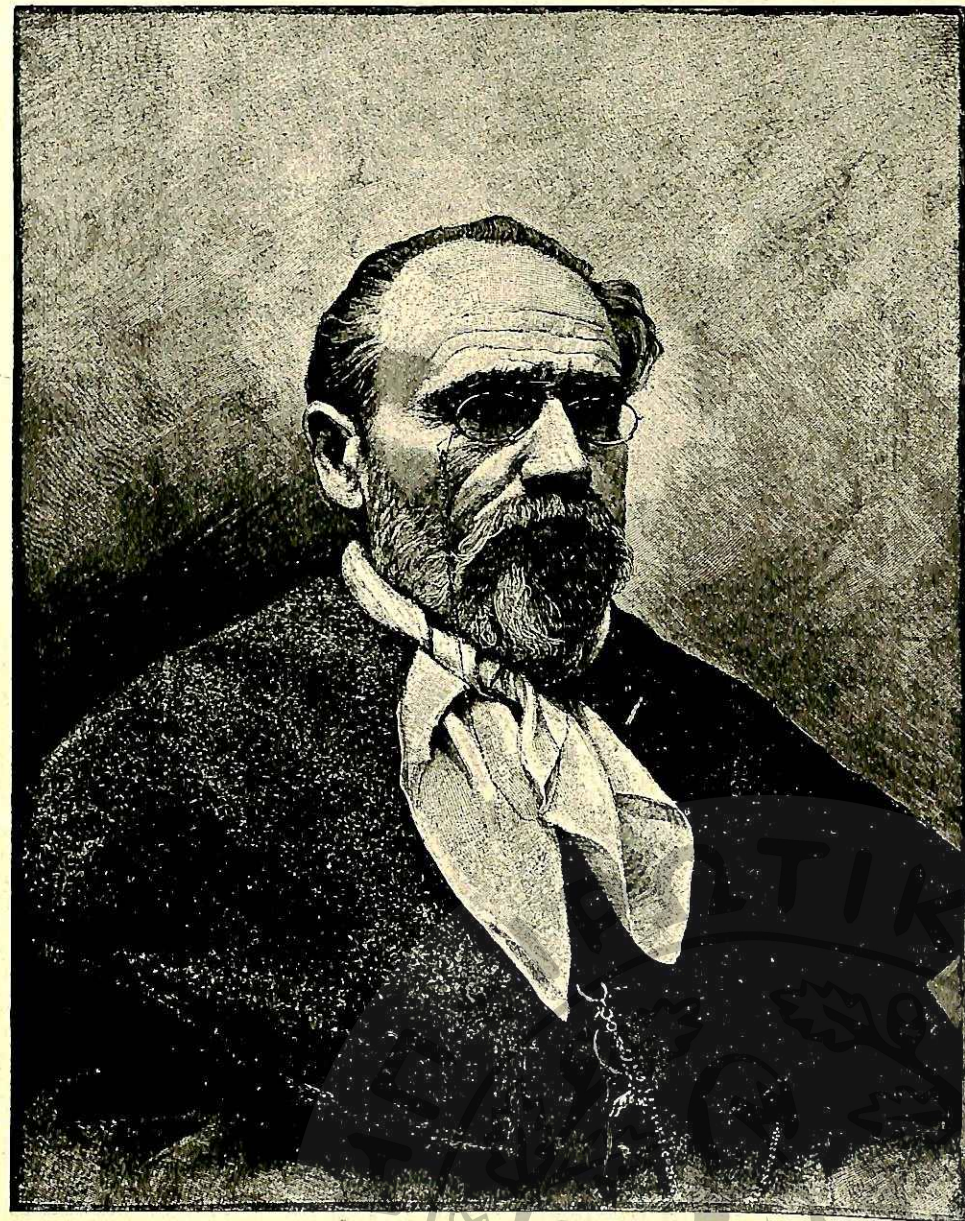
διῆλθε σχεδὸν ἀπαρατήρητος, καὶ μόνον εἰς
μίαν ἐκδοσιν ἐπωλήθη. Ἡ «Τύχη τῶν Ρου-
γκῶν» περιγράφει ὅλην τὴν ἀρχὴν τῆς οἰκο-
γενείας τὴν ὁποίαν ἤθελεν ὁ Ζολᾶ νὰ ἐξιστο-
ρήσῃ, μᾶς δεικνύει τὰ κυριώτερα μέλη, μᾶς
παρουσιάζει τὴν ὑποθετικὴν αὐτὴν πόλιν
Πλασάνς τὴν κοιτίδα τῶν Ρουγκῶν ὑπὸ τὴν
ὁποίαν ὁ Ζολᾶ περιέγραψε τὴν μόνην ἐπαρ-
χίαν τῆς Γαλλίας τὴν ὁποίαν καλῶς ἐγνώριζε,
τὸ κομψὸν καὶ μικρὸν Αἴξ εἰς τὸ ὁποῖον διῆλθε
τὴν παιδικὴν του ἡλικίαν. Ἐν εἴδωλον τρυ-
φερὸν τῆς Μιέττης καὶ τοῦ Σιλβέρου ἐμψυ-
φώνει τὰς σελίδας τοῦ πρώτου αὐτοῦ καὶ ἀρ-
κετὰ σχετικῶς ἀσημάντου μυθιστορήματος.

Ἡ «Ἀρπαγὴ» εἰς τὴν ὁποίαν ὁ Ζολᾶ ἠθέ-
λησε νὰ περιγράψῃ τὴν μεταβολὴν ἢ ὁποία
ἐπῆλθε κατὰ τὴν δευτέραν αὐτοκρατορίαν, τὴν
δίψαν τοῦ χρήματος ἢ ὁποία κατέλαβε τοὺς
πάντας, ἢ «Ἀρπαγὴ» εἰς τὴν ὁποίαν παραλεύ-
νει ἢ ὑψηλὴ ἀριστοκρατία τῆς Αὐτοκρατορίας
καὶ εἰς τὴν ὁποίαν ὁ χρυσὸς καὶ ἡ λαγνεία
κυριαρχοῦν μὲ τοὺς ἔρωτας τῆς Ρενὲ ἐντὸς
θερμοκηπίων καὶ μὲ τὰς λαγνείας καὶ τὰς πλεο-
νεξίας τοῦ Σακκά, ὑπῆρξε τὸ δεύτερον μυθι-
στόρημα τῆς σειρᾶς καὶ τὸ πρῶτον τῶν ἀλη-
θῶν ὥραίων ἔργων τοῦ Γάλλου μυθιστοριο-
γράφου. Ἀλλὰ καὶ ἡ «Ἀρπαγὴ» δημοσιευ-
θεῖσα κατὰ τὸ 1872 ὡς ἐπιφυλλὶς τοῦ «Κώδω-
νος» δὲν εἶχε ἐπιτυχίαν καὶ ἀφῆκε ἄγνωστον
ῥόμην τὸν συγγραφέα της.

Τὴν αὐτὴν περίπου τύχην εἶχε καὶ ἡ «Κοι-
λία τῶν Παρισίων» τὸ ἔργον αὐτὸ εἰς τὸ ὁ-
ποῖον ὁ Ζολᾶ περιέγραψε τὸν κόσμον τῆς ἀ-
γορᾶς, ὅλον τὸν πυρετὸν τῆς ἐργασίας καὶ ὅλην
τὴν κίνησιν τῶν τροφίμων, ὅλας τὰς γιγαν-
τιαίας αὐτὰς προμηθείας τὰς τερατώδεις τὰς
ὁποίας καταναλίσκει ἡ ἀχανὴς μητρόπολις. Τὸ
ἔργον εἶνε ὁλόκληρον, ὡς ἔλεγε ὁ Ζολᾶ, μία
ρωπογραφία ὅπου ἀπὸ τὸ πρῶτον κεφάλαιον
τῆς εἰσόδου τῶν λαχανικῶν μέχρι τῶν τελευ-
ταίων μὲ τὰς συμφωνίας τῶν τυριῶν, ὅλα τὰ
τρόφιμα λαμβάνουν μέρος, αὐτὰ ἀποτελοῦνται
τὰ πρόσωπα καὶ αὐτὰ κυριαρχοῦντα μὲ ὁσμὰς
καὶ γεύσεις καὶ χρώματα τὸ μυθιστόρημα.

Ἡ «Κατάκτησις τοῦ Πλασάνς» περιγρά-
φουσα ἓνα ἔρωτα εἰς τὴν ἐπαρχίαν καὶ ἐξεικονίζου-
σα τὴν πτώχευσιν καὶ τὴν καταστροφὴν μιᾶς
οἰκογενείας, ἔχει κυρίως ὡς πλαίσιον τὰ ἐπαρ-
χιακά ἥθη καὶ τὸν κόσμον τῶν ἐπαρχιῶν εἰς
τὸν ὁποῖον πολλάκις ἐπρόκειτο νὰ ἐπανεέλθῃ ὁ
Ζολᾶ.

Μετὰ τὸ μυθιστόρημα αὐτὸ τὸ ὁποῖον εἶνε

ΑΙΜΥΛΙΟΣ ΖΟΛΑ

ἀρετὰ ἀσθενές, ἔρχεται ἐν καθαρὸν ἀριστοῦργημα, ἐν παραδόξῳ ἄλλᾳ καὶ ὥραϊον ἔργον, τὸ « Σφάλμα τοῦ Ἀββᾶ Μουρῆ » τὸ ὁποῖον αἱ ἑφημερίδες ἠρξέσθην νὰ δημοσιεύσουν, καὶ τὸ ὁποῖον ἐπίσης δὲν ἐπέσυρε καθόλου τὴν προσοχὴν τοῦ κοινοῦ. Τὸ « Σφάλμα τοῦ Ἀββᾶ Μουρῆ » περιγράφει τὸν ἱερατικὸν κόσμον καὶ μᾶς δεικνύει νεαρὸν ἱερέα ὅστις λησμονεῖ διὰ μίαν στιγμὴν τὴν θρησκείαν παραδιδόμενος εἰς τὸν ἔρωτα, ἔπειτα δὲ κυριαρχούσης πάλιν τῆς θρησκείας ἐπανέρχεται εἰς τῆς Παναγίας τοὺς κόλπους. Εἶνε ὁ Ταγχοῦξερ τοῦ Ζολᾶ, καθὼς βλέπετε, καὶ εἶνε ἕνα ἔργον παράδοξον τοῦ ὁποῖου τὸ πρῶτον καὶ τρίτον μέρος εἶνε ρεαλιστικώτατον, ἔχει τὰς μᾶλλον παρατηρημένας καὶ ἰσχυρὰς σελίδας τὰς ὁποίας ἔγραψε ὁ Ζολᾶ, τὸ δὲ δευτέρον πλέει ἐν ὀνείρῳ, περιγράφει τὸν Παράδεισον — ἐν τοῦλάχιστον εἶδος παραδείσου ἀπολεσθέντος κατοικουμένου ἀπὸ ὅλα τὰ ἄνθη, ὅλα τὰ φυτὰ, ὅλα τὰ ζῶα. Εἰς τὸν παράδεισον αὐτὸν ἐπαναλαμβάνεται ἀπὸ τὸν Σέργιον Μουρῆ καὶ ἀπὸ τὴν μικρὰν Ἀλβίαν τὸ σφάλμα τῶν πρωτοπλάστων, ἡ πρώτη σελὶς τῆς γεννήσεως, ἡ ἔνωσις τῶν φύλων, ἐν μέσῳ πανδαιμονίου χαρᾶς τῶν ἀψύχων, ἐν μέσῳ ἀληθοῦς ἐσορτῆς τῆς φύσεως, ἐνῷ καὶ τὰ ἔντομα ἐνοῦνται εἰς τοὺς κλάδους καὶ τὰ τετράποδα ἀφίνουν κραυγὰς ἡδονῆς εἰς τὰς λόχμας καὶ τὸ μέγα γιγάντιον ὑπερφυσικὸν δένδρον ὑπὸ τὸ ὁποῖον οἱ δύο ἑρασταὶ ἐνοῦνται κράζει ἀπὸ φρικταίσεως.

Τὸ ἔκγον μνηδιστόρημα τῆς σειρᾶς «Ἡ Αὐ-
τοῦ Ἐξοχότης ὁ Εὐγένιος Ρουγκῶν» μᾶς μετα-
φέρει ἀπὸ τὰς ἐπαρχίας εἰς τοὺς Παρισίους
καὶ τὴν αὐλὴν τῆς Κομπιένης καὶ ἀπὸ τοὺς
ταπεινοὺς ἀστούς εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Ναπο-
λέοντος, εἰς τὸν κόσμον ἐκείνον τῶν αὐλικῶν
ὅπου διὰ τῆς ἀξίας καὶ διὰ τῆς ἰδιοσυγκρα-
σίας του ἰδίως, ὁ Εὐγένιος Ρουγκῶν λαμβάνει
θέσιν ὑπατον, διευθύνων τὴν αὐτοκρατορίαν,
μεμιγμένος εἰς ὅλας τὰς δολοπλοκίας. Λέγεται
ὅτι ὁ δοῦξ τοῦ Μορνύ, ὁ περιφημος δοῦξ ὅστις
ἐχορησίμευσεν ὥς πρότυπον καὶ εἰς τὸν Δωδὲ,
ἔδωκε λαβὴν καὶ εἰς τὸν Ζολᾶ ὅπως δημιουρ-
γήσῃ τὸν δοῦκα τοῦ Μορνύ ὅπως ἴσως ὁ Εὐ-
γένιος Ρουὲ ἐχορησίμευσε διὰ πρότυπον τοῦ Εὐ-
γενίου Ρουγκῶν.

Ὁ Ζολᾶ ἐντοσούτω, ὅστις εἶχε κάμει συμ-
φωνίαν μὲ τὸν βιβλοπώλην του νὰ τοῦ διδῇ
δύο μυθιστορήματα κατ' ἔτος λαμβάνων αὐτοὺς
πεντήκοντα φράγκα μηνιαῖον ἐπίδομα, δὲν ἔ-

βλεπε τὰ εἰσοδήματά του αὐξάνοντα. Τὴν ἐπο-
χὴν ἐκείνην ἀκριβῶς, γνωρίζων ἤδη τὸν Φλωμ-
πέο, συνδεόμενος κάπως μὲ τὸν Δωδὲ καὶ τὸν
Γκονκούο, ἐφαίνετο μελαγχολικὸς παραπονιά-
σῃς καὶ ἔλεγε μίαν ἡμέραν μὲ μελαγχολίαν :

— «Ὁ Ἀωδὲ ἀρχίζει νὰ γίνηται γνωστός, ὁ Φλωμπέρ εἶνε ἐνδοξός, τὰ μυθιστορήματα τοῦ Γκογκουρὸς ἀρχίζουν πρὸ πολλοῦ νὰ ἐπισύρουν τουλάχιστον τὰ βέλη τῶν κριτικῶν. Μόνον ἐγὼ εἶμαι προσωρισμένος νὰ μὴ μὲ διαβάξῃ κανεὶς, καὶ νὰ μὴν ἔχω καμμίαν ἐπιτυχίαν».

Ἐνα ἔτος κατόπιν, εἰς τὴν μικρὰν παρα-
λίαν τοῦ Σαϊντ-Ὀβεν συνελάμβανε τὴν ιδέαν
τοῦ «Ἀσσομοῶρ» καὶ μετ' ὀλίγους μῆνας ἦτο
ἔνδοξος. Τὸ «Ἀσσομοῶρ» ὑπῆρξε τωόντι ἡ πρώτη
καὶ ἂν ὄχι ἡ μεγαλειτέρα ἀλλὰ τοῦλάχιστον ἡ
μᾶλλον ἀπρόοπτος ἐπιτυχία τοῦ Ζολᾶ. Τὸ ἔρ-
γον ἤρχισε νὰ δημοσιεύεται εἰς τὸ *Κοινὸν Κα-
λὸν*, ἐπροξένησε σκάνδαλον, διεκόπη, ἐτελείω-
σεν εἰς τὴν «Δημοκρατίαν τῶν Γραμμάτων»,
ἐπώλησεν ἀμέσως πεντήκοντα χιλιάδας ἀντί-
τυπα, ἐπολεμήθη, ἐδιπλασίασε τὰς ἐκδόσεις του,
μετεφράσθη παντοῦ καὶ ἔκαμεν ἀπὸ ἡμέρας
εἰς ἡμέραν τὸν συγγραφέα του περίφημον.

Καὶ τῶντι ἂν δὲν εἶνε τὸ ὠραιότερον, δὲν εἶνε ὁμως τάχα ἕνα ἀπὸ τὰ χαραιοτήριστικώ-
τερα ἔργα τοῦ συγγραφέως τῶν Ρουγκῶν
Μακάρο; Ὅταν τὸ πρῶτον ἀναγινώσκων ἕνα
παλαιὸν μυθιστόρημα γραμμένον εἰς ἀργοτικὴν
διάλεκτον καὶ ἐνθυμούμενος τὰς ἰδικὰς του
ἀναμνήσεις τῆς πτώχειας καὶ περιγραφῶν πρὸ
πάντων τὸν πενιθερόν του ὅστις ἦτο κάπη-
λος καὶ ἀπέθανεν ἀλκολικὸς προσεπάθει νὰ
περιγράψῃ τὸν κόσμον τῆς πτώχειας τὸν δη-
λητριάζομενον ἔξ ἀλκόλ, τὸν ζῶντα μέσα
εἰς τὴν κατάλυσιν παντὸς ἡθικοῦ αἰσθήμα-
τος, ὁ Ζολᾶ δὲν ἐφανατίζετο τοσαύτην ἐπιτυ-
χίαν. Τὸ μυθιστόρημα μολαταῦτα ἦτο ζων-
τανόν, ἀπέπνεε τὸ παράπτωμα, τὸ ἔγκλημα,
τὸ ἀνθρώπινον κτῆνος, καὶ αἱ σελίδες του αἱ
πλημμυροῦσαι ἀπὸ ἀργοτικά ἡντλημένα ἀπὸ
λεξικά, ἐπ'ἀνεστάτων ὅλας τὰς παραδόσεις τοῦ
μυθιστορήματος. Καὶ ὁ μῦθος ἀκόμη τῆς τα-
λαιπώρου αὐτῆς Γερβασίας ἡ ὁποία ὑποκύ-
ψασα εἰς τὸν ἔρωτα τοῦ Λαντιέ κατορθώνει
νὰ γείνη ἔντιμος, νὰ ζήσῃ μὲ τὸν ἀγαθὸν
Κουπὼ καὶ ἔπειτα ἔνεκα τοῦ οἰνοπνεύματος
ἀποκτινοῦται εἰς τόσον βαθμὸν ὥστε νὰ δεχθῇ
ἐκ νέου τὰς θωπείας τοῦ πρώτου ἐράστου
εἰς τὴν συζυγικὴν κλίνην, ἦτο παραπολὺ ζωηρὰ
ἀλλὰ καὶ ἀρκετὰ ἐπαχθὴς ὥστε νὰ ἐπανα-
στατήσῃ, νὰ καταπλήξῃ, νὰ προκαλέσῃ κατα-

κραυγὴν καὶ νὰ προξενήσῃ ἀπέχθειαν.

Ἡ λογικὴ συνέχεια τοῦ μυθιστορήματος αὐ-
τοῦ, τὸ ὁποῖον σημειώνει ἐποχὴν εἰς τὴν ἐξέ-
λιξιν τοῦ Ζολᾶ, ἦτο ἡ «Νάνα» ἡ θυγάτηρ τῆς
Γερβασίας, τὸ τέκνον τῆς ἀπωλείας τὸ ὁποῖον
ἔρχεται νὰ ἐκδικήσῃ τοὺς γονεῖς της, νὰ τι-
μωρήσῃ τὸν κόσμον τοῦ πλούτου καὶ τῆς δια-
σκεδάσεως διὰ τὰς ἀθλιότητας καὶ τὰς στερή-
σεις τῶν πτωχῶν. Ἀλλὰ πρὸ τῆς Νάνας ἡ ὀ-
ποία ἐπρόκειτο νὰ περιγράψῃ τὴν Βαβυλῶνα
τῆς ἀπωλείας, ὁ Ζολᾶ ἔγραψε, διὰ νὰ ἀναπαν-
θῇ, ἕνα, εἰδύλλιον ἔρωτος σαρκικοῦ ἀλλὰ ἡρέ-
μου τὴν «Σελίδα Ἑρωτος» ὥραϊαν ἀλλὰ ψυ-
χολογικῶς ἀσθενῆ ἱστορίαν τὴν ὁποίαν περι-
καλλύνει ἰδιαίτερώς καὶ καθιστᾷ ἐνδιαφέρουσαν
μία περιγραφὴ τῶν Παρισίων ἐπανερχομένη
ὡς ἐπαφδὸς εἰς κάθε κεφάλαιον καὶ δεικνύουσα
τὴν μεγαλοῦπολιν ἀφ' ὑψηλοῦ εἰς ὅλας τὰς
ἐπόψεις, εἰς τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, εἰς τὰς πρῶ-
τας τῆς πρωῒας ἀναλαμπάς, εἰς ἡμέραν ομίχλης,
εἰς νύκτα ἀστροφεγγιάς. Ἦνεν τὸ Παρίσι οὕτως
ὁρώμενον ἀφ' ὑψηλοῦ ὡς ἕνα πρόσωπον καὶ
αὐτὸ τοῦ ἔργου, ἕνα σύμβολον τῆς ζωῆς, καί
τι τὸ ὁποῖον συνδναίεται μὲ τῶν προσώπων
τὰς διανέσεις καὶ χρησιμεύει ὡς μουσικὸν συνό-
δευμα τῆς ἱστορίας.

Ἡ «Νάνα» ὑπῆρξε τὸ ἔργον τὸ ὁποῖον ἐ-
προξένησε τὴν δευτέραν μεγάλην ἐπιτυχίαν καὶ
τὴν δευτέραν μεγάλην κατακραυγὴν κατὰ τοῦ
Ζολᾶ. Ἐνῶ οἱ κριτικοὶ τὸν κατηγοροῦν ὅτι πί-
πτει εἰς τὴν λάσπην καὶ ὅτι εἶνε ὁ ποιητὴς
τοῦ ἀκαθάρτου, καὶ τὸν ἐστόλιζαν μὲ χίλια ἐπί-
θета καὶ μὲ χιλίας κατηγορίας, τὸ ἔργον ἔκανε
τὴν τύχην τῆς ἐφημεριδὸς τῆς ἡν ὁποῖαν ἔδην
μοσιεύετο — τοῦ «Βολταίρου» — καὶ κατόπιν
ἐπωλεῖτο ἐντὸς ἐλαχίστων ἡμερῶν εἰς ἑκατὸν
χιλιάδας ἀντιτύπων.

Ἄλλα εἰς τὸ σκάνδαλον τῆς Νάνας. τῆς ἐ-
ταίρας αὐτῆς ἡ ὁποία ἀνέρχεται ἀπὸ τὰ κατώ-
τερα στρώματα τῆς πορνείας μέχρι τῶν ἀνω-
τάτων καὶ καταπίπτει ἔπειτα καὶ ἀποθνήσκει
τέλος θάνατον ἀβυσσότητος καὶ παραμορφώ-
σεως μετ' ὀφθαλμίων εὐλογίας. μετ' ὅλην τὴν φαν-
λοσύνην τῆς φύσεώς της ἐξανθροῦσαν εἰς τὸ πρό-
σωπον καὶ ἀποπνίγουσαν αὐτὴν, καθὼς λέγει ὁ
συγγραφεύς, πρέπει νὰ προσθήσῃ κανεῖς καὶ τὴν
ἐπιτυχίαν τῶν περιγραφῶν καὶ τὴν τελειότητα
τῆς ἀποδόσεως τοῦ κόσμου αὐτὸν τῶν παρα-
σκηνίων καὶ τῆς ἡδονῆς ὅπου ὁ Zola κατώρ-
ησεν νὰ χαράξῃ φυσιογνωμίας ἐχούσας τὴν
ζωηρότητα καὶ τὴν ὁριστικότητα συμβόλων.
Ἀπὸ τῆς πρώτης ἐκείνης περιγραφῆς τῆς παρα-

στάσεως τῶν «Ποικιλιῶν» μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ οἰκτροῦ καὶ τοῦ ἐγκαταλείμμενου εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, ὅλα τὰ κεφάλαια εἶνε ὡς τόσαι σκιναὶ τέλειαι, τόσαι κινήσεις αἱ ὁποῖαι μᾶς δίδουν μίαν ὁπτασίαν μᾶλλον παρὰ μίαν ἄποψιν τῆς παρισινῆς διαφθορᾶς.

Καὶ ὁ Ζολᾶ ὅστις περιέγραψε τὸ παράπτωμα εἰς τὰς πτωχὰς τάξεις ἐν τῷ «Ἀσσομούρ» καὶ τὴν διαφθορὰν εἰς τὸν κόσμον τῶν ἐταίρων ἐν τῇ «Νάνα», ἠθέλησε νὰ περιγράψῃ ἐπίσης καὶ τὴν διαφθορὰν τῶν ἀστικῶν τάξεων. Ἐνα χρονογράφημα τοῦ «Φιγαρὼ» ἐπιγραφόμενον «Ἡ μοιχεία εἰς τὴν ἀστικὴν τάξιν» καὶ περιέχουσα τὴν ἑξῆς φράσιν «Ἄν εἰς τὸν λαὸν τὸ περιβάλλον καὶ ἡ ἐκπαίδευσις ρίπτουν τὰς γυναῖκας εἰς τὴν ἐλαφρὰν ζωὴν, ἐν τῇ ἀστικῇ τάξει τὰς ρίπτουν εἰς τὴν μοιχείαν» τοῦ ἔδωκε τὴν πρώτην ἰδέαν τοῦ Pot Bouille ὅπως βραδύτερον ἡ θέα τῶν σιδηροδρόμων οἱ ὅποιοι διασπανροῦνται ἔμπροσθεν τῆς ἐπαυλῆός του εἰς τὴν Μεδὰν θὰ τοῦ δώσῃ τὴν ἰδέαν τοῦ «Ἀνθροπίνου κτήνους». Τὸ Pot Bouille (δὲν ἔχομεν καμμίαν ἀνάλογον ἑλληνικὴν φράσιν) δηλαδὴ ἡ «χύτρα εἰς τὴν ὁποίαν μαγειρεύεται ἡ σοῦπα» μᾶς δεικνύει ἀκριβῶς τί ἀκάθαρτα φαγητὰ μαγειρεύονται εἰς τὴν ἀστικὴν τάξιν. Ὁ οἶκος τῆς ὁδοῦ Σουζέλ καὶ ἡ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἁγίου Ρόκου εἶνε τὸ θέατρον τῆς διαφθορᾶς αὐτῆς τῶν οἰκογενειῶν τῆς ὁποίας πολλὰ παραδείγματα μᾶς δίδονται εἰς τὸ ἔργον. Τὸ Pot Bouille εἶνε ἀπὸ τὰ ζωηρότερα, τὰ μᾶλλον νευρώδη, τὰ μᾶλλον ποικίλα, τὰ μᾶλλον ἀληθῆ, τὰ μᾶλλον κατὰ γράμμα νατουραλιστικά, τὰ μᾶλλον τυπικὰ ὅχι ὅμως καὶ τὰ ὠραιότερα τοῦ Ζολᾶ ἔργα.

Δύο μυθιστορήματα δευτερεύοντα ἐπίσης ἔρχονται κατόπιν, ἡ «Εὐτυχία τῶν Γυναικῶν» ἡ περιγραφή τοῦ κόσμου τῶν μεγάλων καταστημάτων, ὅπου ἡ ἱστορία τῆς Διονυσίας Μουρέ καὶ τοῦ προῖστομένου της γίνεται ἀφορμὴ πρὸ περιγραφῆς τῆς κινήσεως καὶ τῆς ζωῆς τοῦ καταστήματος τῆς «Εὐτυχίας τῶν Γυναικῶν» εἶδος Λούβρου καὶ Μπομαρσαί—καὶ κατόπιν ἡ «Χαρὰ τοῦ Ζῆν» ζωηρὰ ἀλλὰ καὶ κάπως ἀγρία περιγραφή τῆς εὐτυχίας τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἀθλιότητος, τῆς ἀσθενείας καὶ τῆς ἀγριότητος τοῦ θανάτου καὶ ὅπου ἡ θάλασσα ἡ μεγάλη καὶ ἡ ἀνοικτὴ θάλασσα παίζει μεγάλον ρόλον.

Καὶ ἰδοὺ φθάνομεν εἰς τὸ δέκατον τρίτον
 ἔτος τοῦ Ζολᾶ καὶ εἰς ἓν ἀριστούργημα τὸ
 «Ζερμινάλ». Τὸ Ζερμινάλ (*germe* σπόρος-
 ἐπωαστήριον;) τὸ ἐπωαστήριον αὐτὸ ὅπου ἐν

ΣΤΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ

ΤΟ ΤΑΞΙΜΟ. — 842 Μ.Χ.

Το Βυζάντιον ἐγλυκοκοιμάτο στῆς Προποντίδος τὴν ἀγκαλιά. Ἡ Ζωή, ἡ ξακουστὴ ἐρωμένη τοῦ Βάρδα, ἐκάρφωσε τὴ λαμπερὴ ματιά της στὸν ξάστερο οὐρανὸ καὶ εἶπε μεθυσμένη ἀπ' τὴ δύναμι καὶ τὴ δόξα της.

— Ἄ, Θεοδώρα, μέσα ἀπ' τὰ μάτια σου ποὺ τὰ χαμῖλωσες τάχα ἀπὸ ἐντροπή, τὴν ὥρα ποὺ ἔπαιρνες ἀπ' τοῦ Θεοφίλου τὰ χέρια τὸ μῆλο, εἶδα ἐγὼ τὴν ἀστραπὴ τῆς περηφάνειας καὶ κατάλαβα πῶς ἡ χαρὰ καὶ ὄχι ἡ ντροπὴ σ' ἔβαψε τριανταφυλλιά. Πέρασες ἐμπρὸς ἀπ' τῆς ἀπορριχθέναις τοῦ Βυζαντίου εὐμορφίαις, μὲ τὸ μῆλο στὰ χέρια, ποὺ ἐφάνερονε πορφύρα καὶ νυφικὸ πέπλο.

Ἡ Εὐφημία, ἡ παινεμένη ἀδελφὴ τῆς γυναικας τοῦ Πετρωνᾶ ἐρρίχθηκε στὰ κύματα. Ἡ Κασσιανή, ποιήτρια καὶ ξακουσμένη εὐμορφιά, στὸ μοναστήρι κλείσθηκε. Κ' ἐγὼ... ἐμεινα ἐδῶ γιὰ νὰ σοῦ ἀποδείξω πῶς τὸ μῆλο τῆς ἀγάπης πάντα φέρνει δυστυχήματα.

Ἐγὼ εἶμαι ἡ ἀληθινὴ τοῦ Βυζαντίου Αὐγούστα.

— Φρόντισε ἡσυχὰ γιὰ τὴ σωτηρία τῆς ψυχῆς τοῦ Θεοφίλου σου· σώριαζε ψεῦματα, γιὰ ν' ἀποδείξης, πῶς προσκύνῃς τῆς εἰκόνης, ἐνῶ ἐκεῖνος ἀντὶ λιβάνι ἀνέπνευσε τὸ αἷμα τοῦ ἐχθροῦ τοῦ Θεοφίλου ποὺ ἄχνιζε ἀπ' τὸ νωποκομμένο του κεφάλι.

Τὸ παιδί σου βρῖσκεται σὲ καλὰ χέρια.

Ἡ σκιὰ τῆς Πουλχερίας, ἔστειλε Λάζαρο ἐμένα, νὰ διδάξω πῶς ἀνατρέφονται αὐτοκράτορες ἀνίκανοι.

— Θέλεις νὰ μὲ χωρίσης ἀπ' τὸν Βάρδα; Ὁ Βάρδας μ' ἀγαπᾷ καὶ ἐγὼ τοῦ θυμίζω ἀδιάκοπα τὴν βασιλικὴ καταγωγὴ του καὶ χύνω λάδι στὴ φλόγα τῆς φιλοδοξίας του.

Ἀσπασίαν μ' ὠνόμασαν· τί μεγάλο ὄνομα! Δὲν τὸ πῆρα μοναχὴ μου· μοῦ τὸ ἔδωκεν ὁ

Θεόφιλος, ὅταν τοῦ ἦλθε ἡ καλλιτεχνικὴ ἰδέα νὰ ἐπισκεφθῇ τῆς εὐμορφίαις ποὺ περιφρόνησε.

Πῆγε στὸ Βόσπορο, καὶ ἔρρανε τὰ κύματα μὲ ἀνθὴ μὲ τὴν ἀνάμνησι τῆς Εὐφημίας. Καὶ ὅταν ἦλθε σ' ἐμένα, κουρασμένος ἀπ' τὴν ἐπίσκεψιν ποὺ ἔκαμε στὸ μοναστήρι γιὰ νὰ ἰδῇ τὴν Κασσιανή, μ' ὠνόμασεν Ἀσπασίαν.

Ἐλαφρὰ πατήματα ἀκούσθηκαν καὶ σταμάτησαν τοὺς λογισμοὺς τῆς Ζωῆς.

Νέος καλόγηρος φάνηκε σὰν φάντασμα.

Προσκύνῃς μὲ σεβασμὸ, τὸ ῥάσο του τὸ μαῦρο σύρθηκε κατὰ χαίμα.

— Δέσποινα, μὲ στέλνει ὁ γέροντάς μου γιὰ νὰ σὰς ῥωτήσω «ἂν θὰ στηρίζετε τῆς εἰκόνης». Οἱ ἅγιοι θυμωμένοι, τοῦ εἶπαν στὸν ὕπνο του πῶς μεγάλα δυστυχήματα θὰ στείλουν στὸ Βυζάντιο, καὶ ὁ λαὸς ὠνόμασε ἀντίχριστο τὸν Ἰωάννη τὸν Γραμματικὸ. Προσεῖξε... φωνὴ λαοῦ, φωνὴ Θεοῦ.

— Πάτερ, προσκυνῶ τὴ σεβασμιότητά σου· μὰ ἐκεῖνος ξέρεي καλὰ πῶς δὲν πρέπει νὰ βιασθοῦμε. Ὁ στρατὸς ἀγαποῦσε τὸν αὐτοκράτορα καὶ θὰ δυσανεστοῖτο τὴν παραμικρὴ μεταβολή.

Ἡ Αὐγούστα Θεοδώρα ἡ μάνα μας, βύξαξε τὸ γάλα τῆς ζωπῆς Θεοκτίσης καὶ ἡ ἱστορία τῶν νινίων εἶναι γνωστὴ, ποὺ τόσαις φοραῖς ἐχάλασε τὴν ἁρμονία τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ζευγαριοῦ. Ὡστε ἡ εἰκονολατρεία θὰ στηλωθῇ.

— Ἐγὼ, Δέσποινα, δὲν ῥώτησα τί ἔχει στὸ νοῦ της ἡ Αὐγούστα τοῦ θρόνου· ἐγὼ ῥωτῶ: τί ἀποφασίζει ἡ ἀληθινὴ μάνα μας, ἡ Ζωή.

Ἡ Ζωὴ χαμογέλασε μὲ περηφάνεια καὶ ἔρριψε τὸ χρηματοφυλάκιόν της στὸν καλόγηρο γιὰ τοὺς πτωχοὺς.

Ὁ καλόγηρος χάθηκε σὰν φάντασμα πάλιν.

Ἀπὸ ἄλλῃ θύρα ἐμβαιεν ἄρχοντας χρυσοφορεμένοι· τὴν προσκύνῃς καὶ εἶπε γρήγορα:

— Δέσποινα, προστάξτε· δὲν πρέπει οἱ μοναχοὶ νὰ γείνουν πάλιν παντοδύναμοι. Ὁ στρατὸς ταραχθῇ, γιὰ τὴν ψιθυρίζουν πῶς ἡ εἰκονολατρεία θὰ στηριχθῇ.

— Ἀγαπητὲ ἄρχων, ὅλα εἶναι πρόωρα· πρὸ πάντων μὴν πιστεύσης εἰς τὰς φήμας. Γιὰ σένα λέγεται «πῶς εἶσαι ἄθεος» καὶ ὅμως δὲν σ' ἔκαψαν ἀκόμη.

— Χά, χά, χά, Δέσποινα· εἶναι ἡ ἀλήθεια πῶς ἓνα θεὸν εὗρισκω, εἰς τὸ βάθος τοῦ ποτηριοῦ μου.

— Καὶ ὅμως, ἂν ὑπεστηρίζαμεν τὴν προσκύνῃς, θὰ ἔμενες ἀδιάφορος; παράξενο! τί σ' ἐνδιαφέρει ἡ προσκύνῃς τῶν εἰκόνων τοῦ μηδενός σου; εἶπε, σταυροκοπομένη ἡ Ζωή.

— Ἄ, ὑποστηρίζω τὸ κόμμα μου.

— Μ' ἀρέσει, ἄρχων, ἡ εἰλικρινειά σου· πῆγαινε μὲ εἰρήνην· στὸ καλὸ τίποτε δὲν εἶναι ἀκόμα ἀποφασισμένον.

Ὁ ἄρχων ἔφυγε καὶ ἡ αἴθουσα ἀντιλαλοῦσε ἀκόμα τὰ ἀνοικτὰ γέλοια του, ὅταν παρου-

σιάσθηκε μαυροφορεμένος, σεμνός, συμμαζεμένος ἓνας νομομαθής.

— Δέσποινα, οἷαν δῆποτε μερίδα στηρίξῃ ἡ πανίσχυρος χεὶρ σου, ἐγὼ εἶμαι πρόθυμος στηρίξαι αὐτήν, δι' ἐπιχειρημάτων ἀκαταμάχητων.

Ἐγραψα περὶ καὶ ἐμμέτρως εἰς σχῆμα σκορπίου καὶ χελιδόνος, δι' ἀμφοτέρως τὰς μερίδας.

— Αὐτό, ἄρχων, σὲ φανερώνει πολὺ προβλεπτικὸν ἄνθρωπον.

— Δὲν ἀγαπῶ τὰ ἔργα τῆς τελευταίας στιγμῆς, Δέσποινα· ἡ ἐργασία ἡ εὐσυνείδητος, ἀπαιτεῖ καὶ χρόνον μακρὸν καὶ πόνον πολύν. Ἡ ἰδική μου ἐργασία, ἐδράζεται ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου καὶ τῶν συνόδων καὶ τῶν ἱερῶν παραδόσεων καί...

— Μοῦ φθάνουν αὐτά, ἄρχων, θὰ προστρέξω εἰς τὰς ἐπικουρίας σου πεζικὰς καὶ ἱππικὰς. Ἀκόμη τίποτε δὲν εἶναι ἀποφασισμένον.

Ὁ νομομαθὴς σεμνῶς ἐχαιρέτισε καὶ χάθηκε μὲ τὰ λοῦζα βήματά του.

Ὁ Βάρδας, μὲ τὰ μεγάλα ὄρατα μάτια του, μὲ τὸ ἀνάστημα θεοῦ πολεμικοῦ καὶ τὸ μέτω-

πον ποιητοῦ, φάνηκε καὶ ἡ Ζωὴ χαϊδευτική, τρυφερή, ὁμιλητική, ἀφοῦ τὸν γλυκοφίλησε, ἄρχισε νὰ τοῦ μιλῇ γιὰ πράγματα ἀσήμαντα, με εὐθυμῇ φλυαρία πουλιοῦ, γιατί ἔβλεπε ἕνα μεγάλο σύννεφο στοῦ Βάρδα τὸ μέτωπο.

Ἐκάθησε στὰ πόδια του, ἐπάνω σὲ δέρμα βαρύτιμο καὶ ἀφοῦ εἶδε πῶς ἡ φλυαρία της δὲν τὸν ἡμερεύει, με ταπεινῶσι τὸν παρακάλεσε νὰ τῆς πῇ τὸν πόνο του.

— Καὶ γιατί εἶμαι φίλη σου; τοῦ ἔλεγε παραιοπονητικά μόνον γιὰ τῆς καλαῖς σου μέραις; Ὅχι, ἐγὼ με Ἀλεξάνδρου μαχαίρι κόφτω κάθε δεσμὸ μεταξύ μας. Ἐγὼ θέλω νὰ πίνω ἀπ' τὸ ποτήρι ποῦ ἐσὺ πίνεις νὰ με φαρμακεύῃ τὸ ἴδιο φαρμάκι.

Δάκρυα ὕγραναν τὰ δόλοαμπρα μάτια της καὶ ὁ Βάρδας τὴν ἐθλίψε στὰ στήθη του καὶ εἶπε.

— Ὅλοι ἄς ξεφωνίζουν πῶς πρέπει νὰ χωρισθοῦμε. Ἐγὼ χωρὶς ἐσένα εἶμαι πτώμα εἶσαι ἡ ζωὴ μου.

Ἡ Ζωὴ ἔκρυψε με τὰ δυὸ της χέρια τὸ πρόσωπό της, γιὰ νὰ σκεπασθῇ τὴν ἀστραπὴ τοῦ μίσους ποῦ τὴν ἐφώτισε.

— Ἀς ξεφωνίζουν. Μὴ σὲ μέλλει κοιμήσου ἥσυχά, πολυαγαπημένη μου. Ἐκεῖνος ποῦ θὰ ξεστομίσει τὰ ἴδια, τώρα στὴν παντοδυναμία σου, ἀκριβὰ θὰ τὸ πληρώσει.

— Κύριέ μου, αὐθέντά μου, μὴν κυριεύεσαι ἀπ' τὸ θυμὸ. Ἐγὼ εἶμαι τὸ ἐμπόδιο; Ξερρίζωσέ με σὰν χορτάρι ἀχρεῖαστο καὶ ρίψε με μακριὰ ἀπὸ σένα, ἀπ' τὸν ἥλιο μου, ἀπ' τὴν δροσιά μου. Δὲν θὰ παραπονεθῶ μὰ θέλω ν' ἀνοίξῃς τὰ μύτια σου στῆς ἀλήθειας τὸ φῶς. Θέλω νὰ ξέρῃς τὴν πηγὴ ὅλων αὐτῶν τῶν θολῶν νερῶν, ποῦ θέλουν νὰ πνίξουν ἐμένα. Φοβοῦμαι μήπως τὸ ἴδιο χέρι, ποῦ δίνει σήμερα ἀόρατο σ' ἐμένα τὸ κτύπημα, κτυπήσῃ καὶ σένα ἀργότερα καὶ τότε θὰ πονέσω ἐγὼ ἀληθινά· μοῦ εἶναι ἀκριβότερη μιὰ τρίχα τῆς κεφαλῆς σου, ἀπ' τὴν ζωὴ τὴ δική μου. Θέλω νὰ ξέρῃς τὸν ἐχθρό σου, ὅχι γιὰ νὰ κρατηθῶ ἐγὼ σιμά σου, ἀλλὰ γιὰ τὸ δικό σου τὸ καλὸ.

Ὁ Βάρδας τὴν ἔβλεπε με ἀγάπη, με ἐμπιστοσύνη, καὶ τὰ λόγια της τὸν μάγευαν. Τὸ ὄνομα ποῦ θὰ ἔβγαιεν ἀπ' τὰ χεῖλη της, ἦταν ὄνομα ἀνθρώπου καταδικασμένου ἀπὸ πρίν.

Ἡ Ζωὴ δὲν ἀνοίξε τὰ χεῖλη της γιὰ πολλὴ ὥρα.

— Λέγε, εἶπεν ὁ Βάρδας με πνιγμένη φωνή.

— Ἀχ, τὸνομα αὐτὸ μοῦ καίει τὰ χεῖλη.

Ἄν δὲν ἦταν λόγος γιὰ τὴ ζωὴ σου τὴν ἀτίμητη, ποτὲ δὲν θὰ τὸ ξεστόμιζα.

— Λέγε...

Ἡ Ζωὴ ἔκρυψε τὸ κεφάλι της κάτω στὸ παρδαλὸ δέρμα τοῦ θηρίου.

— Λέγε! εἶπε δυνατὰ ὁ Βάρδας.

— Βάρδα, ἀγάπη μου, λατρεία μου, ἐφώναξεν ἔξαφνα μὴν πονέσης, μὴν πικραθῇς. Ἡ Θεοδώρα.

Ὁ Βάρδας πετάχθηκε τρομαγμένος.

— Ναί! ἡ Θεοδώρα...

— Ζωή, γιὰ τὸνομα τοῦ Θεοῦ, σιώπα...

— Ναί, ἡ Θεοδώρα. Ποιὸς ἄλλος παρὰ ἐκεῖνη, ποῦ ζούλεψε τὸ ὑπερύψηλο ἀρχοντόσημο τοῦ ἀδελφοῦ της Πετρονᾶ, καὶ τάχα ἀπὸ φιλανθρωπία, γιατί ἐσκοτείναιζε μιανῆς χήρας σπῆτι, ἐβίασε τὸ Θεόφιλο νὰ κάμῃ δικαιοσύνη ἀδικη καὶ νὰ τὸν μαστιγώσῃ δημοσίᾳ αὐτόν, τὸν πατρίκιον, τὸν γυναικάδελφό του. Ἡ Θεοδώρα, Βάρδα, ἡ Θεοδώρα θέλει νὰ μᾶς χωρίσῃ. Ἐκεῖνη ὄχι ἄλλη.

Φοβᾶται τὴ δύναμί σου, τὸ πνεῦμά σου, καὶ φιλόγυρη ὅπως φυσικὰ εἶναι, κλαίει τὰ χεῖματά ποῦ ξοδεύεις γιὰ τὰ γράμματα.

Εἶσαι ἐμπόδιο στὸ δρόμο της καὶ θέλει νὰ σὲ ξεριζώσῃ.

Ὁ Βάρδας ἐδάκρυσε· ἐστήριξε τὸ κεφάλι του βαρὺ στὰ γόνατά της μάγισσας καὶ εἶπε:

— Ἡ Θεοδώρα; Ζωή, κόρη μου, ἀπατήθηκεν.

— Ἡ Θεοδώρα. Μιὰ καρδιά ποῦ ἀγαπᾷ, ὅπως ἐγὼ ἀγαπῶ, ἔχει δύναμι μαντική. Ἡ Θεοδώρα σὲ πρόσωπο ἐμπιστευτικό, εἶπε. «Φοβοῦμαι τὴ φιλοδοξία τοῦ Βάρδα». Ἴσως θὰ χωρισθοῦμε ἴσως σὲ βλέπω γιὰ ὑστερνὴ φορὰ. Ἀρῆσέ με, ἀρῆσέ με νὰ σοῦ φανερώσω τοὺς ἀληθινούς ἐχθρούς σου καὶ πρὸ πάντων πιστευσέ με. Ἡ Θεοδώρα, Βάρδα, κάνεις ἄλλος.

— Ἐγὼ ὁ παιδικὸς της σύντροφος, ὁ ἀδελφός της καὶ σύμβουλός της, σ' ὅλη τὴν ζωὴ της ἔμενα ἀφωσιωμένος καὶ ἀπ' τὴ στιγμὴ ποῦ ξαπλωμένος ὁ Θεόφιλος στὴν κλίνη τῆς λύπης, ἄκουε ἐκεῖνο τὸ τελευταῖο «Ἐξελθε, βασιλεῦ, καλεῖ σε ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων καὶ κύριος τῶν κυριευόντων» ἐγὼ πῆρα στὰ χέρια μου τὸ κοπιαστικὸ τιμόνι καὶ τὸ Βυζάντιον, ἡ καρδιά τοῦ Ἑλληνισμοῦ θὰ ἰδῇ στοὺς ἐπτά λόφους του τὰς Μούσας με τὸν Ἀπόλλωνα.

Ἐγὼ βλέπω τὸν κίνδυνο ἀπ' τὴ δύσι, ἀπ' τὴν πλεονεξία τῶν παπῶν καὶ νύχτα μέρα συλλογίζομαι πῶς νὰ στηρίξω τὴν ὁρθοδοξία μεγάλη, ἀκλόνητή, παντοδύναμη. Ἐργάζομαι

Τώρα τὴν Κυριακὴν θ' ἀναστηλωθοῦν αἱ εἰκόνες. Ἡ Θεοδώρα διατάζει τῆς φαίνεται πῶς παραβαίνει τὴν τελευταίαν θέλησιν τοῦ Θεοφίλου.

— Μὴν ἀπατηθῇς, Βάρδα, φοβεῖται μήπως κερδίσῃς δημοτικότητα.

Ὁ Βάρδας ἐγέλασεν ἄγρια.

— Αἴ λοιπόν... ἄς τὴν στείλουμε νὰ θεραπευθῇ ἀπ' τοὺς φόβους της στὸ μοναστήρι. Μὰ ὄχι τώρα ἡ παρουσία της μᾶς εἶναι ἀναγκαία. Μὲ πολεμεῖ; Θὰ τὴν πολεμήσω.

— Ἀ... τώρα φεύγω εὐχαρηστημένη.

— Νὰ φύγῃς; Ποτέ! κανεὶς θεὸς ἢ ἀνθρώπος δὲν θὰ τολμήσῃ νὰ μᾶς χωρίσῃ κανεὶς. Ἀς τὸ μάθουν ὅλοι.

Τὴν ἔσφιξε στὸ στήθος του καὶ τὴν ἀπεχαιρέτισε, ἐνῶ ἐκεῖνη τὸν συνώδευε με βλέμμα γεμάτο ἀγάπην.

Ἀμα τὰ βήματά του δὲν ἠκούοντο, ἡ Ζωὴ μπῆκε στὸ εἰκονοστάσι της. Ἐβγαλε τὴν πορφύρα της καὶ προσευχήθηκε ὁλόθερμα.

«Παναγία μου, ὅταν ἔβγαινα περιφρονημένη ἀπ' τὸ ἀνάκτορον καὶ ἀπαντοῦσα τὸ περιπαικτικὸ τῶν πατρικίων χαμόγελο, πῆγα στὴν ἁγία Σοφία καὶ προσευχήθηκα καὶ ζήτησα τὴ δική σου προστασία γιὰ νὰ ἐκδικηθῶ. Καὶ ἡ ἐκδίκησις ὀριμᾷ με τὴν βοήθειά σου, Παναγία μου. Ἐκαμα τάξιμο ν' ἀφιερωθῶ σ' ἐσένα.

Ὁ Θεός μου ποῦ συχώρεσε τὸ ληστὴ καὶ τὴν ἁμαρτωλὴν θὰ συχωρέσῃ καὶ μένα, ποῦ θὰ κλεισθῶ στὸ μοναστήρι, νέα ἀκόμη πεντάμορφη, δοξασμένη καὶ λατρευμένη.

Ὅλα γιὰ τὴν ἀγάπη σου, Παναγία μου, θὰ τ' ἀφήσω καὶ θὰ ζητήσω τὴ σωτηρία τῆς ψυχῆς μου.

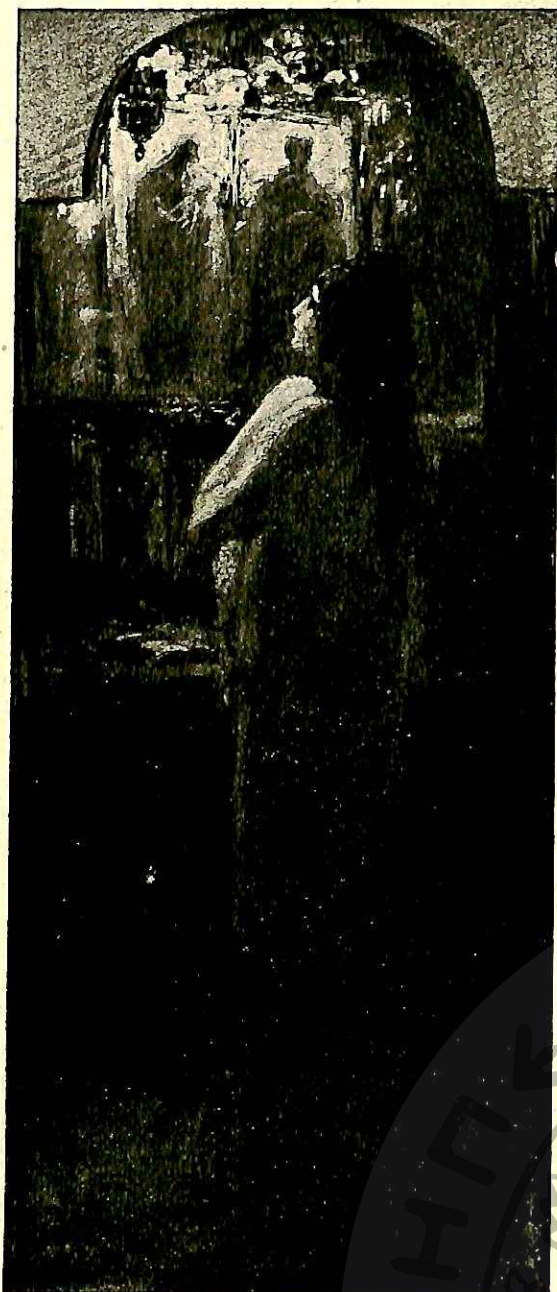
Μὰ τώρα θὰ τὴν ἀποτελειώσω τὴν ἐκδίκησιν γιατί ἡ Θεοδώρα δὲν με ἔχνη, μόνον μοῦ στέλλει κεραυνούς.

Ὅταν με τὴν βοήθειά σου σβύσῃ ἡ λάμψις τῆς δόξας της καὶ δηλητηριάσω ἐγὼ τὰ σπλάχνα τοῦ παιδιοῦ της, κανένα ἐγκόσμιο ἀγαθὸ δὲν θὰ με κρατήσῃ.

Ἡ Ζωὴ ἀφοῦ ἔκαμε τὴν προσευχή της, ἐπέρασε ἀπὸ τὸ δωμάτιο τῆς μικρῆς προστατευμένης τῆς Εὐδοκίας Ἰγγερίνης, ποῦ τὴν προόριζε γιὰ ἐρωμένη τοῦ Μιχαήλ, τοῦ υἱοῦ τῆς Θεοδώρας, ἐκαμάρωσε τὴν εὐμορφιά της καὶ κατόπιν ἐσταύρωσε τὸ μαξιλάρι τρεῖς φορές καὶ γλυκοκοιμήθηκε.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Ἐπεται συνέχεια.

μαζὺ με τὸν σοφὸ πρωτοσπαθάριο Φώτιο νὰ φυλάξουμε καὶ τὴν ἐνότητα τῶν ἐκκλησιῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἰσότητα.

— Ἀλήθεια, τί ἀνθρώπος ὁ Φώτιος!!

— Πῶς τὸν δνειροπολῶ στὸν πατριαρχικὸ θρόνο! Ὁ θρόνος αὐτὸς εἶναι συνηθισμένος στοὺς Χρυσοστόμους, δὲν θέλει, θαρρεῖς, τοὺς ἀπλοϊκοὺς ἀγραμμάτους, ἄς ἦνε καὶ ἀπὸ αἶμα βασιλικό. Μὰ αὐτὰ εἶνε πρόωρα. Ὁ Φώτιος θέλει νὰ ἱερωθῇ, ἀργότερα θὰ συλλογισθῶ.

Η ΡΗΓΑΙΝΑ

Υπό τὸν ἀνωτέρω τίτλον δημοσιεύεται εἰς τὸ προ-
σεχές τεύχος τοῦ Δελτίου τῆς Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας
κυπριακὴ λαογραφικὴ μελέτη τοῦ κ. Σίμου Μενάρ-
δου ἀνακρινόμενα περὶ τὸ φιλολογικὸν τμήμα
τοῦ Παρνασσού. «Ρήγαινα εἶναι ἡ μυθικὴ βασίλισσα
τῆς Κύπρου, εἰς τὴν ὁποίαν ἀποδίδονται πλείστοι
ὅσοι τοπωνυμίου πανταχοῦ τῆς ἱστορικῆς νήσου.
Ὁ κ. Μενάρδος, συλλέξας πάντας τοὺς σχετικούς μύ-
θους, ἀναρρίπτει τὴν εἰκασίαν ὅτι ἡ Ρήγαινα τοῦ Κυ-
πριακοῦ λαοῦ δὲν εἶναι ἄλλη παρὰ αὐτὴ ἡ Ἀφροδίτη.
Στηρίζει δὲ τὴν ἀπόδειξιν ὅχι μόνον εἰς τὴν σύγκρι-
σιν τῶν μύθων, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ γεγονός, ὅτι ὡς ἡ
Ἀφροδίτη ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Πάφῳ, ὀνομάζεται, κατὰ τὴν
μαρτυρίαν τῶν ἀρχαίων κυπριακῶν ἐπιγραφῶν Φά-
νασσα.

Ὁ κ. Μενάρδος εὐηρεστήθη νὰ μᾶς παραχωρήσῃ
τὸ κατωτέρω ἀπόσπασμα τὸ ὁποῖον εὐχαρίστως δημο-
σιεύομεν.

Σ. τ. Δ.

Τὸ ἐπίθετον λοιπὸν τοῦτο — Ἄνασσα — ἢ μάλ-
λον αὐτὸς ὁ τίτλος, ἦτο, νομίζω, τὸ σπέρμα τοῦ
σωζομένου θρύλου τῶν Κυπρίων. Ἐφύλαξε δὲ
τὸ σπέρμα τοῦτο κάτω ἀπὸ τὴν χριστιανικὴν
πλάκα, ὥστε ν' ἀναπτύχῃ, ἔστω καὶ μὲ ἄλλον
τύπον, καὶ νὰ περιτυλίξῃ τέλος, ὡς κισσός,
τόσα ἱστορικὰ ἐρεῖπια, αὐτὸς ἐκεῖνος κατὰ
μοιραίαν εἰρωνείαν ὁ τάφος, ὅπου ἐπίστευσαν
κειμένην, καὶ «διαλυθεῖσαν» τὴν Ἀφροδίτην
τὴν ἀμαρτωλήν, οἱ ἱεροὶ Πατέρες.

Κατὰ τὸν τάφον ἐκείνον ἢ τὸν «σπήλιον»
τῆς Ἀνάσσης ἢ τῆς Ρήγαινας ἤσαν ὄνομα
καὶ κτίστην καὶ οἱ ἄλλοι δύο μεγάλοι τά-
φοι εὐκόλον ἦτο κατόπιν αἱ ἄλλαι λαξευταὶ
τῆς νήσου. νεκροθῆκαι νὰ τῆς ἀποδοθῶν ὡς
«σπήλιοι» ὡς «κάστροι» ὡς «σπίτια». Ἀπὸ τὰ
ἐρεῖπια τῶν ἱερῶν ἢ τῶν βωμῶν, ποῦ ἐστε-
φάνωναν ἄλλοτε τὰ βουνά, ἦτο ἐπόμενον κάθε
χαλασμένον φρούριον ὁρεῖνὸν νὰ νομισθῇ κά-
στρον ἰδικόν της καὶ ἀπὸ τὰ ὑδραγωγεῖα τῶν
ναῶν, ἦτο φυσικὸν καὶ ἄλλα νερά, νερά τόσον
πολύτιμα κατὰ τὰς μεγάλας ἀνομβρίας, νὰ νο-
μισθῶν δῶρα βασιλικὰ τῆς ἀρχαίας Ρήγαι-
νας τῆς Κύπρου.

Ἀλλὰ τὴν παράδοσιν τὴν ἀνενέωννε, νο-
μίζω, κάτι ἄλλο. Κάτι ἄλλο ἀνεγέμισε τὸ λάδι
τῆς χρυσῆς κανδήλας τῆς παραδόσεως κατὰ
τὴν νύκτα τῆς ἀμαθείας. Μέσα εἰς τὰ πα-
λάτια ἐκεῖνα τῆς Ρήγαινας, εἰς τὰς ἀρχαίας
νεκροπόλεις, εὐρίσκοντο συχνὰ κτερίσματα,
ἐνώτια χρυσᾶ, περιδέραια χρυσᾶ, χρυσᾶ βρα-

χιόλια. Τίνος ἦσαν αὐτὰ ὅλα; Τῆς Ἀνά-
σσης, τῆς Βασιλίσσης, τῆς Ρήγαινας, ποῦ
εἶχεν ἄλλοτε ὀηγάτα, θησαυροὺς καὶ «σκλά-
βες». Καὶ ποῖαν ἄλλην ἐξήγησιν ἤξευραν
νὰ δώσουν οἱ ἀπλοῖκοι γέροντες εἰς τὴν
ἀπορίαν τῶν νέων γενεῶν, ὅταν οἱ φλόροι
τῆς Ἀγίας Σοφίας δὲν ἐγνώριζαν ἄλλο τῆς
ἱστορίας πρόσωπον; Ἡ συγκομιδὴ αὐτῆ τῶν
τάφων δὲν ἔπαυσε ποτέ. Ἐφθιανε ν' ἀνοῖξῃ
κανεὶς ἀνήξευρος χριστιανὸς ἀγρότης κανένα
τάφον, ἔστω καὶ Φοίνικος ἢ Ρωμαίου, ἢ ἔφθιανε
νὰ εὕρῃ ὀλίγα νομίσματα, ἔστω καὶ τοῦ Ἀ-
λεξάνδρου ἢ τῶν Πτολεμαίων, διὰ ν' ἀκουσθῇ
πάλιν ὁ μῦθος τῆς πλουσίας βασίλισσης φαν-
τασθῇτε πλέον ὅταν ἐξέθαπταν κανένα «σεν-
τούκι χρυσᾶ», δηλαδή, κανένα σαρκοφάγον.

Ἀλλὰ εἰς τοὺς μύθους τοῦ μεγάλου θησαυ-
ροῦ καὶ τῶν πολλῶν ὀηγάτων, ὑπάρχει, νομί-
ζω, καὶ κάποια θλιβερά ψυχολογία. Ἡ Κύπρος
ἐδοκίμασε μεγάλας συμφοράς. «Ἴδε γὰρ ἔθνη
εἰσελθόντα εἰς τὸ ἀγίασμα αὐτῆς» (1). Ἀπὸ τὴν
μετοικεσίαν εἰς τὸν Ἑλλήσποντον, τὴν ἀληθι-
νὴν ἐκείνην ἔξοδον τῶν Κυπρίων, ἢ Ἀφρο-
δίτη καὶ ὁ ἀρχαῖος πλοῦτος ἦσαν πλέον ἀνά-
μνησις — καὶ ἀνάμνησις ποθεινῆ. «Σὰν νῆρε-
τον κούρσασιν» λέγουσι μέχρι σήμερον ἀπὸ
τοὺς χρόνους τῶν Σαρακηνῶν «ἐπὶ ἡμᾶς οἱ
Φράγκοι» λέγουσι δὲ μεγάλην ταραχήν, καὶ
ἀναφέρουσι «τὸν καιρὸν τῆς καταδρομῆς» τὴν
τουρκικὴν κατάκτησιν ὡς τὴν μεγίστην δυστυ-
χίαν. Καὶ λοιπὸν ὅσον ἐσκόταζεν ἐκείνη ἡ
δυστυχία, καὶ ὅσον ἐστένευσεν τὸ πνεῦμα τῶν χω-
ρικῶν, τόσον τὰρχαῖα κτίρια ἐπυργώνοντο ἐμ-
πρός τους καὶ τόσον τὰ πλούτη τῆς ἀρχαίας
βασίλεισσης ἐξέλαμπαν εἰς τοῦ πτωχοῦ λαοῦ τὴν
φантаσίαν. Πλοῦτον πολὺν εἶχεν ἰδεῖ, ἢ μᾶλλον
εἶχε φαντασθῇ, δουλοπάροικος αὐτός, εἰς τὴν
φραγκικὴν αὐλὴν τῆς Λευκωσίας. Τὴν ἄνα-
σαν ἐκείνης τῆς αὐλῆς ὀνόμαζε τρεῖς αἰῶνας

(1) Θερῆνος, 1, 10.

ῥήγαιναν. Ρήγαινα λοιπὸν καὶ ἡ ἀρχαία, ἡ
ἐρωμένη τοῦ Διγενῆ. Ἀλλὰ καὶ ἡ φράγκισσα ῥή-
γαινα ἐδιώχθη καὶ τὰ βενετικὰ καὶ τουρκικὰ
κανόνια νέους ἄφρησαν σωρούς. Ἡ Κύπρος εἶχε

νέα ἐρεῖπια καὶ ἡ Ρήγαινα καὶ ἄλλα «σπίτια».

Τὸ μετακίνημα τὴν τούτου τῶν ἱστορικῶν
περιόδων καὶ ὁ ταυτισμὸς καιρῶν προηγου-
μένων δὲν πρέπει νὰ μᾶς ἐξαγνίσῃ. Σχεδὸν
εἶναι φυσικὸν εἰς τὸν νοῦν τῶν χωρικῶν ὅπου
δὲν χωρεῖ διάστημα μεγαλειότερον τῆς ἐμπειρίας
τῶν, μακρινώτερον ἀπὸ τὸν πρόπαππὸν τῶν.
Ἡ ἱστορία ὅλη συνοψίζεται εἰς τέσσαρας, τὸ
πολὺ πέντε γενεάς. Δυστυχισμένοι λοιπὸν οἱ
πατέρες ἴσως καὶ οἱ πάπποι τῶν, ποῦ ἐγνώ-
ρισαν οἱ «διπλωμένοι ἀπὸ τὰ χρόνια» ἀντι-
προσωπεύουσι μίαν ὅλην «ἐποχὴν» ὁ «καιρὸς
τῆς καταδρομῆς» εἶναι καὶ ἡ τελευταία ἡ σφαγὴ
(1821) καὶ ἡ κατάκτησις (1871) παραπάνω, οἱ
πρόπαπποι, οἱ παππεπάπποι τῶν — τῶν ὁ-
ποίων τὸ ὄνομα σπανιότατα γνωρίζουν — ἀντι-
προσωπεύουσιν ὅλους τοὺς προγόνους ἐκεῖνοι
εἶχαν ἰδεῖ τὰ μνημεῖα σχεδὸν ἀκέραια, ἐγνώ-
ρισαν τὰ πλούτη, παρενέβησαν εἰς θαύματα,
ἀντίκρουσαν ἀνθρώπους παραδόξους. Τοιοῦτο
τρόπος οἱ «μυλόρδοι» δὲν ἀπέχον καὶ πολὺ
ἀπὸ τοὺς «λᾶς τοὺς δρακοντεμένους»! Βλέπετε,
ὁ πάππος τοῦ ἀγωγιάτη μου ἐγνωρίσθη προσω-
πικῶς μὲ τὴν «Γερόντισσαν», ποῦ ἦτο σύγ-
χρονη τοῦ χρυσοῦ κυπριακοῦ αἰῶνος. (1)

Ὅλα λοιπὸν αὐτά, ὡς καὶ αὐτὴ ἡ δυστυχία
τοῦ λαοῦ τοῦ ἔφερε πάντοτε κοντά, τὴν Ρή-
γαιναν τὴν ἁλλοτινὴν, τὴν Ἄνασσαν τοῦ. Χί-
λια πεντακόσια τοιλάχιστον ἔτη ὑπῆρξεν ὑπὲρ
κοῖς της καὶ νύκτα καὶ ἡμέραν συνέζησε, συνέ-
κλανε, συνωργίασε μαζί της. Ἡ λατρεία της,
αἱ παννυχίδες, αἱ «καρπώσεις», αἱ «ζακωρίαι»,
ἡ παραλυσία ὅλη καὶ αἱ ἡδοναὶ εἶχαν καταν-
τήσῃ τὰ ἔθιμά του, καὶ εἶχαν ἀφήσῃ τὰ ἔθνη
τῶν ἐντὸς τοῦ μυελοῦ του. «Ἀνὰ πάντ' ἐνι-
αυτὸν» αἱ νύμφαι καὶ αἱ παρθέναι ἔψαλλαν
τοὺς ὕμνους της καὶ ἀπέθεταν εἰς τοὺς βωμούς
της καὶ αὐτὴν τῶν τῆν τιμὴν. Τόσον ἰσχυρὸν
ἦτο τῆς Κύπριδος τὸ κράτος! Ἀλλὰ καὶ ἐπρο-
στάτευεν ἡ Ἄνασσα τὴν Νῆσον της. Ὁ Αὐ-
γουστος ἐδαπάνη δι' ἀνοικοδομίαν τῆς Πάφου
ὅλης, ὅταν ὁ σεισμὸς εἶχε βλάψῃ τὸ ἱερόν της (2).
Καὶ ἔκτοτε ἐπὶ τριακόσια ἔτη τὰ κυπριακὰ
νομίσματα ὀπισθεν τῆς προτομῆς τῶν Αὐτο-
κρατόρων ἔχουσι σύμβολον τὸν ναόν της ὡς
τὸ πρῶτον οἰκοδόμημα τῆς Νήσου καὶ ἴσως τὸ

(1) Ἡ γερόντισσα ἐκείνη εἶναι ἡ ἰδίᾳ ἡ Βαῶνα
τῆς παλίας Λεμεσοῦ καὶ ὁμοιάζει πολὺ τὴν «ἀνδρεω-
μένην γράϊαν» τῆς φυλῆς τῶν Ἑλλήνων, τὴν ὁποίαν
ἐθαύμασαν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν οἱ χωρικοὶ τῆς
Ἀχαρνῆς Βλ. Πολίτου Νεοελλ. μυθολογ. 1874
σ. 503.

(2) Δίων Κάσιος, 54-23.

ἔσχατον ἄστυλον τῆς Κυπριακῆς αὐτονομίας (1).

Ἦτο λοιπὸν ἐπόμενον καὶ κατόπιν, ἀφοῦ
ἔσκέπασε τὸ χῶμα ἐκεῖνον τὸν ναόν, καὶ ὅταν
ἔπαυσε νὰ ἔρχεται κατὰ τὸν θαυμασίον διη-
ρικὸν ὕμνον μὲ τὸ σύννεφον, τὴν ἀμαξάν της,
ἡ Ἀφροδίτη, καὶ ὅταν ὁ Ζέφυρος ἐκύλα κενὰ
πλέον τὰ κύματα πρὸς αἰγιαλοὺς ἐρήμους, καὶ
ὅταν ἐπὶ τέλους ἐξητοῦσαν τὸν τάφον θεᾶς,
ἦτο ἐπόμενον, ὁ κυπριακὸς λαός, ὁρφανὸς εἰς
τὴν γῆν ἐκείνην τὴν ἰδικήν της, σκλάβος εἰς
τὸν ἄερα ἐκείνον, τὸν χλιαρὸν ἀκόμη ἀπὸ τὴν
εὐώδη της πνοήν, νὰ ἐνθυμῆται καὶ νὰ ἀνακαλῇ
τὴν Ἄνασσαν τοῦ, ὅπως ὁ ποιητὰς τὴν χαμέ-
νην του καλῇ

Σηκῶν πύργον, βροῖσκω τὴν πύργον νερόν, θωρῶ τὴν

Αὐτῇ, Κύριοι, εἶναι ἡ ταπεινὴ μου γνώμη
διὰ τὴν κυπριακὴν ταύτην παράδοσιν. Οἱ πα-
νάρχαιοι μῦθοι τῆς Ἀνατολῆς ποῦ περιέβαλλαν
ἄλλοτε πυκνότατοι τὴν Κύπρον, μετὰ τὸν χρι-
στιανισμόν, ἐπεκάθισαν τρόπον τινά, ὡς θελ-
κτικὴ ὁμίχλη, καὶ εἰς τὰ ἱστορικὰ ἐρεῖπια τῆς
νήσου καὶ τοιοῦτοτρόπως ἐσκεπάσθησαν μαζί
τάφοι καὶ παλάτια, πύργοι καὶ ναοί, σπήλαια
καὶ κάστρα καὶ ἡ Ἄνασσα ἡ παλαιὰ ἐγένετο
Ρήγαινα τῆς Κύπρου. Διὰ τοῦτο χαρακτηρεῖται
καθαρὸν ἄς μὴ ζητοῦμεν. Εἶναι, λέγεις, ἡ Ρή-
γαινα ψυχὴ τῶν ἐρεϊπίων. Ὅπως αὐτά, ἔχει
κάτι τὸ μυστικόν, εἶναι κάποτε κατάμνησις καὶ
μελαγχολική, συχνὰ ὅμως ὥραία καὶ πλου-
σία. Ἀλλὰ τὰ μνημεῖα ταῦτα παράγουσιν εἰς
τὴν μνήμην τῶν ἀγροτῶν καὶ ἕνα βαθύν, βαθύν
ἀντίλαλον, «περασμένων μεγαλειῶν» «πρὶν
τοῦ καιροῦ τῆς καταδρομῆς». Καὶ ἰδοὺ, πῶς
εἰς τοὺς θρύλους της καὶ τὴν ἀνάμνησιν της
διακρίνομεν τὴν θλίψιν ἑνὸς λαοῦ διὰ ὅτι
ἔχασε, τὴν δίψαν νὰ τὸ ἀνακτήσῃ πάλιν. Καὶ
— δὲν ἤξεύρω, Κύριοι, τὸ διατὶ — ὅταν ὁ
πτωχὸς κορινθῆς διηγείτο περὶ τοῦ πτωχοῦ
κτίστητος ἐκείνου τῆς Ρήγαινας θησαυρόν, ποῦ
εἶναι κατάκλειστος καιροὺς τώρα καὶ χρόνια
καὶ κρατοῦν «τὰς χάριτες του» οἱ μυθικοὶ μυ-
λόρδοι, ἴσως, εἶπα μόνος, ἴσως ἐκεῖ μέσα εἶναι
κλειδωμένη καὶ μανδραλωμένη, ἐπτακόσια ἔτη
τώρα, — ἡ ἐλευθερία τοῦ κυπριακοῦ λαοῦ.

ΣΙΜΟΣ ΜΕΝΑΡΔΟΣ

(1) Βλ. προχείρως Head Σβορώνου. Ἱστορία τῶν
νομισμ. τόμ. Β' σελ. 327. Σακελλ. Α', 664-670. Τὴν
σημασίαν τῶν ἀρχιτεκτονικῶν τύπων τῶν νομισμάτων
κατέδειξε καὶ τελευταῖον ὁ Σβορώνος (βλ. Ἀρμονίαν
1901, σ. 273, ἡ θύλος τοῦ Πολυκλείτου).

Η ΝΗΣΟΣ ΤΩΝ ΜΑΚΑΡΩΝ

Εκ τοῦ ἀνεκδότου ἔργου τοῦ κ. Δ. Ἀναστασοπούλου τοῦ Ἀθηναίου «Ἡ Νῆσος τῶν Μακάρων» δημοσιεύομεν εὐχαρίστως τὰ ἀκόλουθα ἀποσπάσματα γεμῆτα χροῶμα καὶ ποιήσιν τὰ ὁποῖα μᾶς παρέδωκεν ὁ συγγραφεύς.

Τὸ ὅλον ἔργον γραμμένον μὲ ψυχὴν, ἐγκλείει σελίδας ὡραιότητας, ἀλλὰς μὲ ἀπλότητα ἀρχαιοπρεπῆ, ἀλλὰς μὲ πάθος καὶ πόνον σύγχρονα, τὰ ὁποῖα πάντοτε ἐν τούτοις περιβάλλει μία γαλήνη φιλοσόφου.

Μίαν ἐκ τῶν Κυκλάδων, τὴν γαληνωτέραν ὅλων, ἠρωθεῖσαν εἰς ὕψη, διὰ κάθε κορυσμένον ἀπὸ τὸν κόσμον, ἰδεώδους νήσου, τὴν Πάρον, ἔχει ὑπ' ὄψει τοῦ ὁ συγγραφεύς.

Σ. Τ. Δ.

ΠΩΣ ΑΓΑΠΟΥΝ ΟΙ ΜΑΚΑΡΕΣ

Εἶπον : Οὐχὶ ὡς ποιητής, τρικυμίας ἀντωθῶν στὴν φαντασίαν, ἀλλ' ὡς πιστὸς ἔπλευσα εἰς τὴν νῆσον, πιστὸς μ' ἔρωτα χριστιανικόν. Ὡς ποιητής, ἢ ἤθελα τὴν παλαιὰν γαλήνην τοῦ ἀπλοῦ βίου τῶν ἀρχαίων. Καὶ δὲν τὴν εὐρισκόν. Ὡς πιστὸς, χριστιανικὰ ἐρωτευμένος, ὅλην τὴν ἡρεμίαν ἣν ἀπέπνεον αἱ Ἀγάται τῶν πρώτων χριστιανῶν. Καὶ τὴν εὐρισκόν παντοῦ, ἕως περάτων.

Ἡ ἀγάπη μου δὲν εἶχε τὰς θυέλλας, ἅς, ἐπ' ἀλλήλων, δέκα ἐννέα αἰῶνες πολιτισμοῦ ἐσώρευσαν. Καὶ δὲν ἐστρέφετο πρὸς ἓνα πλάσμα μόνον πάγκαλον. Καὶ δὲν ὠραῖζετο ἀπὸ τὴν μέθην τὴν ἡδεῖαν μιᾶς μόνης παρθένου ἐρωτευμένης.

Ἠγάπων ὅ,τι εἶχεν ἡ νῆσος τοὺς κατοίκους τῆς ὅλης, τὰς γυναῖκάς τῆς ὅλης, τὰ κειμήλιά τῆς, τὰ ἐρεπιά τῆς, τοὺς ναοὺς τῆς, τὰ ἄνθη τῆς, τὰ δένδρα τῆς, τοὺς βουνούς τῆς, τὰς ἀκτὰς τῆς, ὅλα, ὅλα, ὅσα τὴν ἐκάλλυνον, ὅ,τι ἐφύετο ἢ ἐθαλλεν ἐπάνω τῆς, ὅ,τι ὑφούτο ἢ ἐκυπτεν, ὅ,τι ἐσίγα καὶ ὅ,τι ἐβρόντα, ὅ,τι ἀνεδίδετο εἰς ὥραῖα σώματα, εἰς ὥραῖα μάτια, εἰς ὥραῖα στόματα, ὅ,τι μοῦ ἀνεμίμνησκεν ὅσας ἐφαντάσθην τελετὰς ἐν Οὐρανῷ, ὅσας ὠνειροπόλησα γαλήνας ἐπὶ Γῆς, ἅ! ἓνα βίον μεστὸν ἀπὸ παρθενίας καὶ εὐγένειας καὶ ἡμερότητας, ἰδοὺ ὅ,τι ἠγάπων.

Καὶ μὲ τὴν ἀγάπην αὐτὴν ἐστολισμένος,

ἐξῆλθον ν' ἀπολαύσω τὴν ἐορτὴν τῆς Παναγίας τῆς.

*

Οἱ δρόμοι βορίζουσι κόσμον. Τὸ θῆλυ ἐπικρατεῖ παντοῦ. Ὅλον ἐν κατέρχονται ἐκ τῶν χωρίων χωρικά με τοὺς πέπλους τῶν. Εἶναι τὸ μόνον ὕπλον ποῦ προβάλλουν πρὸς ἄμιναν, καὶ εἶναι οἱ πέπλοι αὐτοὶ λευκοί, ὑπόλευκοι, διάλευκοι, μὲ χρυσσοὺς δανδελωτοὺς τριγύρω τῶν, κάπου μὲ κάνα χροῶμα ῥόδου μέσα τῶν, καὶ εἶναι οἱ πέπλοι αὐτοὶ ἀγαπητοί, παρὰ τὰς κόρας τῶν χωρίων, καὶ ἀπὸ τὰς κόρας τῆς πόλεως, ὅταν ἐξέρχονται μόναι ἢ δυο-τρεῖς μαζί, εἴτε φιλικὰς ν' ἀνταλλάξουν ἐπισκέψεις, εἴτε ἐπὶ τῆς ἀμμουδιᾶς νὰ πλανηθοῦν, εἴτε ὑπὸ τοὺς θόλους τῆς Ἐκκλησίας τῶν ὄνειρα οὐράνια νὰ δρέψουν.

Τόσον σιγὰ κάποτε βαδίζουν, ὥστε οὔτε τὰς αἰσθάνεσαι. Μὲ τὰ πρόσωπα χαμηλωμένα ἄλλοτε. Μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑπόδρα βλέποντας. Καὶ ἐπὶ τῆς κόμης τῶν, νὰ λάμπη κανένα ἐκ μεταξοϋφάντων σέλας. Καὶ εἰς τὸ σῶμά τῶν, ὁ θυμὸς νὰ ποικίλλῃ εἰς ὅλα τὰ εἶδη καὶ εἰς ὅλα τὰ σχήματα. Τὸ ἀγνὸν χωρικὸν ἐνδυμα μὲ τὸ αὐγάζον ὅλην τὴν τελειότητα τῆς μόδας. Τὸ ἀπλοῦν καὶ ἀφελές μὲ τὸ λειποτακτοῦν πρὸς ὀδνεύς καὶ παρεισάκτους κόσμους.

*

Μία τετρὰς καταλαμβάνει ὅλον τὸ πλάτος τῆς ὁδοῦ. Πλησιάζεις καὶ παύουν. Προχωρεῖς καὶ ἀρχίζουν. Σχολιάζουν ὅ,τι βλέπουν. — Ποιὸς εἶνε... Ποιὰ εἶνε... Τί κάμνει... Πῶς ἦλθε... Νὰ προσκυνήσῃ ἄρά γε;... Νὰ δεμβάσῃ ἄρά γε;... Ἀχ! καὶ νᾶταν ὀδικός μου... — μέσα στοὺς λόγους τῶν παρένθυρος μία στροφή προβάλλεται μελλοφδουμένη. — Ἀχ! καὶ νὰ φευγα... Σὲ ξέναις χώραις, σὲ πολιτεῖαις μακρυναῖς νὰ πηγαινα μαζί του... — Καὶ τὰ χεῖλη ἐξακολουθοῦν. Καὶ οἱ ἐγκέφαλοι δουλεύουν... Ἡ κάθε μιὰ τῶν καὶ ἀπὸ ἓνα ὄνειρον ἀκούει ν' ἀναδύεται στὸ νοῦ τῆς... Ὡ! τί χαρά, ἐάν τὴν ἐξήτει τώρα ἐκεῖ... — Εἶσαι δική μου... Μὲ θέλεις!; — ἐάν τῆς ἔλεγε.

Καὶ αὐτὴ νὰ χαμῆλωνε τὰ μάτια, ὡς νὰ μὴν ἤθελε. Μίαν σιωπὴν νὰ ἐσιώπα ἀγνήν... Καὶ μέσα τῆς : Παναγία μου βόηθα με! νὰ ἔλεγε. Καὶ νὰ ἐφρυσεν ὅλη... Καὶ νὰ ἐμέθουν ὅλη...

Νά! ἀπὸ τὰ παράθυρα τὴν βλέπουν. Ποία ὡς αὐτὴ φορεῖ μὲ τόσην ἐκεῖ χάριν, τὸν πέπλον; Ποία ἔχει μεγαλύτερα μάτια ἀπ' αὐτὴν; Διέρχεται, καὶ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ξεπροβάλλουν μορφὰι ποῦ σὲ κυττοῦνε σά μωσχίδες, μὲ τόσα νὰ ἐκεῖ βλέμματα, ἢ μία σεμνότερα τῆς ἄλλης, ἢ μία γαληνότερα τῆς ἄλλης.

*

Φεύγουν κ' ἔρχονται πάλιν καὶ πάλιν φεύγουν καὶ τὰ παράθυρα ὑπὸ τὸ βάρος τῶν ἐλπίδων καὶ τῶν ἡμεροέντων πόθων τρίζουν. Τὰς βλέπεις καὶ σὲ βλέπουν, ὅταν σὲ βλέπουν, τόσῳ φυσικά, ἀτάραχα, ὥστε, χωρὶς νὰ θέλῃς, ντρέπεσαι! Σὲ παρακολουθοῦν κάποτε κ' ἐννοεῖς ὅτι μαζί μὲ τὸ βλέμμα τῶν σὲ παρακολουθοῦν καὶ τὰ ὄνειρά τῶν.

Ὅλαι αἱ μελλοντοφροῖ τῆς νήσου τὰς ἡμέρας ἐκείνας δεμβάζουν ῥέμβην γλυκύτην... Δὲν ἀναταράσσονται καὶ δὲν παθαίνονται. Τί κόσμοι καὶ κόσμοι μέσα τῶν κρημνίζονται, δὲν ξεύρεις... Εἶναι ὅλαι ὄνειρα ποῦ σοῦ χαμογελοῦν... Ἐκλέγεις, προτιμᾷς εἰς μάτην. Κάτι γαληνωτέρον θὰ ἴδῃς... Κάτι ἀπὸ ἡρεμωτέραν μορφήν ἀγνότερον θ' ἀντικρύσῃς πάρα κάτω, εἰς ἓνα σου μόλις βῆμα.

Ὡ! αἱ κόραι αὐταὶ ποῦ φέρουν τόσην γαλήνης προῖκα στὴν καρδίαν τῶν, ὅσην καὶ ἂν ἔχουν τρικυμίας πόθων, αἱ μάγοι αὐταὶ συλφίδες τῶν νήσων μας, ποῦ ἔρχονται καὶ παρέρχονται ἐκεῖ ἐμπροσθέν σου σὰν φαντάσματα, — ἅς ἐγνώριζα ποῖα καὶ πόσα ὄνειρα, σὲ κάθε στιγμή, ποῦ ἔτσι φαίνονται γαληνευμένα, χάνονται, σβύνονται μέσα τῶν εἰς μάτην, καὶ ἅς ἀπέθνησκα...

ΟΝΕΙΡΑ ΠΑΡΑ ΤΗΝ ΚΡΗΝΗΝ

Καὶ ὅπως ὅλα τῶν, καὶ ἡ πανήγυρίς τῶν λευκῆ, ὠνειρευμένη. Δὲν φιλοσοφεῖς τὴν ματαιότητα στὰ στήθη τῆς. Καὶ δὲν ζητεῖς συλλογισμοὺς ἀφράστους εἰς τοὺς κόμους τῆς.

Ὅλαι αἱ θύραι τῶν οἰκῶν ὀρθάνοικτοι. Πρὸ τῶν οὐδῶν τῶν διέρχονται οἱ πανηγυρίζοντες μὲ ὅλην τοῦ δικαίου τὴν γαλήνην. Πηγαινοέρχονται ὡσεὶ Περιπατητικοὶ φιλόσοφοι. Καὶ ἡ διασκέδασίς τῶν σοῦ ὑπενθυμίζει κάτι

γλαυκὸν ἀπὸ τὸν γάμον τοῦ Κανᾶ... Μὲ τὴν ἀδωότητα γλεντοῦν, γελοῦν, εὐφραίνονται! Ἄν καὶ πολὺς ὁ οἶνος, δὲν παρασύρει εἰς μέθην. Καὶ ὄλω χαμόγελα. Καὶ ὄλω ψιθύροι. Καὶ ὄλω βλέμματα τηκτά, ποῦ σὲ καρφώνουν ὅχι μὲ τὴν ἔντασιν, ἀλλὰ μὲ τὴν γλυκύτητα.

Ὅμιλαιο ἡμεροὶ ἀπὸ θύρας εἰς θύραν, ἀπὸ ἐξώστου εἰς ἐξώστην. Καὶ σοῦ φαίνονται ὡς συζητήσεις ἀκαδημαϊκαί. Καὶ νομίζεις ὅτι τὰς συνέλαβον ὅπου χθὲς τὰς ἄφησαν, καὶ ὅτι θὰ μείνουν πάλιν σήμερα ἀτελείωτοι, διὰ νὰ τὰς συνεχίσουν αὐριον. Τὴν εἰσαγωγὴν μία Καλὴ-σπέρα ἀποτελεῖ μελωδικὴ καὶ τὸ ἰντερμέτζο μιὰ Καληνύκτα γλυκοσβυνομένη.

*

Ὅλαι αἱ θύραι τῶν οἰκῶν ὀρθάνοικτοι. Καὶ δίπλα τῶν, παρθενόστρατα, ῥωμαντικά σὰν νύμφαι... Καὶ δίπλα τῶν, κρῆναι ποῦ ἀργοσταλάζουν σὰν δάκρυ τὸ νερό.

Κάθε στανροδόμοι, καὶ μία πλατεῖά τῶν. Τόσῳ μικρὴ, ὅπου δὲν ξεύρεις ἂν εἶν' πλατεῖα ἢ αὐλὴ σπητιοῦ ποῦ παρεστράτισε... Καὶ βλέπεις κορίτσια, ποῦ πῆγαν γιὰ νερό στὴ βρύση, σιγὰ-σιγὰ νὰ φέρωνται καὶ ὡς ἐκεῖ καὶ νὰ κυττοῦν μὲ μέθην βαρκάρηδες μὲ λεβεντένια σώματα καὶ νὰ ἀκούουν μ' ἔκστασιν τραγούδια κρουσταλλένια...

Ὡ! τὸ θέαμα τὸ ἀγνὸν ποῦ ἐκτυλίσσεται ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐκεῖ! Μὲ στάμνους μεγάλας ἢ μικράς, λιγνὰς ἢ ὡς προγαστορας ἢ ὡς βατράχους φυσικινάθους ἢ ὡς πίδαχους διογενικούς, ἔρχεται μὲ τὴν ἀράδα τῆς ἢ κάθε μιὰ, ἡσυχά-ἡσυχά σὰν ὄνειρο, αἱ νέαι μὲ τὰς γραῖας, μὲ τὰς παιδίσκας αἱ τραναί, ὡσὰν φίλαι ἀρχαῖαι ἢ ἀδελφαί, κάπου-κάπου μὲ κάνα θυμωμά ποῦ σβύνει εἰς γέλοια πρὶν ἀνάψῃ, χωρὶς τὸ γῆρας νὰ τὰς φοβίξῃ διόλου καὶ χωρὶς ἡ εὐμορφία νὰ προκαλῇ ποτὲ τὸ φθόνο ἢ τὴν ζηλίαν. Καὶ παρατάσσονται αἱ ὑδραῖαι κοντά-κοντά, ὡσὰν νὰ πλάνωνται ἀπ' τὰ χεῖρα, στῆς νεροσυρμαῖς, στοὺς τοίχους, στὰ σκαλιά, στὴ γῆ, πέραν ἕως τὸ ἄκρον κάποτε τοῦ δρόμου, — μιὰ χαρά!

*

Ὅχι Μωραίτικα, οὔτε Ρουμελιώτικα, μόνο Νησιώτικα, μὲ τὸ δικό τους χροῶμα, μὲ τὴν δική τους τρυφερότητα σιγολέγονται τὰ μυστικά ἐκεῖ ἀπ' τὰ κορίτσια.

Αὐτὴ ἐδῶ, ὀρθή, σὰν ἄγαλμα, ἀκουμπᾷ λευκὸν ἀγκῶνα ἐπάνω στὰ μάρμαρα τῆς βρύσης καὶ σκέπτεται-σκέπτεται ὅλα τῆς ἡμέρας καὶ

ἀναμνησκάζεται ἀρχαίας με νέας ἀναμνήσεις καὶ μεγαλοφθαλμοὶ πρὸς τ' ἄνω, ὡσάν θεόληπτος... Ἄλλη ἐκεῖ, με τὰς παλάμιας ἐντάτας ὑπὲρ τοὺς κρουνοὺς, ἐναρμονίζει πρὸς τὸ ἄσμα των τὰ αἰσθηματικά της καὶ ἀφυπνίζεται, μόνον ὅταν ξεχειλίση ἢ στάμνος ἀπὸ γέλοιο... Κάτω ἐκεῖ, μιὰ ἄλλη λέει, λέει, βομβοῦσα ὡσάν μέλισσα, ὅσα ἔγειναν, ὅσα γίνονται καὶ ὅσα θὰ γείνουν στὴ μιὰ καὶ στὴν ἄλλη γειτονιά... Καὶ δίπλα, χοροὶ καὶ ἄσματα στὰ σπήτια, ποῦ μοιάζουν σὰ σφηκοφωληαῖς. Ἠχοολογῶν τὰ τουμπάζια, ἐγχώρια, παρεμφερῆ πρὸς τοὺς ἀρχαίους ἀσκαύλους, ὄργανα, καὶ ἀνάβει ὁ μπάλλος καὶ φιλοτραγουδοῦν ἢ γλυκοβλέπουν ἢ γλυκογελοῦν γύρω τὰ κορίτσια, καί, χωρὶς νὰ διστάσῃς, στέκεσαι, βλέπεις, σὲ βλέπουν ἀθῶα, βλέπεις ἀθῶα, καμμιὰ φόρὰ καὶ μπαίνει στὸ χορὸ με τὸ συγγενολόγιον μαζῇ, ἂν θέλῃς, ἢ παίζεις μαζῇ των ἢ πίνεις μαζῇ των κἂν ποτὶ παριανό, καὶ φεύγεις, ἀπὸ γλυκοματιαῖς προπεμπόμενος καὶ εὐχάς, σὺν ἄρχοντα!

Η ΕΚΤΟΝΤΑΠΥΛΙΑΝΗ

Ὡ! ὅπως ὅλα των καὶ ἡ πανήγυρίς των, λευκή, ὠνειρευμένη.

Πρὸς πυροτέχνημα ὁμοιάζει ὁ Ναός. Αὐγάζει ὅλος. Ἡ πρὸ αὐτοῦ πλατεῖα γέμει ἀπὸ θήλεα. Καὶ αἱ ἀντανακλάσεις του φθάνουν εὐλογηταὶ ἕως τὰ ἄβρα των σώματα καὶ τὸ μεγαλεῖόν του μεγαλύνει τὰς ψυχὰς των ἕως τὸν Κύριον...

Ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ἕως τοῦ ἄλλου ἄκρον, εἰς τετραγώνον εὐρύτατον ὀρθοῦνται κελλία πυργωτά καὶ πρὸ τῆς Μεγάλης θύρας, ὅπῃ ἀρχαία, φορητὴ καλουμένη ἀπ' τὸν λαόν, μαρτυρεῖ παλαιόφατον κατὰ τῶν πειρατῶν, τῶν καλογήρων ἄμυναν. Ζέον ἔλαιον καταιωεῖτο κατὰ παντὸς ἀρπαγὸς ἐκεῖθεν καὶ βρόμος ἐντὸς τῆς Μονῆς πολιορκητικὸς με δόξαν σιγοαναίβεινε πρὸς τὸ στερέωμα...

Ὡς με πυργόλευκον τείχος τὸν Ναὸν στεφανώνει ἡ Μονὴ καὶ τὰ παραθύρά της, ὡς εἶναι σφηνωμένα, φαίνονται τόσον διὰ τοὺς ξεφύρους εὐάρισστα ὅσον καὶ διὰ τὰς σφαίρας... Πανηγυρίζει, καὶ ὅμως σὺν κἄτι θροῦ ὑφασμάτων μεταξοφάντων φαίνεται μόνον νὰ θροῇ γύρω του. Δὲν ἀκούεις τὴν εὐστροφίαν ὥσεὶ ψαλίδος κάθε γλώσσης ποῦ πάλ्लεται, καὶ κἄτι πρὸς ἀνέμισμα στηθῶν καὶ ἀνάπαιλαν καρδιῶν πνιγμένων, κἄτι σὺν ἀνεμομύλων γύρισμα, σὺν σημαίων πλατάγισμα, σὺν φόρος

κοῦφος νοθῶν ποδῶν καὶ σιγοπερπάτημα, νομίζεις ὅτι ἀποτελεῖ ὅλα τὰ περὰ τῆς πανηγύρεως...

*

Εἰσέρχεται καὶ εὐρύτατον προαύλιον, ἐνθεν καὶ ἐνθεν μετὰ κήπων, καὶ εἰς τὸ βάθος, ὁ Ναὸς ἀρρενωπός, πανοραμικώτατα προβάλλονται. Καὶ πάλιν ἄλλα θήλεα πυκνότερα ἐδῶ. Καὶ πάλιν ἄλλα μυστικά καὶ ἄλλα χαμόγελα...

Κύκλῳ καμάραι ἀψιδωταὶ χάσκουν κενά, μ' ἔρημα ἄνω, μ' ἔρημα κάτω τὰ κελλία, ἔρημα ὡσάν καρδίαι ποῦ ἔμειναν ἔρημοι ἀπὸ ἔρωτα...

Κολοβωμένος φαίνεται ὁ Ναός. Τόσοι τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας πειραταί, τῆς κεφαλῆς του δὲν ἐφείσθησαν καὶ μένει μόνον τεταμένος ὁ λαιμὸς εἰς σχῆμα κωδωνοστασίου...

Τὴν ἄποψιν, ὡς εἰσέλθῃς, ἔχει χρυσὴν, ἀλλ' ἄμυραν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὸν χρόνον. Σταυροῦ ἔχει τὸ σχῆμα καὶ τὸν θυμὸν Βασιλικῆς. Κίονες δωρικοὶ τὸν περιθέουν καὶ ἀντερείσματα τὸν ἀσχημίζουν καὶ δόξαι ἱστορικαὶ τὸν ἀγλαίζουν καὶ μύθοι μοναχικοὶ καὶ ποιητικὰ φαντασιώσεις τὸν κοσμοῦν. Λιτός, λεῖκός ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν. Ἄνωθεν, καρασωτοὶ πάλαι, οἱ γυναικωνίται. Καὶ γύρω του πέντ' - ἔξι παρεκκλήσια. Θραύσματα νῶν ἀρχαίων, παντοῦ ἐντειχισμένα. Διερωγότα δὲ ἡ τεθλασμένα ἢ αἰωρούμενα εἰς αἰχμὰς λιθίνας.

Ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ, ἀρχαῖον Δωδεκάθρονον καὶ ὑπὲρ τὴν Τράπεζαν, ἐπὶ στηλῶν, κιβώριον μονόλιθον ὡς σκέπος της. Δίπλα, τὰ Κατηχούμενα. Καὶ δίπλα, ἔρημον κ' ἐγκαταλελειμμένον, Βαπτιστήριον σταυροειδές, με σκότῃ ἄνωθεν καὶ γύρω, χωρὶς κόσμον, ἄγριον, καὶ κἄπου εἰς τὸ βάθος, ἄγριον, — ἀκτῖνα σκοτεινὴ ποῦ διωλίσθησε — κανένα ὄϊγος σαύρας...

Λευκός, λευκότατος ὡς κρίνον, ὅλος. Λευκὸς τὴν ὁροφήν, τοὺς τοίχους, τὰ ἐδάφη. Παρὰ τὴν θάλασσαν δέ. Οἱ φλοῖσβοί της ἀντηχοῦν εἰς τὰ κενά του καὶ τῶν κυμάτων της ἡ δροσος, ὅταν τὴν παραφέρῃ ἡ θύελλα, περιοραίνει πολυλάκις ὡς με ἄνθη κυανὰ τὰ τείχη του.

*

Ἄλλ' εἰς τὴν πτωχίαν αὐτὴν καὶ τὴν παρακμὴν αὐτὴν, τί μεγαλεῖον! Θαυμασμόν, ὡς τὸν ἴδῃς, σοῦ ἐπιβάλλει ἡ ὄψις του. Θαυμασμόν ἐκ τῆς ἱστορίας του καὶ ἐκ τοῦ κλέους του... Τὰ δεδοξασμένα ἴχνη των φαίνονται παντοῦ. Καὶ ἐὰν δὲν ἔχῃ μωσαϊκά, ὡς ὁ τοῦ Λαφνίου, ὡς ὁ τοῦ Μιστραῦ, ἔχει τὴν δόξαν δέκα ἐννέα ἀμφιλαφῶν αἰώνων ἐπάνω του.

Ὑπὲρ τῆς Ἑκατονταπυλιανῆς Παναγίας διατί, ἄρα γε, ὅλα τῆς Δυτικῆς Μεσογείου τὰ πελάγη, τὸ Αἰγαῖον, τὸ Κρητικόν, τὸ Μυρτώον, διατί κἂν ὅλαι αἱ Κυκλάδες ἕως τῶν περάτων των, ὡς ὑπὲρ τοῦ Δηλίου Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Ἀρτέμιδος αἱ Κυκλάδες πάλαι, τὸ Ἑλληνικὸν ὁλόκληρον, ἀνεβόα ὕμνους καὶ ἔκαιε ὀλοκαντώματα, — διατί νὰ μὴν ἀνοβοήσουν καὶ ὑπὲρ Αὐτῆς μίαν κατανυκτικὴν προσέυχην ἕως Οὐρανῶν καὶ νὰ μὴ θύσουν πρὸ τῶν ἀχράντων ποδῶν τῆς Ἱστορίας της τόσα ἐρέβη δεισιδαιμονίων καὶ προλήψεων;

Ὑπὸ ἔποψιν ἀρχαίου χριστιανοελληνικοῦ ὕψους, κρούει ὅλα τὰ πλάτη τὰ οὐράνια καὶ εἶναι δημιουργὸς ψυχῶν καὶ ὠραιότητων καὶ εἶναι δύναμις ἡθοποιὸς ἑλληνοχριστιανικῆ ἀνέφυκτος... Ἄνδρες ἐθνικοί, γυναῖκες ἐθνικαὶ μόνον, ἔπρεπε νὰ λούωνται ἐκεῖ μέσα, πρὶν ἢ ὁ Κωνσταντῖνος κηρύξῃ θρησκείαν τοῦ Κράτους τὸν Χριστιανισμόν. Καὶ ἔπρεπε, διὰ νὰ λούωνται εἰς τὰ νάματά της, τὰ νεκρὰ σήμερον καὶ στεῖρα, ἔπρεπε τὸ κήρυγμα τὸ ἀποστολικὸν νὰ μὴν ἔχῃ ἀκόμη κατασιγάση ἐπὶ τῆς Γῆς τὸν βρόντον του...

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ
Ο ΑΘΗΝΑΙΟΣ

ΚΛΕΟΝΙΚΗ

ΑΣΠΡΙΩΤΟΥ

ΔΕΝ έχω την αφέλειαν να πιστεύω μετά των πολλών ότι η τέχνη δια να είναι καλή πρέπει να αρέσκη και εις τους πολλούς. Η τέχνη ελευθέρα ούσα ζητεί να συγκλονίση τας ψυχάς μας και να μᾶς καταστήσῃ βελτίονας, ζητεί το καλὸν παντοῦ καὶ πέραν τῆς πραγματικότητος μέχρι τοῦ μυστηρίου διὰ νὰ μᾶς αποπλανήσῃ ἀπὸ τὸν γήινον κόσμον καὶ νὰ μᾶς μεταφέρῃ εἰς τὴν αἰωνίαν ζωὴν.

Ὅτε κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἤνοιξεν ἡ Ἐκθεσις τοῦ Παρισινοῦ, ἰδιάζουσιν ὅλως ἐντύπωσιν μοῦ ἐπροξένησαν τὰ ἔργα τῆς ἀγνώστου ἕως τότε διὰ τὴν Ἑλλάδα καλλιτέχνης Κλεονίκης Ἀσπριώτου. Πρὸ τῶν ἔργων τῆς ἐστάθην διὰ νὰ συνειθίσω τὸν ὀφθαλμὸν μου εἰς τὴν καινότροπον ἐργασίαν τῆς ἰδοῦ μία ἀτομικότης ἐσκέφθην, καὶ ἔκτοτε ἤρχισα νὰ μελετῶ τὸ ἔργον τὸ ὁποῖον ἐγέμισε τὴν ψυχὴν μου ἀπὸ μίαν ἀγνωστον ἁρμονίαν, ἡ ὁποία ἐβασίλευε μέσα εἰς τὰ ἔργα τῆς, τὸν «Καλλιτέχνην» καὶ τὴν Σπουδὴν τῆς «Κεφαλῆς Ἰταλοπαιδός».

Τὰ ἔργα τῆς Ἑλληνίδος καλλιτέχνης συν-εκίνησαν ὀλίγους ἀλλ' ἐκλεκτοὺς θαυμαστάς τῆς τέχνης.

Ἡ Κλεονίκη Ἀσπριώτου ὡς Ἑλληνὶς ζωγράφος ἔχει τι τὸ ἐξαιρετικὸν τὸ ὁποῖον τὴν διακρίνει ἀπὸ τὰς ἄλλας συναδέλφους τῆς. Χαρακτὴρ θελήσεως ἰσχυρᾶς ἐνισχύει τὸν χρω-στῆρα τῆς, τὸν ὁποῖον θαρραλέα θραύει ἐπὶ

τῆς ὁδόνης μὴ υποχωροῦσα ἀπέναντι καὶ τῶν μεγίστων δυσκολιῶν τῆς τέχνης. Ἡ Ἀσπριώτου εἶνε ἡ πρώτη Ἑλληνὶς ζωγράφος ἣτις ἐπέμεινεν εἰς τὴν αὐστηρὰν ἐκτέλεσιν τῶν ἔργων τῆς καὶ ἡ ἔμμονή τῆς τὴν καθωδήγησεν εἰς ἓνα δρόμον ἀπὸ τὸν ὁποῖον οὐδὲν ἔχει νὰ φοβηθῇ.

Ἡ Ἀσπριώτου ζωγραφίζει κατὰ τρόπον ὅλως ὑποκειμενικόν, ἀφομοιεῖ τὰ χρώματα, τὰς ἁρμονίας, τοὺς τόνους καὶ αὐτὰ τὰ σχήματα μετὰ τὴν ἁρμονίαν τῆς ψυχῆς τῆς, μᾶς ὥραϊας ψυχῆς βαθέως αἰσθανομένης τὰς καλλονὰς τῆς φύσεως· δὲν ζωγραφίζει μὲ παραδεδεγμένον σύστημα ζωγραφικῆς· ἀπεσκόπησεν ἀπὸ τὰς γνωστὰς ἀκαδημαϊκὰς μεθόδους διὰ νὰ μαθητεύσῃ εἰς τῆς φύσεως τὸ σχολεῖον τοῦ ὁποῖου τὰ βάθρα εἶνε ἀδιάσειστα. Ἐνθυνοῦμαι ἀκόμη, καὶ μοῦ προξενεῖ ἐντύπωσιν, τὸ βαθὺ παρατηρητικὸν βλέμμα μετὰ τὸ ὁποῖον ἐξήταξε τὸ δύσκολον ἔργον τοῦ Γύζη. Ἦθελε νὰ συλλάβῃ καὶ νὰ συγκρατήσῃ τὰς ἀτελευτήτους ἐκείνας ἁρμονίας τοῦ μεγάλου Ἑλλήνου καὶ νὰ ποθήσῃ μετ' αὐτοῦ τὸ ἱερὸν τέμενος τῆς ὑπερόχου τέχνης τῶν προγόνων μας.

Ὁ ὑπερβολικὸς ζήλος τῆς Κλεονίκης Ἀσπριώτου εἰς τὸ νὰ δείξῃ μὲ πόσῃν ὁρμὴν ζητεῖ νὰ κατακτήσῃ τὰς σχολιαὺς ἀτραποὺς τῆς τέχνης, ἀφῆκε καταφανῆ τὰ ἔχνη τῆς κοπώσεως ἐπὶ τῆς φωτεινῆς μορφῆς τῆς. Γεννηθεῖσα εἰς Βάρναν τῆς Βουλγαρίας, ἐστερήθη πολὺ ἐνωρὶς ἐκουσίως τῶν κοσμικῶν ἐκείνων ἀπολαύσεων διὰ τῶν ὁποίων

ἡ ζωὴ τῶν πολλῶν ἔχει πολλὰ θέλητρα, καὶ ἀφιερῶθη ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τὴν ἐσωτερικὴν φωνὴν τῆς ψυχῆς τῆς. Μεταβαίνει εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἀσχολεῖται μὲ τὰ γράμματα, ἀλλ' ἀδύνατον· ἡ τέχνη τὴν προσελκύει, καὶ μὲ θάρρος, μὴ ἀπαντῶμενον συνήθως εἰς τὰς Ἑλληνίδας, ἀποφασίζει τὴν μεγάλην πορείαν τῆς τέχνης, καὶ τὴν βλέπομεν στερουμένην τῶν πάντων, ταλαιπωρουμένην ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν, νὰ καταγίνεται μὲ ἀφοσίωσιν ἱερὰν εἰς τὸ νὰ συλλάβῃ τὸ ἀσύλληπτον καὶ νὰ δημιουργήσῃ τεχνοτροπία ὅλως ὑποκειμενικὴν. Μεταβαίνει εἰς Πράγαν, ἀκολουθεῖ μαθήματα ἐν Μονάχῳ καὶ τέλος καταλήγει εἰς Παρισίους ὅπου βλέπει τοὺς κόπους τῆς τοὺς ὑπερανθρώπους στεφομένους ὑπὸ ἐπιτυχίας καὶ τὰ ἔργα τῆς γινόμενα δεκτὰ εἰς τὰ Salon τῶν Παρισίων.

Ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς, τῶν «Παναθηναίων» ὑπάρχουν ἔργα ἅτινα τιμῶν ἀληθῶς τὸν χρω-στῆρα τῆς, ἀλλ' ἡ ἀνάγκη ἡ ἀδυσώπητος τῆς ζωῆς τὴν ἀναγκάζει εἰς τὴν ἐκτέλεσιν ἔργων ἀπὸ τὰ ὁποῖα μόνον ἡ κόπωση ἀπέμεινε· δὲν ἔξῃ πλέον ὁ τεχνίτης εἰς τὴν ὑποχρεωτικὴν ἐκεί-νην ἐργασίαν, ἀλλ' ἡ εἰμαρμένη ἡ ὁποία δύναται νὰ κατασυντρίβῃ καὶ τὴν ἰσχυροτέραν διάνοιαν. Πῶς θέλετε ἡ τέχνη νὰ ζήσῃ καὶ νὰ καρποφορήσῃ εἰς ἔδαφος εὐρισκόμενον εἰς τὰς πρώτας βαθμίδας τῆς ἐξελιξεως; Ἡ ἐλευθερία τοῦ τεχνίτου ὑποδουλοῦται εἰς τὰς ἀκα-λυστήτους ἀπαιτήσεις ἡ δὲ παραγωγὴ εἶνε ἀνάλογος πρὸς τὸ περιβάλλον. Ἡ κόπωση ὡς ἐκ τούτου εἶνε κατάδηλος, καὶ κουρασμένα χρώματα οὐδέποτε ἀποτελοῦν ἁρμονίαν.

Παρ' ὅλα ταῦτα ἡ Κλεονίκη Ἀσπριώτου εἰς τὴν προσωπογραφίαν τοῦ κ. Δηλιγιάννη δεικνύει χρωστῆρα πλήρη δυνάμεως, χαρακτηριστικῶς εἰκονίζουσα τὴν ἐκφραστικὴν τάτην κεφαλὴν τοῦ γηραιοῦ πολιτευτοῦ.

Διὰ νὰ ἐξετάσῃ τις ἐπισταμένως τὸ ἔργον τῆς Ἑλληνίδος καλλιτέχνης πρέπει νὰ ἀνα-τρέξῃ εἰς χώρας ξένας. Ὁ κοσμοπολιτισμὸς

τοῦ παρισινοῦ βίου καὶ ἡ ἀριστοκρατικὴ λε-πτότης τῆς ἐκφράσεως τὰ ὁποῖα νέοι περι-ώνυμοι καλλιτέχνη ὡς ὁ Boldini καὶ ὁ De la Gandara θαυμασίως ἀπεικόνισαν εἰς τὰς προσωπογραφίας τοῦ παρισινοῦ ἀριστο-κρατικοῦ κόσμου, εἶνε πηγὴ μιμήσεως ἀλλ' ὁ-μως μὲ ἰδίαν ἀτομικότητα ὑπὸ τῆς Ἑλληνίδος ζωγράφου. Δὲν ἐργάζεται ξηρῶς ἡ φύσις ἐπὶ τῶν ἔργων τῆς Κλεονίκης Ἀσπριώτου, ἀλλὰ καὶ ἡ σκέψις, καὶ τὸ αἶσθημα καὶ ἡ ψυχὴ. Ἡ μίμησις τῆς φύσεως, αὐστηρὰ εἰς τὰ καθέκα-στα, φθάνει μέχρι τῆς ιδέας, καὶ δι' αὐτῆς νέα ιδεώδη πλάσματα δημιουργοῦνται, ἐξάγει τοὺς ἀληθεῖς χαρακτῆρας τῶν ἀτόμων, τὴν ἀφηρη-μένην ἔννοιαν τῶν μορφῶν ἡ ὁποία κρύπτεται συνήθως πολὺ βαθειὰ ἐκεῖ ποῦ μόνον ψυχολόγος καλλιτέχνης δύναται νὰ διεισδύσῃ. Διὰ τοῦτο καὶ εἰς τὰς προσωπογραφίας τῆς Κλεο-νίκης Ἀσπριώτου ἀναγινώσκουμεν εὐκρινῶς ὄχι μόνον τὸ ὁμοίωμα ἀλλὰ καὶ τὴν ψυχικὴν ἁρ-μονίαν. Ἐνίοτε μία πλάνη τὴν βασανίζει εἰς τοὺς χρωματισμοὺς τῆς, χρωματισμοὺς φαιούς, ἐνέχοντας μίαν στυγνότητα παθητικὴν, ἔμμο-νον, σχεδὸν σταθεράν, ὅλως ἀτομικὴν· εἶνε ἡ πλάνη τῆς ἁρμονίας, τὴν ὁποίαν ὅταν κατορ-θῶν νὰ συναντήσῃ, οὔτε ὁ χρόνος οὐδ' ὁ τό-πος δύναται νὰ καταμετρήσῃ.

Ἀλλὰ τὴν ἑλληνικὴν φύσιν, τὸ φῶς τὸ ἐκ-θαμβωτικὸν τοῦ ἑλληνικοῦ ὁρίζοντος, τὸ διεισ-δύον εἰς πᾶσαν γωνίαν καὶ φωτίζον μὲ ἀνα-λαμπὰς ὑπερόχου αἴγλης τὰ ἑλληνικὰ πράγματα, δὲν πρέπει νὰ ζητῇ τις ἐπὶ τῶν ἔργων τῆς Ἑλ-ληνίδος ποῦ ἔζησεν εἰς τὰ ξένα. Φῶς καὶ ζωὴ ξένη, κοσμοπολιτισμοῦ, περιέχει τὰ ἔργα τῆς Ἀσπριώτου· ἀλλ' ἡ Ἑλλὰς οὐδαμοῦ φαίνεται. Ἡ ἑλληνικὴ τέχνη ἡ καταδικασθεῖσα ἐπὶ αἰῶ-νας τῶρα νὰ ζῇ τὸν ὀμιχλώδη βίον τῶν ὑπερ-βορείων χωρῶν, δὲν δύναται ἀκόμη νὰ ἐπα-νέλθῃ εἰς τὴν παλαιάν της καλιάν, καὶ οἱ ὀλί-γοι Ἑλληνες καλλιτέχνη φυγαδεύονται σὰν ξε-νιτευμένα πουλιὰ ἀφοῦ ἀκόμη εἰς τὴν ἐλευθέ-ραν Ἑλλάδα δὲν ἐφύσησεν ἡ πνοὴ τῆς στορ-γῆς διὰ τὴν ἀγκαλιάσῃ ὅτι καλὸν ἔχει ἡ τέχνη καὶ νὰ τὸ χάρισῃ εἰς τὴν ζωὴν.

ΘΩΜΑΣ ΘΩΜΟΠΟΥΛΟΣ

ΙΤΑΛΟΠΑΙΣ — ΣΠΟΥΔΗ
ΚΛΕΟΝΙΚΗΣ ΑΣΠΡΙΩΤΟΥ

ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΖΩΗ

ΝΕΑ ΣΚΗΝΗ: „Φαία και Νυμφαία“ δράμα εις πράξεις τέσσαρας, ὑπὸ Χρ. Δαραλέξη. —
Τὸ „Μπαλκόνι“ δράμα εις πράξεις τρεῖς, ὑπὸ Κ. Χέιμπεργ.

Ὁ πρίγκιψ Μάλγης ἀγαποῦσε τὴν κόμισσαν Φαίαν. Κάποια ἀπιστία, ψυχικὴ ἀπλῶς ἀπιστία, διαλύει τὸν σύνδεσμον τοῦτον, καὶ ὁ πρίγκιψ Μάλγης εὐρίσκειται πάλιν ἐλεύθερος νάγαπήσῃ. Καὶ ἀγαπᾷ τὴν Ἑλδαν. Φαίνεται ὅμως, ὅτι τὸ παρελθὸν εἰς τὸν ἔρωτα δὲν χάνει ποτὲ τὰ δικαιώματά του, ὅταν ὁ ἔρως αὐτὸς διακοπῇ ἀνικανοποίητος καὶ εἶνε πλήρης γοητεία. Ὁ Μάλγης, ἀγαπῶν ἤδη τὴν Ἑλδαν, ἐπαναβλέπει τὰ γαλανὰ μάτια τῆς Φαίας, καὶ ὁ παλαιὸς πόθος ἐξανάπτει, καὶ εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς γοήσεως λησμονεῖ τὴν νέαν ἔρωμένην. Ἡ Ἑλδα μανθάνει τὰ πάντα· ἀλλὰ καὶ ἄνευ τούτου ἡ ῥῆξις θὰ ἐπῆρχετο, διότι ἡ Φαία παρεδόθη εἰς τὸν Μάλγην, διότι ὁ Μάλγης ἀνήκει εἰς τὴν Φαίαν. Ἄλλ' εἶνε ἄρα γε εὐτυχής; Ὁχι· ἡ ἀπόλαυσις ἐπέφερε τὸν κόρον καὶ ἐθανάτωσε τὸν ἔρωτα. Ὁ Μάλγης ἀγαπᾷ εἴπερ ποτε τότε τὴν Ἑλδαν του. Ἄλλ' εἶνε πλέον ἀργά· τί ἐξηγήσεις νὰ της δώσῃ; πῶς νὰ τον πιστεύσῃ; Φεύγει λοιπὸν μετὰ τὴν Φαίαν, ἔχων ἀπόφασιν ναυτοκτονήσῃ, ἀφ' οὗ τῇ δώσῃ τὸ ὄνομα τὸ ὁποῖον τῇ ὀφείλει, καὶ ἡ ἐγκαταλειμμένη Ἑλδα ῥίπτεται ἀπὸ τὴν ταράτσαν τοῦ πύργου της εἰς τὴν θάλασσαν.

Τοιαύτη ἐν ὀλίγοις ἡ ὑπόθεσις τοῦ δράματος τοῦ κ. Δαραλέξη, ξηρά, γυμνὴ ὅλων ἐκείνων τῶν λεπτομερειῶν, αἱ ὁποῖαι δὲν προσθέτουν εἰς τὴν οὐσίαν, παρὰ μόνον εἰς τὴν μορφὴν. Ὅσοι δὲν παρενέβησαν εἰς τὰς δύο παραστάσεις τοῦ δράματος καὶ ἀναγινώσκουν τότε τὴν ὑπόθεσιν, ὅπως τὴν διηγούμεαι, εἶμαι βέβαιος ὅτι θάπορῇσουν πολὺ, πῶς ἡ «Φαία καὶ Νυμφαία» ἐσημείωσε μίαν ἀπὸ τὰς μεγαλύτερας ἀποτυχίας τοῦ ἑλληνικοῦ θεάτρου! Ὁ λόγος εἶνε ἀπλούστατος: Ἡ ὑπόθεσις καλὴ, ἀλλ' ἡ δραματοποίησις ἀτυχεστάτη. Σκηναὶ ἀσύνδετοι, διάλογοι ἀνούσιοι καὶ ἀσήμαντοι, ἐπαναλήψεις ἀφόρητοι, ἀσύμμετρος ἐξέλιξις, πότε μετὰ ἄλλα καὶ πότε μετὰ βῆμα σημειωτόν,

ἐν αἰώνιον λά μινόρε καὶ ἐν διαρκὲς ἀνιαρὸν παραλήρημα. Ὁ κ. Δαραλέξης, πρὶν γράψῃ τὴν «Φαίαν καὶ Νυμφαίαν» ἀνέγνωσε τὴν «Πριγκίπισσαν Μαλὲν» τοῦ Μαίτερλιγκ, καὶ κατώρθωσε νάπομνηθῇ τὴν ἀσυνήθη της τεχνοτροπίαν. Δυστυχῶς τὰ ἐσώτερα προτερήματα τὸν διέφυγον, καὶ εἰς αὐτὸ δὲν πταίει, διότι ἔπρεπε νὰ εἶνε Μαίτερλιγκ. Καὶ ἂν προσέθεσε μερικὰ ἐξ ἰδίων του, — ἐκτὸς τῆς ὑποθέσεως, ἡ ὁποία εἶνε ἀρκετὰ ψυχολογημένη, τὴν ἀβρότητα τοῦ αἰσθηματος, τὴν λεπτότητα τῆς ὕψης, μερικὰς εἰκόνας ποιητικὰς, μερικὰς εὐτυχεῖς ἐκφράσεις εἰς τὸν διάλογον, — ὅλα αὐτὰ ἐπνίγησαν, κατεβαρυνθῆσαν εἰς τὰ χάσματα, καὶ ἐφάνησαν μάλιστα γελοῖα.

Τὸ βέβαιον εἶνε, ὅτι τὸ δράμα τοῦ κ. Δαραλέξη ἀπέτυχε, διότι δὲν ἦτο πολὺ ἐπιτυχημένον, αὐτὸ καθ' ἑαυτό. Εἰς τὴν ἀποτυχίαν του ὅμως συνέτεινε κατὰ μέγα μέρος καὶ ἡ «Νέα Σκηνή». Ἡ πρώτη πράξις καὶ ἡ τελευταία τῆς «Φαίας καὶ Νυμφαίας» διαδραματίζονται εἰς τὴν ταράτσαν ἐνὸς μεσαιωνικοῦ πύργου, αἱ δὲ δύο ἄλλαι εἰς μίαν τῶν αἰθουσῶν του. Αἱ μεταλλαγαὶ αὗται τῆς σκηνογραφίας ἐγίνοντο τόσον βραδέως μετ' ἀτελῆ μέσα, τὰ ὁποῖα διαθέτει τὸ θέατρον τῆς Ὁμονοίας, ὥστε μόνον διὰ τὴν πρώτην ἐχρειάσθη διάλειμμα μιᾶς καὶ ἡμισείας ὥρας! Φυσικὰ παρητήθησαν τῆς δευτέρας, εἰς δὲ τὴν ἐπομένην παράστασιν παρητήθησαν καὶ τῆς πρώτης. Οὕτω τὸ δράμα ὅλον ἐπαίχθη εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν αἶθουσαν. Ἄλλ' ἐκτὸς τῆς στρεβλώσεως αὐτῆς, ὑπέστη καὶ μερικὰς ἄλλας. Οἱ ἡθοποιοὶ ἐφοροῦσαν βαρεῖας καὶ πολυτελεστάτας ἐνδυμασίας, διαφόρων ἐποχῶν, ἀλλὰ δὲν ἐγυμνάσθησαν νὰ κινῶνται μετὰ αὐτὰς ἐλευθέρως, καὶ ἦσαν ἀδέξιοι ἐπὶ τῆς σκηνῆς, καὶ ἐπρόσεχαν πάντοτε κωμικώτατα νὰ μὴν πατήσουν τὰς οὐρὰς τῶν πριγκιπισσῶν. Καὶ εἶχαν μὲν ἀποστηθίσῃ τὸ δράμα, ἀλλὰ δὲν ἦσαν ἀκόμη εἰς θέσιν, — διὰ τὸ ἀσύνηδες τοῦ πράγ-

Με τοιαῦτα ἐφόδια ἐννοεῖται πῶς, ὁ Laurent Tailhade ἦτο προωρισμένος νὰ ἐντυφίῃ εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ Πετρονίου καὶ νὰ μᾶς ἀποκαλύψῃ τὸ κάλλος του.

Παρὰ τοὺς χωρίζοντας αὐτὰ αἰῶνας, τὰ ἔθιμα καὶ τὸ πνεῦμα τῆς Ρώμης καὶ τῶν Παρισίων ὁμοιάζουν περισσότερον ἅψ' ὅ,τι νομίζει τις· καὶ εἰς τὸν ὥραϊον καὶ σοφὸν πρόλογον ὅστις προτάσσεται τῆς μεταφράσεως τοῦ Laurent Tailhade, ὁ μαρκήσιος Μπουάζολὲν εἶπε δικαίως: «Τότε μόνον θὰ ἐννοηθῇ ἡ λατινικὴ φιλολογία ὅταν φροντίσωμεν νὰ σχετίσωμεν αὐτὴν φράσιν πρὸς φράσιν ὡς καὶ τὰ πολιτικὰ γεγονότα ἐκείνης τῆς ἐποχῆς πρὸς τὴν ἀντίστοιχον ἀνέλιξιν τῆς ἱστορίας τῆς Γαλλίας, ἥτις εἶναι ὡς ἐπανάληψις εὐρυτέρα καὶ μᾶλλον προσιτὴ διὰ τῆς καθαρότητός της τῆς ἐπιβοηθοῦσης τὰ ἔθνη ἐν τῇ πρὸς μάθησιν ὁρμῇ των». Τοιοῦτοτρόπως εἰργάσθη ὁ Tailhade εἰς τὴν μετάφρασιν τῶν Σατιρῶν, αἱ ὁποῖαι ἀναγινωσκόμεναι δίδουν τὴν ἐντύπωσιν σημερινοῦ ἔργου.

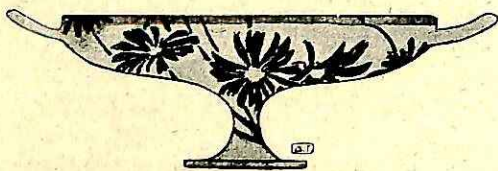
Ὅλίγα γνωρίζομεν περὶ Πετρονίου· δὲν ἐπαπαυόμεθα βεβαίως εἰς φαντασιώδεις ὑποθέσεις τῶν λογίων, ἀκόμη ὀλιγώτερον εἰς τὴν ἐλευθερίαν τοῦ συγγραφέως τοῦ *Quo vadis*. Ἀλλὰ τὸ ἔργον, αὐτὸ καθ' ἑαυτό, φωτίζει ἀρκετὰ τὸν χαρακτῆρα τοῦ συγγραφέως ὥστε ἐκλείπει πᾶσα ἀμφιβολία περὶ τῆς πνευματικῆς συγγενείας ἥτις ὑφίσταται μεταξὺ τοῦ λατίνου καὶ τοῦ μεταφραστοῦ του. Τὴν εὐρίσκω τόσον στενὴν ὥστε ἂν ὁ Tailhade, ἀντὶ νὰ ζῇ εἰς Παρισίους ὑπὸ τὴν τρίτην γαλλικὴν δημοκρατίαν, εἶχε ζήσει εἰς Ἰταλίαν εἰς τοὺς χρόνους τοῦ Καρακάλλα καὶ τοῦ Τριμαλκίωνος, θὰ ἔ-

γραφε τὰς Σατίρας ὁποίας τὰς ἔγραψεν ὁ Πετρόνιος ἢ περίπου· καὶ ἂν ὁ Πετρόνιος ἔζη σήμερον εἰς Παρισίους, αὐτὸς ἀναμφιβόλως θὰ μετέφραζε τὰς Σατίρας τοῦ Tailhade ἅψ' οὐ εἶχεν ἤδη ἐξακοντίσει τινὰς ἐκ τῶν ἀμειλίκτων θρύλων τοῦ Pays du Muffle.

Ἡ μετάφρασις τοῦ Tailhade εἶναι ἔργον ζωντανὸν καὶ συγχρόνως ἔργον καλλιτέχνου καὶ λογίου. Ἠκολούθησε τὴν κατὰ λέξιν μετάφρασιν συμφώνως μὲ τὸ πνεῦμα τοῦ πρωτοτύπου τὸ ὁποῖον ἀναφαίνεται εἰς τὰς ἐλαχίστας φράσεις, τὰς ἐλαχίστας λεπτομερείας. Ὅταν ὁ Πετρόνιος φέρει ἐπὶ τῆς σκηνῆς τὰ πρόσωπα τῆς ὑποστάθμης τοῦ ὄχλου, ὁ μεταφραστὴς μεταχειρίζεται χωρὶς σεμνοτυφίαν τὴν κατωτάτην διάλεκτον, μὴ καταφεύγων εἰς ἀντιστοίχους φράσεις. Ἐὰν ἐνίοτε δὲν εὐρίσκη τὴν κυριολεξίαν, μολονότι γνωρίζει κάλλιστα τὴν διάλεκτον αὐτήν, δὲν διστάζει νὰ δημιουργήσῃ, πάντοτε δὲ εἰς τὴν δημιουργίαν του ἐνυπάρχει ἡ γνώσις καὶ ἡ καλαισθησία ἡ ἀπαράμιλλος. Εἶναι δύσκολον εἰς τὰς παλλομένας αὐτὰς σελίδας τί νὰ θαυμάσῃ τις, τὸν φιλόλογον ἢ τὸν καλλιτέχνην. Ἐχρειάζετο ἡ διπλὴ αὐτὴ ὑπόστασις μὲ ἰδιοφυίαν σατυρικὴν, διὰ νὰ μεταφρασθῶσιν αἱ Σατίραι καὶ μόνος ὁ Tailhade κατεῖχε τὸ τριπλὸν αὐτὸ τάλαντον.

Ἐὰν ὁ Tailhade ἤθελε νὰ ἐγκαταλίπῃ τὰς θορυβώδεις ἀναρχικὰς σφαίρας διὰ νὰ ἀφοσιωθῇ εἰς τὴν φιλολογίαν, θὰ ἠδύχοντο μετὰ τὸν Πετρόνιον νὰ μᾶς δώσῃ ἐν μετάφρασει τὰ δηκτικὰ ἐπιγράμματα τοῦ Μαρτιαλίου. Ἡ ἐπικαιρότης εἶναι ὅχι ὀλιγώτερον ἐπιτυχής.

E. SANSOT-ORLAND

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΕΛΙΣ

Αἱ μέχρι τῆς ἀνακηρύξεως τῶν ὑποψηφίων βουλευτῶν ὀλίγαι ὑπολειπόμεναι ἡμέραι σημειοῦσι τὸ κατακόρυφον τῆς ἐκλογικῆς κινήσεως. Ἡ ἀθόρυβος καὶ ἐν μυστικοῖς διαβουλίαις ἐνέργεια περὶ τὴν συνεννόησιν τῶν ἐπαρχιακῶν πολιτικῶν παραγόντων καὶ κατὰ τισιν τῶν συνδυασμῶν ἀποτελεῖ τὰ θεμέλια τῆς ὁργανώσεως, ἥς ἀπλοῦν ἀριθμητικὸν ἔξα- γόμενον ἔσται ἡ πρὸ τῆς κάλπης παρέλασις. Ὅντως ἐν τῷ παρόντι ἀγῶνι τῶν ἐπαρχιακῶν ἐπιρροῶν πρὸς ἀλλήλας, ἐλάχιστα παρεμπίπτει ὁ γενικὸς χρωματισμὸς τῶν κομμάτων. Καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην αἱ προσεχεῖς ἐκλογαὶ εἶναι ἐπ' ἀνοδὸς πρὸς τὰ παλαιὰ πολιτικὰ ἥθη τῆς χώρας. Ἐστείρευσαν αἱ πηγαι τῶν μεγάλων λαϊκῶν ρευμάτων, ἅτινα κατὰ τὴν τελευταίαν εἰκοσαετίαν, φερόμενα πρὸς μίαν ἐκ τῶν δύο ἀγωνιζομένων μερίδων, συμπάρειον τὰς τοπικὰς ἐπιρροάς, τὰς ἀπὸ μακροῦ κεκτημένας. Σήμερον ἡ πάλιν γίνεται κυρίως δι' ἐντέχνων ἀριθμητικῶν ὑπολογισμῶν ἐν τῇ καταστροφῇ τῶν συμμαχιῶν μεταξὺ τῶν τοπικῶν προσωπικῶν ομάδων κατὰ τοὺς καλουνένους μικτούς, ἀλλὰ πράγματι ἄχρους συνδυασμούς.

Τὸ φαινόμενον τοῦτο εἶναι ἄξιον μεγίστης προσοχῆς. Ἡ εἰς κόμματα γενικῆς πολιτικῆς διαίρεσις τοῦ λαοῦ, ὑπερτέρα τῶν τοπικῶν διαιρέσεων, ἦτο σημεῖον πολιτικῆς προόδου. Αἱ διαφοραὶ τοῦ πολιτικοῦ προγράμματος μεταξὺ τῶν δύο μαχομένων κομμάτων ἀληθῶς δὲν ἠδύναντο νὰ ὁρισθῶσιν εἰς γραμμὰς σταθεράς, ἀλλ' ἐν τῷ συνόλῳ οὐδεὶς δύναται ν' ἀρνηθῇ ὅτι ὑπῆρχεν ἀόριστός τις μὲν ἀλλ' ἐμφανὴς ἀντίθεσις πολιτικῶν ἰδεῶν κατὰ τὸ διοικητικὸν καὶ τὸ κυβερνητικὸν ἐν γένει σύστημα. Ὁ δὲ τότε διχασμὸς τοῦ ἔθνους σύμπαντος παρίστα καταφανῶς τὴν ἀντίδρασιν ἐναντίον τοῦ στενοῦ ἐπαρχιακοῦ πνεύματος.

Ἡ σημερινὴ ὑποχώρησις πρὸς τὰς ἐπαρχιακὰς παραδόσεις, λείψανα τῶν παλαιῶν κοινοτικῶν θεσμῶν, βεβαίως ὀφείλεται εἰς μίαν αἰτίαν. Καὶ τὴν αἰτίαν ταύτην δὲν εἶναι δύσκολον ν' ἀνεύρῃ ὁ μελετῶν ἀπὸ γενικωτέρας ἀπό-

ψεως τὰ πολιτικὰ πράγματα. Ἡ ἀθόρυβος συντελουμένη καὶ κατάδηλος διὰ τοὺς μὴ ἀπαισιοδόξους ἐξέλιξις τείνει πρὸς δημιουργίαν ἀληθῶν συνταγματικῶν κομμάτων. Κοιμμάτων χωριζομένων ἀπ' ἀλλήλων οὐχὶ ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ τῶν ἀξιώσεων μείζονος κυβερνητικῆς ἐπαρχείας, ἀλλ' ἐκ τοῦ διαφόρου προγράμματος, καθ' ὃ εἰλικρινῶς ἕκαστον αὐτῶν ἀξιοῖ νὰ κυβερνήσῃ τὴν χώραν. Τὰ προσωπικά κόμματα ἦσαν τὸ πρῶτον τῆς ἐξελέξεως στάδιον. Ἡ δρᾶσις αὐτῶν περιορίζετο κατ' ἀνάγκην ἐντὸς αὐτῶν τῶν ὅρων, οἵτινες συνετέλεσαν εἰς τὸν σχηματισμὸν των. Διὰ τοῦτο δὲν ἠδυνήθησαν ν' ἀνταποκριθῶσι πρὸς τὰς διαρκῶς προοδευούσας λαϊκὰς ἀξιώσεις καὶ ἦλθεν ἡ μοιραία στιγμή, καθ' ἣν ἀπώλεσαν τὸ κύρος. Ἡ κατάρτησις εἶνε ἡ πρώτη ἐκδήλωσις τῆς ἀποσυνθέσεως. Ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῶν κομμάτων τούτων πέπρωται ἤδη ν' ἀναστηλωθῶσιν αἱ ἀληθεῖς συνταγματικαὶ μερίδες τοῦ μέλλοντος.

Πολλάκις ἐλέχθη ὅτι ἐν Ἑλλάδι δὲν εἶναι δυνατὴ ἡ κατὰ προγράμματα διαίρεσις τῶν κομμάτων, διότι εἴμεθα πάντες σύμφωνοι περὶ τὰς βάσεις τῆς τε ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς πολιτικῆς. Τοῦτο εἶναι μεγάλη πλάνη, ἐκλαμβάνουσα τὸ ἀποτέλεσμα ὡς αἰτίαν. Εἴμεθα ὄντως σύμφωνοι, ἐφ' ὅσον δὲν προῆλθον ἐπὶ τῆς πολιτικῆς σκηνῆς εὐρύτεραι διάνοιαι, δυνάμειν διὰ τῆς συνθέσεως ἐν ἐπιγνώσει τῶν πραγμάτων νὰ καταρτίσωσιν ὁρισμένον σύστημα οἰκονομικῆς, διοικητικῆς καὶ ἐξωτερικῆς πολιτικῆς, καθ' ὃ νὰ ἐπιζητηθῶσι τὰ ἐθνικὰ ἰδεώδη. Ἡ δὴθεν ὁμοφωνία εἶναι ἅπλους εὐφημισμὸς τῆς ἀγνοίας. Σὺν τῇ ἐπιγνώσει τῶν ζητημάτων θὰ ἐπέλθῃ ἀναγκαίως κατὰ τοὺς νόμους τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας ἡ διάστασις τῶν ἰδεῶν κατὰ διαφόρους δρόμους, τείνοντας πάντας πρὸς τὸ αὐτὸ τέρμα, τὴν ἐθνικὴν εὐημερίαν καὶ πρόδοον. Καὶ τότε ἕκαστος θὰ ταχθῇ κατὰ τὰς πεποιθήσεις του πρὸς μίαν τῶν ἰδεῶν, πρὸς τὸ ἐκπροσωποῦν ταύτην κόμμα.

Μία ἐκδήλωσις τῆς νέας ταύτης ἐξελέξεως ὑπῆρξεν ἡ κατὰ τὰς παρελθούσας ἐκλογὰς ἐμ-

φάνισις τῶν ἀνεξαρτήτων ὑποψηφίων. Οἱ ἀνεξάρτητοι εἶναι οἱ πρόδρομοι τῶν νέων κοιμμάτων. Ἄλλ' οἱ ὅροι τῆς τε ἐμφανίσεως καὶ τῆς δράσεως αὐτῶν ἦσαν τοιοῦτοι, ὥστε ἡ πραγματοποίησις τῆς ἰδέας περιορίσθη ἀπλῶς εἰς μίαν ἐκλογικὴν ἐπιτυχίαν καὶ ἐξηφανίσθη σχεδὸν ἐντελῶς διαρκούσης τῆς βουλευτικῆς περιόδου. Νέα ἐντεῦθεν ἀποθάρρυνσις τοῦ λαοῦ διὰ τὴν ἀποτυχίαν τοῦ κινήματος, ὅπερ ἐχαιρετίσθη μὲ τόσον ἐνθουσιασμόν καὶ τόσας ἐλπίδας.

Ὡς πᾶσα ἐξέλιξις οὕτω καὶ ἡ τῶν ἰδεῶν κατὰ τὰς λαϊκὰς ὁμάδας οὐδέποτε βαίνει κατ' εὐθείαν ὁδόν. Δύο ἀντίθετοι δυνάμεις, ἡ πρόοδος ἀφ' ἑνός, ἐκδηλουμένη διὰ τῆς μεταβολῆς, ἀφ' ἑτέρου ἡ ἀντίδρασις, παριστωμένη ὡς συντηρητικότης, παλαίουν διαρκῶς πρὸς ἀλλήλας, καὶ, ἀποκτιῶσαι ἐναλλάξ τὴν ὑπεροχήν, χαράττουσιν οἰονεὶ ἐλικοειδῇ τροχίαν, δι' ἧς βαίνει βραδέως καὶ ἐπιπόνως ἡ ἐξέλιξις, ἀποκλίνουσα ὅμως πάντοτε πρὸς τὴν πρόοδον καὶ κερδαίνουσα ἑδαφος ἐν ἐκάστη στροφῇ. Ἡ ἀπόκλισις αὕτη δύναται νὰ παρασταθῇ ὡς ἡ συνισταμένη τῶν δύο δυνάμεων, ἧς τὸ τελικὸν σημεῖον κεῖται πρὸς τὸ μέρος τῆς ἰσχυροτέρας.

Ἡ προσεχὴς ἐκλογὴ παριστᾷ ἓνα τῶν σταθμῶν τοῦ δρόμου. Δηνύθη τὸ τόξον τῆς πρώτης περιόδου καὶ ἡ ἀντίδρασις μὴ ἐυρίσκουσα ἰσχυρὰν ἀντιμέτωπον δύναμιν σύρει τὰς ἰδέας ὀρμητικῶς πρὸς τὰ ὀπίσω. Τὸ ἔθνος ἐπανέρχεται εἰς τὰ σημεῖα τῆς ἀφειρησίας περιουλλέγεται εἰς τὰς παλαιὰς ἀκροπόλεις. Εἶναι ἡ ἀρχὴ νέου κύκλου. Ἡ ἐπαύριον τῆς ἐκλογῆς, ὁ θρίαμβος τῆς ἀντιδράσεως, ἔσται συγχρόνως ἡ γενέθλιος τῶν νέων ἰδεῶν.

*

Ἐν τῷ μεταξὺ περὶ ἡμᾶς ὁ πολιτικὸς ὁρίζων δὲν εἶναι ἐντελῶς ἀνέφελος. Ἀληθῶς ἡ Εὐρώπη σήμερον ἔχει ὑπὲρ ποτε ἄλλοτε ἀνάγκην εὐρίνης πρὸς τελεσφόρον προστασίαν τῶν κοινῶν ἀποικιακῶν συμφερόντων, ἰδίᾳ ἐν τῇ ἀπωτάτῃ Ἀνατολῇ. Αἱ πραγματικαὶ δυσχερεῖαι ἤρξαντο ἤδη κυρίως μετὰ τὴν λήξιν τῆς Σινικῆς ἐκστρατείας. Ἡ πραγματοποίησις τοῦ μεγάλου παγκοσμίου ἐμπορικοῦ προγράμματος ἀπαιτεῖ μακρὸν χρόνον καὶ σιδηρὰν ἐπιμονήν. Ἀμφότερα δὲ ταῦτα εἶναι δυνατὰ μόνον ἐν κοινῇ συνεννοήσει. Καὶ δὲν εἶναι πλάνη τὸ λεγόμενον ὅτι κατὰ τὴν νέαν ταύτην διαμόρφωσιν τῶν ἐμπορικῶν καὶ πολιτικῶν συμφερόντων τὸ παλαιὸν Ἀντικτικὸν ζήτημα κατέχει δευτερεύουσαν θέσιν. Τὰ ἐν τῇ Βορείῳ

Μακεδονίᾳ συμβάντα δὲν εἶχον βεβαίως τὴν σημασίαν, ἣν ἠθέλησαν ν' ἀποδώσωσιν αὐτοῖς οἱ ἐν Σόφίᾳ, ἀλλὰ καὶ σοβαρώτερα ἂν ἦσαν, δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ μεταβάλωσι τὴν εἰρηνόφιλον τῆς Εὐρώπης πολιτικὴν. Ἐν τούτοις ἡ ἡμετέρα χερσόνησος εἶναι πάντοτε ἀποθήκη πυρίτιδος καὶ οἱ πυροβολισμοί, ὅσον καὶ ἂν ἀκούωνται ἀραιοί, οὐδέποτε δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ἀκίνδυνοι.

Δύο ἦσαν τὰ τελευταῖον ἀπασχολήσαντα τὸ παγκόσμιον κοινὸν ζητήματα: Αἱ ἀπεργαίαι καὶ ἡ περιοδεία τῶν Τρανσβααλιανῶν στρατηγῶν. Αἱ μεταλλευτικαὶ ἀπεργαίαι τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Γαλλίας προὔξενον μεγάλας οἰκονομικὰς ἀνωμαλίας. Καὶ ἐν μὲν τῇ Ἀμερικῇ ἡ συνεννόησις φαίνεται ἐπελθοῦσα ὀριστικῶς τῇ παρεμβάσει τοῦ ἀνθρώπου τῆς ἡμέρας, τοῦ πολυθρυλήτου Πιέρποντ Μόργαν, ὅστις εἶναι σήμερον ὁ ἀπαραίτητος ἀρχηγὸς τῶν μεγάλων οἰκονομικῶν κινήσεων. Ἀλλὰ καὶ ἡ Γαλλικὴ ἀπεργία φαίνεται τείνουσα πρὸς τὴν λήξιν τῆς, καίτοι ὁ Μόργαν τῆς Γαλλίας δὲν εὐρέθη ἀκόμῃ. Τὸ σπουδαιότερον πάντων εἶναι, ὅτι παρὰ πάντας τοὺς φόβους τὸ μεταλλευτικὸν ζήτημα ἐνετοπίσθη καὶ ἤδη μικρὸν κατὰ μικρὸν οἱ δυσηρεστημένοι ἐπανέρχονται εἰς τὰς ἐργασίας των.

Ἡ τριάς τῶν Τρανσβααλιανῶν στρατηγῶν περιέρχεται τὴν Εὐρώπην. Ἀπὸ Βρυξελλῶν εἰς Παρίσιους καὶ ἐκεῖθεν εἰς Βερολῖνον ἡ περιοδεία αὐτῶν σημειοῦται διὰ γευμάτων καὶ ὑποδοχῶν, αἵτινες δὲν ἔχουσι μὲν κυρίως ἐπίσημον χαρακτῆρα, εἶναι ὅμως ἐκδηλώσεις συμπαθειῶν ἐκ μέρους τῆς κοινῆς γνώμης. Ἐν ταῖς ὑποδοχαῖς ταύταις δὲν ἐπικρατεῖ βεβαίως ἡ φειδῶ τῶν λόγων. Καὶ ἀκούομεν οὕτω τὸν Μπόθαν, τὸν Δέβετ καὶ τὸν Δελαρέυ, διεκτραγωδοῦντας ἐκ περιτροπῆς τὰ δεινὰ τοῦ μακροῦ ἀπέλιδος ἀγῶνος, ἐνίοτε δὲ καὶ ἀκουσίως ἴσως μεταβυλλομένους εἰς ὑμνήτας τῶν ἰδίων κατορθωμάτων. Τὸ τελευταῖον τοῦτο προσδίδει παράφορον τὸν τόνον εἰς τὴν ὅλην ἐντύπωσιν. Καίτοι ὁ σκοπὸς τῶν στρατηγῶν εἶναι ἱερὸς, ἀφορῶν εἰς τὴν ἐξέγερσιν τῶν συμπαθειῶν τῆς Εὐρώπης ὑπὲρ τῶν παθόντων ἐκ τοῦ πολέμου καὶ οἰκονομικῇ ἀνακούφισιν τῶν θυμάτων, ἐν τούτοις δὲν δυνάμεθα ν' ἀποκρύψωμεν ὅτι θὰ ἐπροτιμώμεν νὰ μὴ ἐπλήρχετο ἡ ἐξέλιξις αὕτη τῶν ἡλιοκαῶν πολεμιστῶν εἰς ῥήτορας διαλέξεων.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΓΑΙΟΣ

ΛΟΓΟΙ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΟΓΟΙ

ΑΛΑΪΟΥΣΚΑ!

ΑΥΤΗ ἡ λέξις εἶνε θραῦσμα τραγουδιοῦ. Κἀποια ἐπὶ δὸς ντουέττου τῆς Ἀλάμπρας. Καὶ ἐνῶ τὸ σκάνδαλον ἔλειπε, τὸ τραγοῦδι ἔμεινε. Τὸ ἐμασσούλιζαν προχθὲς τρεῖς ἔφηβοι τῶν Ἀθηναίων, ἀπὸ ἐκείνους ποῦ φεύγουν ἀπὸ τὰ μητρικὰ χέρια καὶ μπαίνουν ἀπ' εὐθείας εἰς τὸ καφεσσαντάν. Δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ τοὺς περιγράψω, δι' ἐκείνους ποῦ ξεύρουν τὴν Ἀθηναϊκὴν ζωὴν. Ἦσαν ροδοκόκκινοι — προσωρινῶς — πνιγμένοι εἰς τὰ ἀστραφτερά φωκὸλ. Ἐπάνω των ἐδιαβάζετο ἡ τελευταία λέξις τῆς κομμωτικῆς, τῆς ραπτικῆς, τῆς μυρεψικῆς, καὶ μία ἀπὸ τὰς τελευταίας, ἂν ὅχι ἡ τελευταία, τῆς ζωῆς. Ἐμπῆκαν μέσα εἰς τὴν ἡσυχίαν μιᾶς λέσχης καὶ εἰς τὴν ραθυμίαν τῆς δευτέρας ὥρας μετὰ τὸ μεσονύκτιον, ὡς νὰ τοὺς ἔρριξεν ἐκεῖ ἡ ὁρμὴ τοῦ δακτωβριανοῦ ἀνέμου, ὁ ὁποῖος δὲν ἤξεύρω ἀπὸ ποῖα λουτρὰ καὶ ἀπὸ ποῖαν ἑλαιὸν τοὺς ἐμάζεψε. Καὶ μεταξὺ ἑνὸς γλυκίσματος καταβροχιζομένου καὶ ἑνὸς ἀψεντιοῦ καὶ ἑνὸς σεβασμίου Ρήγα — ἐπαίξετο πικέτο — οἱ ἔφηβοι ἐτραγουδοῦσαν τὸ

ἀλαϊουσκά!

ἀλαϊουσκά!

Δὲν χρειάζονται παραπάνω ἀπὸ τρεῖς διὰ νὰ δώσουν τὴν εἰκόνα μιᾶς γενεᾶς, ὅπως δὲν χρειάζεται παραπάνω ἀπὸ ἓνα θραῦσμα τραγουδιοῦ διὰ νὰ μᾶς δώσῃ τὰς σκέψεις καὶ τὴν ζωὴν τῆς Ἡ περιήγησις γαλλικῆς ἐπαρχίας, ἡ ὁποία ὀνομάζεται καὶ Ἑλλάς, δὲν ἔχει γηραλέους πολίτας. Εἶνε ἐκεῖνοι ποῦ φοροῦσαν πέρις ναυτικά, καὶ προπέρουσι ἐκλυοῦσαν στεφάνι εἰς τὸ Ζάππειον. Δὲν ἤξεύρω τὴν νύστα εἰς τὸ Ζάππειον φῶς χυρόμενον κατ' ἐκείνην, ἂν τὸ προῶν φῶς χυρόμενον ἀπὸ τὰ παράθυρα τῆς λέσχης — εἶνε μία λέξη τῆς πόλεως ποῦ ἔγινε διὰ μεγάλους, καὶ κατήντησε νὰ συχνάζουν ἐκεῖ τὰ παιδιὰ τῶν μεγάλων — εὔρε τὰ κομψὰ προσωπία τῶν ἐφήβων ἐπάνω εἰς τὸ πικέτο. Ἐνθυμοῦμαι ὁ μὲν πῶς ἤκουσα ὁμοβροντίας φελλῶν σφενδονιζομένων πρὸς τὸ ταβάνι. Ἀλαϊουσκά!

Καὶ τὴν ἐπομένην κάπου πάλιν εἶδα τὴν γενεάν με περισσοτέρους ἀντιπροσώπους. Ἡ ὥρα ἦτο πάντοτε τρεῖς μετὰ τὰ μεσάνυχτα, δὲν ἡμποροῦσε νὰ εἶνε ἐνωρίτερα. Καὶ οἱ ἔφηβοι ἡ-

σαν ἱππῶται. Συνώδενον κυρίας. Τὸ νυκτερινὸν κέντρον ἐγέμισεν ἀπὸ τὸ τραγοῦδι τῆς χορευτικῆς φούστας, ἀπὸ λάμπεις σαρκὸς ἀφρόνων, παλαιούσης με ἀλοιφὰς πρὸς τὸ φῶς. Ὅλη ἡ ἀγνότης τοῦ καφεσσαντάν. Ὅλοι αἱ πτωχαὶ Ἀδέλαι καὶ Φαουστίναι, ποῦ τὰς ἐνθυμοῦνται καὶ οἱ γεροντότεροι ἀλλὰ ποῦ τὰς ἐγνώρισαν τώρα καὶ οἱ νεώτεροι, σφενδονιζούσας τὴν σαμπάνιαν κατὰμουτρα τοῦ χρόνου, ὁ ὁποῖος δὲν πρέπει νὰ ὀνομάζεται πανδαμάτωρ παντοῦ καὶ πάντοτε. Οἱ μικροὶ ἱππῶται ἦσαν δίπλα των, κατακτηταί. Αἱ γυναῖκες ἔπιναν, ἐκεῖνοι ἐνύσταζαν. Καὶ ὅταν ἐκλείναν τὰ ῥοδιὰ των βλέφαρα, ὅταν ἡ μικροῦλα κεφαλὴ ἔπεφτεν ἐπάνω εἰς τὰ ἀστραφτερά φωκὸλ ζητοῦσα ὕπνον, ἀπεκαλύπτετο τὸ βρέφος τὸ ἔχον ἀκόμῃ ἀνάγκην μητρος, ὁ ἔφηβος ποῦ βιάζεται νὰ γείνη σουφρωμένον γεροντοπαλλήκαρον, ποῦ φιλοδοξεῖ νὰ κάμῃ δύο βαθεῖας σκιάς κάτω ἀπὸ τὰ μάτια του. Μίαν στιγμὴν τὰ βρεφικὰ ἐκεῖνα κεφάλια ἀνετινάχθησαν τὸ ἓνα μετὰ τὸ ἄλλο ἀπὸ τὸν ὕπνον. Ἦκουσα πάλιν τὸ ἀλαϊουσκά! Ἐχύθη εἰς τὰ ποτήρια κάποιον ἀλκοόλ. Ἐπειτα πάλιν ἔπεσεν ὁ ὕπνος μέσα εἰς τὴν βαρεῖαν καπνισμένην ἀτμόσφαιραν, καὶ μετὰ κάμποσιν ὥραν ἤκουσα κάποιαν Ἀδέλαν νὰ εἰδοποιῇ τὸν νυστάζοντα μικρὸν ἱππότην, ὅτι εἶνε καιρὸς νὰ πληρώσῃ.

Δὲν ἤξεύρω πῶς ἔτυχε νὰ ἀνοίξω τελευταίως μίαν λογοδοσίαν τοῦ Ἐρνθροῦ Σταυροῦ. Ἐκεῖ εἶδα νὰ ἐκθειάζεται ὁ ἀληθινὰ πάμφωτος τύπος τῆς Ἑλληνίδος γυναίκος ὡς νοσοκόμου, καὶ ἐσημειώνοντο ὅλα τὰ παραδείγματα τῆς γυναικείας καλωσύνης, ἡ ὁποία εἰς τὸν πόλεμον ἔχυσε τὰ ἱμάτια τοῦ γέλοιου τῆς τῆς γυναικείας ψυχῆς τῆς, τῆς βελουδίνης ἀφῆς τῶν δακτύλων τῆς ἐπὶ τῶν πληγῶν. Δέσποιναι τῆς ἀριστοκρατίας τῶν Ἀθηναίων ἀνεπλήρων τὴν μητέρα ἀγορτίδα τῆς Ἡλείου ἢ τῆς Εὐρυτανίας, εἰς τὴν νοσηλείαν τοῦ πληγωμένου στρατιώτου. Καὶ αὐτὰ τὸ θαυμαστὸν φαινόμενον μοῦ ἐκάρφωσεν ἀκόμῃ περισσοτέρον τὴν ἰδέαν, ὅτι αἱ Ἑλληνίδες εἶνε λαμπραὶ μητέρες... τῶν παιδιῶν τῶν ἄλλων.

Ἀλαϊουσκά!

ΧΑΡΗΣ ΗΜΕΡΙΝΟΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΕΧΝΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΞΕΛΟΔΗ συλλογή ἄρμενικῶν ποιημάτων ἀρχαίων καὶ νέων ὑπὸ τῶν κ. Τσομπανιάν καὶ Μουρέ. Ἡ ψυχὴ ὁλοκλήρου φυλῆς θρηνηθεῖ μέσα εἰς τὰ ποιήματα ταῦτα, γράφει ἡ Plume, καὶ φθάνει μέχρις ἡμῶν διὰ μέσου χωρῶν καὶ θαλασσῶν. Ἡ φωνὴ τῆς εἶναι γλυκεῖα καὶ θλιβερά Φωνὴ λαοῦ ἀγωνιῶντος. Κατὰ τὸν δέκατον αἰῶνα, διὰ τοῦ Γρηγορίου Ναρέκ ψάλλει τοὺς πρώτους θρήνους τῆς οἱ ὅποιοι ἔδωκαν εἰς τὴν ἄρμενικὴν ποίησιν τὸν τόνον τῆς μεγαλοπρεποῦς μελαγχολίας καὶ τῆς τραγικότητος δυστυχισμένης φυλῆς. Ἀπὸ τοῦ «Βιβλίου τῶν θρήνων» τοῦ Γρηγορίου Ναρέκ μέχρι τῆς «Berceuse pour notre mère l'Arménie» τοῦ κ. Τσομπανιάν, ἡ ἄρμενικὴ ποίησις, ζυμωμένη μετὰ δάκρυα ὁλοκλήρου λαοῦ, κυλῖται διὰ μέσου τῶν αἰώνων, ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, ὡς κύμα θρηνώδους ἄρμονίας. Τὸ ἄσμα τῆς ἄρμενικῆς Μούσης λαμβάνει ἐπὶ τὸν χαρακτῆρα εἰς τὴν κατάραν ἢ εἰς τὸν πόλεμον. Ἐνίοτε ἐν τούτοις γλυκεῖα δρόσος ἔρωτος καὶ νεότητος ζωογονεῖ τοὺς μελαγχολικοὺς ὕμνους τῆς. Τὸ «Βιβλίου τῶν θρήνων» μέσα εἰς τὰς θανασιᾶς περιγραφικότητος καὶ βαθεὸς θρησκευτικοῦ κάλλους σελίδας τοῦ περιέχει κάπου ὡς ὁράματα εὐτυχίας καὶ καλλονῆς. Τὴν καλλονὴν αὐτὴν παραβάλλει ὁ κ. Μουρέ πρὸς τὴν «Ἀνοιξιν» τοῦ Μποτισέλλη, μετὰ τὸ θέλητρον τῶν ἀνθέων, τῶν ἀρωμάτων καὶ τῆς γοητείας.

Διὰ τῶν γεμάτων φωτὸς εἰκόνων, διὰ τῆς λαμπρότητος τῶν μεταφορῶν, τοῦ εὐρέος ρυθμοῦ τῆς φράσεώς του, ὁ Γρηγόριος Ναρέκ συνδυάζει τὴν στιλβηδὸνα καὶ τὸ παράδοξον τῶν ἀνατολικῶν φιλολογίων μετὰ τὴν ἐσωτερικὴν καὶ λεπτὴν τέχνην τῆς Δύσεως. ὁ Ναχαμπέτ Κουσακ, «ὅστις θεωρεῖται ἄγιος, μολοντὶ ἐπὶ τὸν ἔρωτα μόνον» «πέντε ἢ ἑξ αἰῶνας πρὸ τοῦ Κάιν» λέγει ὁ κ. Μουρέ, ψάλλει μέσα εἰς τὸ λυρικὸν δάσος τῶν μεγάλων ποιητῶν, τὸν ὕμνον εἰδυλλίου τέττιγος.

Ἡ θέλα νάμαι χειδονάμι γιὰ νὰ μπαῖνω ὅλη τὴν ἡμέρα
στὸ σπίτι σου.
Θὰ ἔχωζα τὴ φωλιά μου κάτω ἀπὸ τὸ πλατὺ γέισον
τοῦ σπιτιοῦ σου.
Ἀμα ἐβράδναζε θὰ κατέβαινα στὸ κρεβάτι σου
Καὶ τὸ πρωτὶ θὰ γύριζα πίσω στὴ φωλιά μου.

Ἄλλ' ἢ ἡχώ αὕτη πνίγεται ἐν ὁσφ καταθλίβει ἢ
δυστυχία τὴν ἁμοίρον Ἀρμενίαν.
Τὰ δηματικά τραγοῦδια, λαμβάνουν καὶ αὐτὰ τὸν
τραγικὸν τόνον, ὅπως εἰς τὸ τραγοῦδι τοῦ νέου ἔραστοῦ
ποῦ θνήσκει μακρὰν τῆς πατρίδος του :

Φέρετε με μπρὸς στὴν πόρτα τῆς ἀγάπης μου.
Ἀνοῖξετε τῆς πληγῆς μου, δεῖξετε τῆς σκληροκάρδης.
Τὰ δάχτυλά μου κόφτετε, καὶ ἀνάρτε σὰν λαμπάδες,
Ρίξετε ἄμμο ἐπάνω μου καὶ κόψτε τὴν σὰν θυμιατό.
Θάψτε με μπρὸς στὴν πόρτα τῆς ἀγάπης μου.

Ἐν τῷ λυρῷ αὐτοῦ, ὅστις ὑπὸ τῆς μελῆς, ἀτμῶνται
ἢ ἀνάμνησις τῶν ποιημάτων του. Καὶ σήμερον οἱ σοφοὶ
ἐξακολουθοῦν ἐν Βενετίᾳ νὰ ἀνεγείρουν, ἐν ὅλῳ

τῷ κάλλει του, τὸ ἀρχαῖον μνημεῖον ὁλοκλήρου φιλολογίας.

Ἡ σημερινὴ ἄρμενικὴ ποίησις, καθαρώτερον ἐμπενομένη ἐκ τῆς τύχης τοῦ ἄρμενικοῦ λαοῦ, τοῦ καμπετομένου ὑπὸ τὸν τουρκικὸν ζυγόν, φαίνεται ἐξακολουθοῦσα τὸν θρηνώδη τόνον τὸν ὁποῖον πρὸ αἰῶνων ἤρχισεν ἡ σοβαρὰ καὶ ἰσχυρὰ φωνὴ τοῦ Γρηγορίου Ναρέκ. Ὁ Κατατοῦρ Ἀμποβιάν ψάλλει ἀπελπιστὰς τύχας τῆς φυλῆς του. Καὶ ἀκολουθοῦν ἄλλοι ποιηταὶ ὁ Σεμπάτ Τσαχαζιζιάν ὁ Καμάρ-Κατίβα, ὁ Μπεσικταχελιάν ὁ ποιητὴς τῆς Ζεϊτουνιώτιδος, τοῦ θουρίου αὐτοῦ ἁσματος τῆς Ἀρμενίας.

ΩΡΑΙΟΤΑΤΟΝ λόγον ἀπήγγειλεν ὁ Ἀνατὸλ Φράνς κατὰ τὴν κηδεῖαν τοῦ Ζολᾶ τὴν 5 Ὀκτωβρίου. Τὸ φιλολογικὸν ἔργον του, εἶπε, εἶναι ἀπείρως μέγα. Σήμερον, ὅποτε ἀποκαλύπτεται ἐξ ὁλοκλήρου ἡ κολοσιαιὰ του μορφῆς, ἀναγνωρίζεται ἐπίσης τὸ πνεῦμα ἀπὸ τὸ ὁποῖον εἶναι γεμάτον Πνεῦμα καλοσύνης. Ὁ Ζολᾶ ἦτον ἀγαθός. Εἶχε τὴν προφῆτα καὶ τὴν ἀπλότητα τῶν μεγάλων ψυχῶν. Ἦτο βαθείας ἠθικότητος. Ἐξωγράφισε τὸ κακὸν μετὰ χερί τραχὺ καὶ ἐνάρτεον. Ἡ φαινομενικὴ ἀπαισιοδοξία του, μία στυγνότης, χυμένη εἰς πολλὰς σελίδας του, δὲν ἤμπορουν ν' ἀποκρύψουν πραγματικὴν αἰσιοδοξίαν, ἔμμενον πίστιν εἰς τὴν πρόδοον τοῦ πνεύματος καὶ εἰς τὴν πρόδοον τῆς δικαιοσύνης. Εἰς τὰ μυθιστορηματά του, τὰ ὅποια εἶναι μελέται κοινωνικαὶ παρηκολούθησε μετὰ μῆκος ἰσχυρὸν μίαν κοινωνίαν ἀποράγμονα, ἐλαφράν, μίαν ἀριστοκρατίαν ταπεινὴν καὶ ἐπιβλαβή, ἐπολέμησε τὸ νόσημα τῆς ἐποχῆς, τὴν δύναμιν τοῦ χρηματός. Δημοκράτης ποτὲ δὲ ἐκολάκευσε τὸν λαὸν καὶ προσεπάθησε νὰ τοῦ καταδείξῃ τὴν ἐκ τῆς ἀμαθείας δουλείαν, τοὺς κινδύνους τοῦ οἰνοπνεύματος, τὸ ὁποῖον τὸν παραδίδει ἀποβλακωμένον καὶ ἀνυπεράσπιστον εἰς ὅλας τὰς καταθλίψεις, εἰς ὅλας τὰς ἀθλιότητας, εἰς ὅλα τὰ αἰσθή. Ἐπολέμησε τὸ κοινωνικὸν κακὸν παντοῦ ὅπου τὸ εὔρε. Τοιαῦτα ὑπῆρξαν τὰ μίσση του. Εἰς τὰ τελευταῖα του βιβλία ἔδειξε ὁλοκλήρως τὴν θερμὴν πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα ἀγάπην του. Προσεπάθησε νὰ προμαντεύσῃ καὶ νὰ προῖδῃ μίαν κοινωνίαν καλλιτέραν.

Ὁ εἰλικρινὴς οὗτος ρεαλιστὴς ἦτο ἐνθερμος ἰδεολόγος. Τοῦ ἔργου του τὸ μεγαλεῖον δύναται νὰ παραβληθῇ μόνον μετὰ τοῦ Τολστόϊ. Δύο μέγιστα ἰδεώδη ἄσπερα κτισθέντα διὰ τῆς λύρας εἰς τὰς δύο ἄκρας τῆς εὐρωπαϊκῆς διανοίας. Καὶ τὰ δύο εἶναι μεγαλοπρεπῆ καὶ εἰρηνικά. Ἀλλὰ τοῦ Τολστόϊ εἶναι τὸ ἄστυ τῆς ὑποταγῆς. Τοῦ Ζολᾶ, εἶναι τὸ ἄστυ τῆς ἐργασίας.

Οφείλω νὰ ὑπομνήσω τὴν πάλιν, ἣν ἀνέλαβεν ὁ Ζολᾶ ὑπὲρ τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἀληθείας. Εἶναι δυνατόν νὰ παρέλθω ἐν σιωπῇ τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς, τοὺς μαινομένους διὰ τὴν καταστροφὴν ἐνός ἀθώου καὶ οἴτινες, αἰσθανόμενοι ὅτι ἡ σωτηρία του ἦτο ἀπόκλημα ἰδική του, τὸν κατέθλιβον μετὰ τὸ ἀπελπιθράσος τοῦ φόβου; Πῶς νὰ τοὺς ἀποκρύψω ἀπὸ τὰ ὀμμάτιά σας, ὅταν ὀφείλω νὰ σας δεῖξω τὸν Ζολᾶ ἐγειρόμενον ἀνίσχυρον καὶ ἀσπλον ἐνώπιόν των; Δύναμαι νὰ παρασιωπήσω τὰ ψεῦδη των; Θὰ παρσιωπῶν οὕτω τὴν ἡρώϊκὴν του εὐθύτητα. Δύναμαι νὰ

παρασιωπήσω τὰ ἐγκλήματα των; Θὰ παρσιωπῶν οὕτω τὴν ἀρετὴν του. Δύναμαι νὰ παρασιωπήσω τὰς προσβολὰς καὶ τὰς συκοφαντίας μετὰ τὰς ὁποίας τὸν κατεδίωξαν; Θὰ παρσιωπῶν οὕτω τὴν ἀνταρμιόβην του καὶ τὰς τιμὰς του. Δύναμαι νὰ παρασιωπήσω τὴν αἰσχύνην των; Θὰ παρσιωπῶν οὕτω τὴν δόξαν του. Ὅχι! θὰ ὁμιλήσω.

Δικαιοσύνη, τιμὴ, σκέψις, ὅλα ἐφαίνοντο χαμένα. Ὅλα ἐσώθησαν. Ὁ Ζολᾶ δὲν ἀπεκάλυψε μόνον ἐν δικαστικὸν λάθος· κατήγγειλε ὅλας τὰς δυνάμεις τῆς βιαιότητος καὶ καταθλίψεως ἐνωθείσας ὅπως ἐπιβουλεύοντο τὴν κοινωνικὴν δικαιοσύνην ἐν Γαλλίᾳ, τὴν δημοκρατικὴν ἰδέαν καὶ τὴν ἐλευθερίαν τῆς σκέψεως. Ὁ θαρραλέος λόγος του ἀρύπνισε τὴν Γαλλίαν. Αἱ συνέπειαι τῆς πράξεώς του εἶναι ἀναρίθμητοι.

ΤΟ ΓΑΛΛΙΚΟΝ περιοδικὸν «la Plume» ἐξήτησε τὴν γνώμην διαφόρων ποιητῶν καὶ συγγραφέων περὶ τοῦ λιμιλίου Ζολᾶ ὡς συγγραφέως καὶ ὡς ἀνθρώπου. Ἰδοὺ μερικὰ ἀποσπάσματα τῶν δοθεισῶν ἀπαντήσεων :

Αἰμίλιος Βερέρεν :

Ὁ Ζολᾶ ἦτο ἄνθρωπος καὶ συγγραφεὺς πεποιθῆσεως καὶ δυνάμειος βαθείας καὶ πείσμονος. Ἡ ἐμμονὴ εἰς ὃ τι ἐνόμιζεν ἀληθὲς τὸν ὕψωσε μεταξὺ τῶν μεγάλων. Ὑπῆρξε εἰς τὴν δρασὶν ὁποῖος ἦτο καὶ εἰς τὴν τέχνην· νομίζων ἑαυτὸν ἀλάνθαστον καὶ φέρον ἐπὶ τῶν ὤμων του τὸ βάρος ὁλοκλήρου τῆς τόλμης του. Καὶ ἡ τόλμη του ἦτο σταθερὰ καὶ ὠραία ὡς ὄγκος κρυστάλλου.

Ἐν γένει, ὁ περιφανέστατος τῶν Γάλλων συγγραφέων, ὅχι ἄνθρωπος ὅξως ἢ φιλόκαλος ἢ ταλαντοῦχος, ἀλλὰ μεγαλοφυῆς ὅπου πᾶσα κριτικὴ καὶ ἀκριβὴς ἀκόμη, φαίνεται ματαία, ἀνωφελής, περιττή.

Παῦλος Φόρ :

Δὲν ἤμπορῶ νὰ κρίνω τὴν μεγαλοφυΐαν καὶ τὸ θάρρος. — Θαυμάζω τὸν Ζολᾶ. Θαυμάζω τὸ πᾶν ἐν αὐτῷ.

Laurent Tailhade :

Ὡς συγγραφεὺς : Ὁ Ζολᾶ εἶναι ὁ μέγιστος ἢ διὰ νὰ εἶπω καλλίτερος, ὁ μόνος ἐπικὸς ποιητὴς τῆς Γαλλίας.

Ὡς ἄνθρωπος : Ἡ μεγάλθυμος διαγωγή του κατὰ τὴν ὑπόθεσιν, ὁ ἀθάνατος λίβελλός του «Κατηγορῶ» τὸν ἀνέδειξαν πλέον ἢ μέγαν πολίτην, τὸν ἀνέδειξαν ὁδηγὸν λαοῦ, ἀπόστολον τοῦ Ὁρθοῦ Λόγου, ἡρώα τῆς Καλοσύνης.

Ἰωάννης Ψυχάρης :

Δυνατὸν νὰ συζητοῦν καὶ θὰ συζητοῦν πάντοτε περὶ τοῦ Ζολᾶ ὡς συγγραφέως.

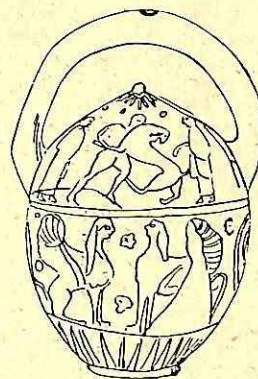
Ἀλλ' ὁ Ζολᾶ ὡς πολίτης εἶναι τόσον ὑπέροχος ὥστε πᾶσα συζήτησις καταπίπτει ἀμέσως.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

Η ΚΛΕΨΥΔΡΑ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΑΡΧΑΙΟΙΣ. Ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Εφημερίδι δημοσιεύεται μελέτη ἐπὶ τῆς κλεψύδρας, ὑπὸ τοῦ κ. Κ. Μαλτέζου, καθηγητοῦ τῆς Φυσικῆς, ἧς ἀνάλυσιν παραθέτομεν ἐνταῦθα.

Ἡ κλεψύδρα ὡς ὥρολόγιον, δίδον τὰς καιρικὰς ὥρας, ἐχορηγοποιοῦν ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ II αἰῶνος π. Χ. ἀλλ' αἱ μορφαὶ δι' ὧν διηλθεν ὡς καὶ πλείστα χρήσεις αὐτῆς ἦσαν ἀγνωστοὶ μέχρι τοῦδε.

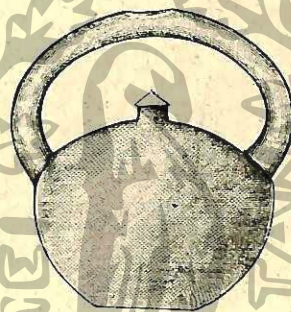
Ὁ κ. Μαλτέζος ἀποδεικνύει ὅτι ἡ ἀρχαιοτέρα μορφή τῆς κλεψύδρας ἦτο ἡ ἀγγείων τινῶν ἀρχαιολογικῶν, ἀνευρεθέντων πρὸ τινῶν ἐτών. Ἐν τῇ Revue Archéologique (1899) ὁ Pottier ἐδημοσίευσεν τὸ πρῶτον

Σχ. 1.

εἰκόνα (σχ. 1) καὶ περιγραφὴν περιόρου ὠσειδούς ἀγγείου, πηλίνου, τοῦ VI αἰῶνος π. Χ. εὐρεθέντος ἐν Βοιωτίᾳ. Ἡ δὲ εὐρεσκόμενη ἐν τῷ Μουσείῳ τοῦ Λούβρου καὶ φέροντος παραστάσεις τοῦ Ἡρακλέους φρονέοντος τὸν Λέοντα τῆς Νεμέας. Τὸ ἀγγεῖον τοῦτο, ὕψους 22 ὄμμ. εἶναι ἐντελὲς κλειστὸν ἄνωθεν, ἐχει πυθμένα ἐπίπεδον φέροντα πολλὰ τρυπήματα ἡθμοειδῆ καὶ κέκμηται λαβὴν κοίλην κυκλικὴν (αὐλὸν καμπύλον, τρυπημένην δὲ κατὰ τὸ ἄνω ἄκρον αὐτῆς εἰς μικρὰν ὀπὴν. Ἐν τῷ αὐτῷ τόμῳ ὁ Clermont-Ganneau ἔδωκε τὴν ἀληθῆ θεωρίαν τῆς πληρώσεως τοῦ ἀγγείου βυθιζομένου ἐν τινὶ ὑγρῷ καὶ πληρουμένου κάτωθεν, κλειομένης δὲ κατὰ τὴν ἐξαγωγήν αὐτοῦ ἐκ τοῦ ὑγροῦ τῆς ἀνωθι ὀπῆς διὰ τοῦ δακτύλου, συμπεραίνει δ' ὡς πιθανωτέραν τὴν χρῆσιν αὐτοῦ πρὸς καταιονήσεις.

Ἐτερα ἀγγεῖα ὁμοίας φύσεως ἀνευρέθησαν, ἐν ἐν Ἐλευσίνῃ (οὐτίνως τὰς παραστάσεις ἐδημοσίευσεν ὁ Bulle), ἐν ἐν ἀρχαίῳ τάφῳ ἐν τῷ Κανκασφ, ἐν εὐρίσκειται παρὰ τῷ ἀρχαιοπόλῃ Παπαδήμῳ (σχ. 2) τέλος ἐν ἑτερον ἐν τῷ Μουσείῳ Ἀθηνῶν· τὸ τελευταῖον τοῦτο εἶναι χαλκὸν καὶ διάφορον τὸ σχῆμα τῶν λοιπῶν, διότι συγκρατεῖται ἐξ ὧσ' ὑψοῦς 5,5 ὄμμ. εἰς τὸ ὅδ' τοῦ ὁποῖου ὑπάρχουσιν αἱ μικραὶ ὀπαί, ἐνῶ εἰς τὸ ἀντίθετον τούτων μέρος ὑπάρχει μεγάλη ὀπή, κλειομένη ἐριμητικῶς διὰ δίσκου φέροντος εὐθὺν αὐλὸν ὁκταγώνου τομῆς καὶ μήκους 25 ὄμμ. (σχ. 3).

Σχ. 2.

Πάντα τὰ ἀγγεῖα ταῦτα στηρίζονται ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἀρχῆς, τῆς ἀρχῆς ἐφ' ἧς καὶ ἡ σημερινὴ οἰνήστρις (ripette), πάντα δ' ἐχρησίσμευον ὡς οἰνήστρις κατὰ τὸν Zahn (Zur Midas vase aus Eleusis — Mittheilungen des K. D. Arch. Instituts 1899). Ὁ κ. Μαλτέζος δέχεται τὴν ἰδέαν ταύτην τοῦ Zahn διὰ τὰ πλείστα πλὴν

του τελευταίου. ὅπερ, ὡς ἡ χημικὴ ἀνάλυσις ξυσμάτων ληφθέντων ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ τοῦ ὄου τοῦ χαλκοῦ ἀγγείου ἔδειξεν, ἦτο *ελαίονοις καὶ οὐχὶ οἰνίκοις*: ἦτο δηλ. ἡ *ελαίωρὰ ἐπίχυσις*, ἐν τῶν μαγείρου σκευῶν κατὰ Πολυδεύτην.

Πλὴν δὲ τῆς χρήσεως τῆς ἀρχαίας ταύτης μορφῆς τῆς κλειψύδρας ὡς οἰνηρύσεως καὶ ἐλαιουρύσεως, ἐχρησίμευεν αὐτὴ καὶ ὡς παίγιον τῶν μικρῶν παιδίων. Ἐτεροα δὲ ὄργανα, στηριζόμενα ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἀρχῆς, ἦσαν καὶ οἱ εὐθεῖς σίφωνες (αὐλοὶ) καὶ ἡ χώνη καθόσον ἐχρησίμευον ὡς ἀρυστήρες ὕδατος.

Ὅταν βραδυτέρον καθιέρωσαν χρονικὸν τὴν ὅριον διὰ τοὺς λόγους τῶν διαδίκων, μετεχειρίσθησαν τοιαῦτα ἀγγεῖα μειζόνων διαστάσεων, ἄγνωστον πόθεν λαβόντες τὴν τοιαύτην χρήσιν, καὶ τὸσον ἐκνεύθισαν πρὸς ταύτην, ὥστε αὐτὸ τὸ δικαστήριον καὶ κλειψύδρα ἐκαλεῖτο.

Ἐκ τῆς παραβολῆς τῶν κειμένων ὁ συγγραφεὺς συμπεραίνει ὅτι ἡ δικαστικὴ κλειψύδρα ἦτο κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἀριστοτέλους ὁμοίως φύσεως πρὸς τὰ ἀνω περιγραφέντα ἀγγεῖα, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ἀντὶ ἡθμοῦ ἐκρουοῦ εἶχεν αὐλισκόν ἐκρουον. Ἐπειδὴ ὁμοῦς ἡ δικαστικὴ κλειψύδρα δὲν ἐβυθίζετο ἐν τῷ ὕδατι, ἀλλ' ἐπληροῦτο ἄνωθεν, ὅπερ δὲν θὰ ἦτο δυνατόν διὰ τὰ περιγραφέντα ἀγγεῖα, ὁ συγγραφεὺς υποθέτει ὅτι ἡ κλειψύδρα αὕτη ἐπληροῦτο δι' ἰδίας εὐρείας ὁπῆς κλειομένης διὰ πώματος ἐρμητικῶς. Ἐννοεῖται ἰὺτι βρα-

δυτέρον ἐπὶ τῆς Ἀλεξανδρινῆς Περιόδου) ἡ κλειψύδρα δὲν διετήρησε τὸ σχῆμα τοῦτο, ἀλλ' ἀπέβη ἀπλοῦν ἀγγεῖον ἀνοικτὸν ἄνωθεν, φέρον μικρὰν ὀπὴν περὶ τὸν πυθμένα, ὅπερ ἐτίθετο μεστὸν ὕδατος, πρὸς ὃ ἐλεγον οἱ ρήτορες.

Οἱ ρήτορες εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ λέγωσι μέχρι τῆς τελείας ἐκροῆς τῆς ἐκάστοτε παρεχομένης ποσότητος ὕδατος. Αἱ σφριζόμεναι μαρτυρίαι παρέχουσι καὶ τὴν διάρκειαν τῆς ἐκροῆς. Ὁ συγγραφεὺς συνάγει ὡς ἀνώτερον ὅριον τῆς διάρκειας τοῦ λόγον τοῦ ρήτορος ἐκάστου διαδίκου, διὰ τὰς δίκας τὰς ὑπὲρ πεντακισχιλίας δραχμῶν, 51 λεπτά τῆς ὥρας.

I. Σ.

ΠΕΡΙΕΡΓΟΝ ΕΠΙΤΥΜΒΙΟΝ. *Ἐν τινι ἀρχαίᾳ νεκροπόλει παρὰ τὴν Ἀλεξανδρείαν τῆς Αἰγύπτου ἀνεκαλύφθη κατ' αὐτὰς ἡ ἐξῆς περιεργὸς καὶ ὁραία ἑλληνικὴ ἐπιτύμβιος ἐπιγραφή τῆς παρὰ τῆς τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐν ἡ ἀποπνεύει θερμῇ συζυγικῇ ἀγάπῃ καὶ πόνο.

Ἀντωνεῖνε συνεξούσιε,
συγκοπίετα,
συμβουλε,
ἀγαθὲ,
συναδόλεσχε,
ἀκατηγόρητε,
ὀλόκαλε,
φιλόανθρωπε,
καλὸν ὄνομα,
κύριέ μου,
γλυκύτατε,
πάντων ἀπελούσας,
ἡ τύχη μου,
φιλοπάτωρ,
φιλομήτωρ,
φιλαδέλφε
εὐφύχει!

ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΟΡΔΕΛΛΑΣ. Τὸ γαλλικὸν περιοδικὸν «Σύγχρονος Ἐγκυκλοπαίδεια» δημοσιεύει εἰς ἐν τῶν τελευταίων του φύλλων βιογραφίαν τοῦ κ. Ἀνδρέα Κορδέλλας καὶ σημειώσεις τῆς ἐπιστημονικῆς καὶ κοινωνικῆς δράσεώς του ἐν Ἑλλάδι.

Ὁ κ. Κορδέλλας διετέλεσεν, ὡς γνωστὸν ἐπὶ πολλὰ ἔτη διευθυντὴς τῶν μεταλλουργικῶν Λαυρίων.

Διὰ τῶν γεωλογικῶν αὐτοῦ μελετῶν καὶ διὰ τῆς ἀνακαλύψεως πολυπληθῶν ἀπολιθωμάτων εἰς τὰ πέριξ τῆς Βάλιας Παλαιᾶς ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Μυσίᾳ (1888) ἠδυνήθη νὰ καταδείξῃ ὅτι τὰ στρωσιγενῆ ἢ ἡδατογενῆ πετρώματα τοῦ μέρους τούτου ἀνήκουσιν εἰς τὴν λυθάνθρακοφόρον τριαδικὴν καὶ ζητητικὴν διάπλασιν καὶ οὐχὶ εἰς τὴν τριτογενῆ ὡς ἐθεωροῦντο κατὰ τὸν Ρώσσον γεωλόγον Τσιχατζέφ. Ἐν ἐνὶ δὲ ἐκ τῶν νέων τούτων ἀπολιθωμάτων τῆς τριαδικῆς διαπλάσεως ἔδωσαν πρὸς τὴν αὐτοῦ τὸ ὄνομα Cardita Cordellai.

Οὕτως ἀπὸ τοῦ 1860 ἠδυνήθη νὰ συντελέσῃ εἰς τὰς πρώτας μελέτας καὶ εἰς τὴν βάσιν τῆς μεταλλευτικῆς καὶ μεταλλουργικῆς βιομηχανίας οὐ μόνον ἐν Ἑλλάδι ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ Ἀνατολῇ.

Ἐν ἔτει 1890 εἰσήγαγεν ἐν τοῖς ἐργοστασίοις τῆς Ἑταιρείας τῶν Μεταλλουργικῶν Λαυρίων τὴν διὰ ψευδαργυρώσεως ἀναγωγὴν τοῦ ἀργύρου ἐπὶ τῷ σιτοῦ τοῦ νὰ παράγῃ τόσον μαλακὸν ἡχητικῶς καθαρόν μολυβδον ὅσοις ἦτο ἀναγκαῖος, ὅπως διευκολύνῃ τὴν ἐν Ἑλλάδι βιομηχανίαν τῆς κατασκευῆς τῶν μολυβδόσωλῶν καὶ τῶν κυνηγετικῶν χόνδρων. σκάγια).

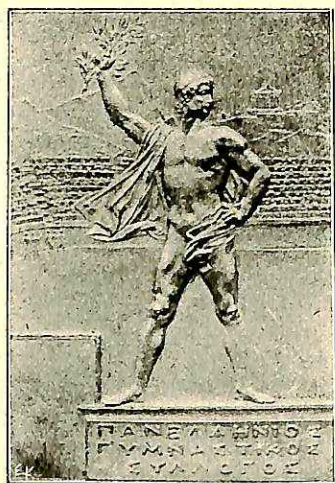
Ὡς συγγραφεὺς ἀνέπτυξε μεγίστην δραστηριότητα δημοσιεύσας πολυπληθῆ ἀρθρα πραγματείας καὶ συγγράμματα ἑλληνιστί, γαλλιστί, γερμανιστί καὶ ἀγγλιστί ἐξ ὧν ἀναφέρονται τινὰ ἐνταῦθα:

*Ἐγγραφα ἀφορῶντα τὰς μολυβδόχους σκαρίας καὶ τὴν μεταλλουργίαν τῆς Ἑλλάδος (ἑλληνιστί 1865). Τὸ Λαύριον (ἐν Μασσαλίᾳ 1869). Περιγραφή διαφόρων μεταλλευτικῶν προϊόντων τοῦ Λαυρίου καὶ τοῦ Ὄρωπου (ἑλληνιστί καὶ γαλλιστί 1875). Ἡ Ἑλλάς ἐξεταζομένη γεωλογικῶς καὶ ὁρυκτολογικῶς (ἑλληνιστί καὶ γαλλιστί ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν Παρισίοις 1878) κλπ.

Ὁ κ. Κορδέλλας ἐτιμῆθη διὰ παρὰ τῶν ὑπὸ τῶν κυβερνήσεων τῆς Ἑλλάδος, Γαλλίας καὶ Βραζιλίας.

ΒΙΟΤΕΧΝΙΑ

ΩΡΑΙΟΤΑΤΟΝ τὸ ἐν τῇ Ἐκθέσει τῶν Φιλοτέχνων ἐκτεθὲν μετάλιον τοῦ Πανελληνίου Γυμν. Συλ-

λόγου ὑπὸ τοῦ χαράκτου κ. Π. Ε. Κελαϊδῆ. Ἡ διὰ τῆς χρυσοῦς ὑπέροχος ἐργασία τῶν Ἑλλήνων, ἡ χαρακτικὴ ἢ θαυμασθεῖσα διὰ τῶν αἰώνων ἐπὶ τῶν νομισμάτων καὶ δακτυλολίθων, ἐγκατελείφθη ὑπὸ τῶν νεωτέρων τεχνιτῶν ἐν Ἑρῳπῇ τὴν ἐπιτηδειότητα δὲ τοῦ τεχνίτου ἀναπληροῦ σήμερον ἡ μηχανικὴ. Διὰ τοῦτο μεγίστην ἐντύπωσιν προξενεῖ ἡ θέλησις καὶ ἐπιμονὴ τοῦ αὐτοδιδάκτου Ἑλλήνου εἰς τὸ νὰ χαράξῃ ἐπὶ τοῦ σκληροτάτου χάλυβος τὸ πλαστικὸν κάλλους ἀριστοῦργημα τοῦ περιφήμου Γάλλου καλλιτέχνου Verpion. Ὁ κ. Κελαϊδῆς μὲ διορατικότητα ἐκνευρίσθη τοῦ τεχνίτου ἐφ' ὃν εἰς πέρας τὸ ἔργον τοῦ διατηρήσας ὅλην τὴν αἰσθητικὴν δύναμιν τοῦ πρωτοτύπου. Ἡ πλαστικότης τοῦ ἀθλητικοῦ σώματος, ἡ διὰ τῶν εὐγράμμων μυνῶν ἀλγὴ ἡ ἐπιδεικνύουσα μίαν νίκην, τὴν εὐγενὴ νίκην τοῦ ἱσχυροῦ, χαράσσεται μὲ πεποίθησιν πεπειραμένου καλλιτέχνου εἰς τὴν ἀνυπότακτον ἑλκν.

ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ

Ο ΚΛΕΙΝΓΗΤΗΣ τοῦ πανεπιστημίου τοῦ Βορδῶ Μπαρά καταδικάζει τὸν ποινικὸν νόμον ὅλων τῶν κρατῶν ὅστις σταθμίζει μὲ τὸ ἴδιον μέτρον τὰ ἐγκλήματα τῶν γυναικῶν καὶ τὰ ἐγκλήματα τῶν ἀνδρῶν δὲν λαμβάνει ὑπ' ὄψιν τὴν φυσιολογικὴν διαφορὰν ἣτις χωρίζει τὰ δύο φύλα. Καὶ ἡ διαφορὰ αὕτη εἶναι τόση ὥστε πρέπει νὰ ἐπισύρῃ τὴν προσοχὴν τῶν νομομαθῶν. Οὕτε ἡ διάνοια, οὕτε τὰ αἰσθήματα, οὕτε αἱ πράξεις τῶν γυναικῶν ἔχουν τὴν αὐτὴν ἀρχὴν, τὴν αὐτὴν ὕψην, τὴν ὁποίαν αἱ πράξεις, τὰ αἰσθήματα καὶ ἡ διάνοια τοῦ ἀνδρός. Δὲν παραβάλλει τὴν γυναῖκα πρὸς τὸν ἄνδρα διότι ἡ φύσις τῶν εἶναι διάφορος. Χωρὶς νὰ υποβιβάζῃ ἢ νὰ ἀναβιβάζῃ τὴν γυναῖκα θέλει μόνον νὰ προκαλέσῃ τὴν προσοχὴν τοῦ νόμου ἐπὶ τοῦ διαπραττομένου ἀδικήματος τῆς ἐπιβολῆς τοῦ αὐτοῦ μέτρον δικαιοσύνης εἰς τὸν ἄνδρα καὶ τὴν γυναῖκα.

ΕΞΕΔΟΘΗ εἰς τεῦχος ἐκ 200 περίπου σελίδων «Κατάλογος τῶν ἐν τῷ τυπογραφίῳ Ἀδελφῶν Περγῶ ἐκτυπωθέντων βιβλίων ἀπὸ τοῦ 1868 - 1900». Ἀντὶ ἄλλης σημειώσεως παραθέτομεν τὸ ἐπόμενον ἀπόσπασμα τοῦ ὑπὸ τοῦ κ. Α. Μηλιαράκη γραφέντος προλόγου:

Τὸν ἐκδιδομένον ἤδη κατάλογον τῶν Ἀδελφῶν Περγῶ, θεωροῦμεν σπουδαίαν συμβολὴν οὐ μόνον εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς τυπογραφίας ἐν Ἑλλάδι, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν τῆς βιβλιογραφίας τῶν Ἑλληνικῶν βιβλίων. Οἱ τοιοῦτοι δὲ κατάλογοι ἀποβαίνουν σὺν τῷ χρόνῳ γνησίᾳ πηγῇ, ἐξ ἧς δύναται τις νὰ ἀντλήσῃ εἰδήσεις ἱστορικῆς, κοινωνικῆς καὶ χρονολογικῆς βεβαίας διαφόρων γεγονότων. Ὅριθός δ' ἐπράξαν, ταῦτα ἔχοντες ὑπ' ὄψιν, δημοσιεύσαντες ἐν τέλει καὶ καταλόγους τῶν κατ' ὕλην καταγεγραμμένων ὑπερχιλίων βιβλίων καὶ τῶν ὀνομάτων τῶν Συγγραφέων.

Κατάλογους βιβλίων τυπογραφίῶν, κατ' ὅσον ἡ μνήμη βοηθεῖ ἡμᾶς, ἀσχοληθέντας πρὸ χρόνων εἰς μελέτας περὶ τὴν βιβλιογραφίαν, δὲν γνωρίζομεν ἐκδοθέντας ἐν Ἀθήναις. Τὰ ἀρχαιότερα τυπογραφία ἐν Ἀθήναις Α. Κορομηλά, Σ. Βλαστοῦ, Χ. Ν. Φιλὰδελφῶς, Α. Σακελλαρίου, τὰ καὶ βιβλιοπωλεῖα συνάμα ἐδημοσίευσαν καταλόγους, βιβλιοπωλικούς συμπεριλαμβανόντας καὶ βιβλία τυπωθέντα ἐν ἄλλοις τυπογραφείοις. Τοιοῦτοι ἦσαν καὶ οἱ κατάλογοι, οὓς ἐξέδωκεν ὁ ἐν Βενετίᾳ περὶ τὸ 1671 ἰδρύσας Ἑλληνικὸν τυπογραφεῖον Νικόλ. Γλυκὺς, ὅπερ διετηρήθη μέχρι τοῦ 1831. Ὁμολογοῦμεν δ' ὅτι θὰ ἦτο εὐχρὴ ἔργον διὰ τὴν ἱστορίαν τῶν γραμμάτων τοῦ Γένους νὰ εἶχομεν καταλόγους τῶν τυπογραφίῶν τοῦ Γαίτου

(1690), τῆς Βενετίας (1671), τοῦ Βουκουρεστίου (1690), τῆς Μοσχολέως (1734), τῆς Σμύρνης (1764), τῆς Κερκύρας (1801), τῶν Κυδωνιῶν (1820), τῆς Κορίνθου (1821), Ὑδρας (1824), Μεσολογγίου (1824), Ναυπλίου (1825), Αἰγίνης (1832), καὶ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει πατριαρχείου καὶ τοῦ τῶν Ἱεροσολύμων.

Ὁ προκειμένος κατάλογος εἶνε ὡς ἐκ τούτου μοναδικὸς εἰς τὸ εἶδος του, διότι στερεῖται τοῦ ἐμπορικῶς χαρακτῆρος εἶνε μνημείον, ὅπερ ἤγειραν οἱ Ἀδελφοὶ Περγῶ, εἰς μνήμην ἐργασίας τριᾶκοντα δύο ἐτῶν, ἀδορυβού ἀλλὰ διαρκούς ἐφ' οὗ οἱ μεταγενέστεροι ἔχουσι νὰ μελετήσωσι σὺν ἄλλοις καὶ τὴν πνευματικὴν ἐργασίαν, ἣτις κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα ἔλαβε σάρκα καὶ ὅστα διὰ τοῦ τύπου ἐν ἐνὶ καὶ μόνῳ τυπογραφίῳ τῶν Ἀθηνῶν.

Ο ΤΥΠΟΣ

«ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ» 12 Οκτωβρίου 1902:

Τώρα πλέον ὅτε παρεδόθη εἰς κοινὴν θέαν ὁ θαυμαστός ἱερὸς τῶν Ἀντικυθήρων καὶ εἶμαι εἰς θέαν ἀνέτως νὰ τὸν μελετήσω. λυποῦμαι εὐρισκόμενος εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ παρατηρήσω ὅτι ἡ στάσις τοῦ ἀγάλματος ὁρισμένως δὲν εἶνε ἡ πρέπουσα, καὶ ἂν παρεδεχθῇ κανεὶς ὅτι ἡ τελεία καθ' ὅλα τὰ φαινόμενα συγκόλλησις δὲν εἶναι ἡ ἀρμορική τῆς πρὸς τὰ ὀπισθεν καὶ ἀριστερὰ κλίσεως αὐτοῦ. Ἡρεῖ ἡ τεχνικὴ ἰσοζυγίσις αὐτοῦ νὰ κατορθωθῇ ἐν ἀνάγκῃ δι' ἐνὸς βάθρου οὐχὶ ἰσοπέδου ἀλλ' ἐπικλινούς πρὸς τὰ ἔμπροσθεν ἢ καὶ τοῦ ἰδίου, φερομένου εἰς τὴν ἀνάλογον κλίσιν, διὰ νὰ λάβῃ ὁ χαλκὸς νεανίας μίαν στάσιν φυσικωτέραν καὶ περισσότερον ἀρμοζούσαν εἰς τὴν παραστάσιν του. πρᾶγμα τὸ ὁποῖον σήμερον δὲν συμβαίνει δυστυχῶς. Διὰ πάντα ἐξοικειωμένον ὀφθαλμόν, τὸ ἄγαλμα στέκει ἀκόμα ὀρθιον ἐλέφ τοῦ υποβαστάζοντος αὐτὸ σιδήρου.

ΘΩΜΑΣ ΘΩΜΟΠΟΥΛΟΣ

γλύπτης.

Η «ΑΔΡΙΑΤΙΚΗ» τῆς Βενετίας δημοσιεύει τὰς ἀκολουθοῦσας πληροφορίας ἀναφορικῶς περὶ τῆς καταγωγῆς τοῦ Αἰμιλίου Ζολᾶ.

Ἐκ τοῦ γενικοῦ ἀρχιεπισκόπου τῆς Βενετίας τῶν ἀρχῶν τοῦ παρελθόντος αἰῶνος καταφαίνεται ὅτι οἱ προσπάτορες τοῦ Αἰμιλίου Ζολᾶ ἦσαν ἑλληνικῆς καταγωγῆς καὶ ἔξω τὸτε εἰς τὴν Βενετίαν εἰς τὸ Σάν Ἀντζελο. Κόρτε Σοράνζο, ἀριθ. 2,992 ἀποτελουμένης τῆς οἰκογενείας ἐκ τοῦ προσπάτου τοῦ Αἰμιλίου Ζολᾶ, τοῦ Ἀντωνίου ποτε Νικολέττου ἐκ Κερκύρας ἐτῶν 93, τῆς θυγατρὸς Χρηστίνης 60 ἐτῶν, τοῦ υἱοῦ Κάρλου 50 ἐτῶν, τῆς συζύγου τοῦ τελευταίου ἐτῶν 50 καὶ τοῦ δεκαεπταετοῦς υἱοῦ τῶν.

Ὁ Φραγκίσκος ὁ πατὴρ τοῦ Αἰμιλίου καὶ ἡ πρεσβυτέρα ἀδελφὴ του δὲν μνημονεύονται εἰς τὸ μέρος τοῦτο, ἀλλ' εἰς ἄλλας σελίδας δύναται τις ν' ἀναγνώσῃ: «Ζολᾶς Φραγκίσκος Καρόλου, ἐτῶν 10, καθολικὸς. Αποστόλη Κόρτε Ραμῆρας ἀριθ. 4,752 ἐκπαιδευόμενος εἰς τὸ «Πιλλόν». Προέχειται προφανῶς ἐδῶ περὶ τοῦ πατρὸς τοῦ Αἰμιλίου Ζολᾶ, καθόσον αἱ ἡμερομηνίαι ἀνταποκρίνονται πρὸς τὴν ἡλικίαν του.

ΟΛΙΓΟΣΤΙΧΑ

Ὁ κ. Δεκαπῶς προετοιμάζει ἀποχαιρετιστήριον ἐπερίδα εἰς τὸ Δημοτικὸν Θέατρον ἐπὶ τῇ προσεχῇ ἀνα-

χωρήσει του εις Ἀμερικὴν διὰ τῆς παραστάσεως τοῦ "Αμλετ", τὸν ὁποῖον τόσον καλῶς ὑποκρίνεται.

Ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς Σαββάτου 19 τρέχοντος, ἄρχεται ἐκδομένη ἐφημερίς πρωϊνὴ καὶ εἰς μέγα σχῆμα, αἱ Ἀθῆναι ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἰδιοκτῆτου αὐτῶν κ. Γεωργίου Κ. Πώπ

Περὶ τὰ τέλη Ὀκτωβρίου ἔρχονται εἰς Ἀθήνας, προσκληθεῖσαι ὑπὸ τῆς Μουσικῆς Ἑταιρίας, αἱ Ἑλληνίδες ὑψίστων ἀδελφαὶ Δορίνη.

Αἱ συνεδριάσεις τῆς Γαλλικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς ἐπαναλαμβάνονται τὸν Ἰανουάριον καὶ θὰ παραταθῶν μέχρις Ἀπριλίου, ὁπότε θὰ τελεσθῶσιν ἐπισήμως τὰ ἐγκαίνια τοῦ νέου ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου τῶν Δελφῶν.

Προσεκλήθη ἡ Ἑλλάς εἰς τὸ διεθνὲς Συνέδριον τῆς φυματώσεως, τὸ συγκροτούμενον κατὰ τὸ τέλος τρέχοντος μηνὸς ἐν Γερμανίᾳ.

Ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τῆς Γλυπτοθήκης τοῦ Μονάχου κ. Φουρτβαϊγγλερ ἄρχονται προσεχῶς ἀνασκευαί ἐν Αἰγίνῃ.

Τὰ αὐτοκίνητα, φαίνεται, δὲν εἶναι ἐφευρέσεις τοῦ αἰῶνος μας. Βασιλεὺς ἀρχαιολόγος, καθηγητὴς ἐν Μονάχῳ, ἀνεκάλυψεν εἰς ἓνα Ῥωμαῖον χρονογράφον, τὸν Ἰούλιον Καπιτωλῖνον, μίαν περιγραφὴν τῆς πολυτελείας τοῦ αὐτοκράτορος Κ. μύδου, ὅπου μεταξὺ ἄλλων ἀναφέρεται αὐτολεξὶς ὅτι εἶχεν ἀμάξας ἀνευ ἵππων ὅπως νέας κατασκευῆς, τῶν ὁποίων οἱ τροχοὶ ἐκινούντο μόνον τὸν πῆρξ τοῦ ἄξονος, χάρις εἰς εὐφρέστατον ἐσωτερικὸν μηχανισμόν.

ΠΡΟΤΟΜΗ ΤΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

τῇ πρωτοβουλίᾳ τῶν «Παναθηναίων».

— ἀδεία τοῦ Ὑπουργείου —

Εκ προηγουμένων εἰσφορῶν.....	Δρ. 599
Θεὸν Παιτῶν.....	5
Γ. Στρατήγης.....	5
Ἀλκ. Ζωϊόπουλος.....	5
Γ. Ρούλος.....	2
Κωστὴς Παλαμᾶς.....	10
Ἐμμ. Σ. Λυκούδης.....	5
Ἐπαμεινώνδας Πολιτάκης.....	10
Σ. Ζωγραφίδης.....	2
Δ. Βικέλας.....	15
Ν. Χατζηπέτρος.....	5
Γ. Ν. Φιλάρετος.....	5
Γ. Σεβαστόπουλος.....	41

Δρ. 709

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

HUMANITÉ NOUVELLE

Sommaire du numéro d' Octobre:

Le Trust, par Thomas Elmer Will; les Sonnets de Victor Emile-Michelet; la Question militaire en Fin-

lande et la Russie, par Diplomaticus; le Gouffre nouvelle de Léonide Andreeff; de l' Idée de loi dans la psychologie, par le professeur Georges Dwelshauvers; la Situation politique en France, par Marcel Sembat; Exposition des Primitifs flamands à Bruges, essai de psychologie par Jules Coucke; Chroniques des lettres hispano-américaines par Manuel Ugarte; hollandaises, par Jeannette Nijhuis; occitanes, par de Beaurepaire-Froment Revue des livres de toutes langues par Elise Reclus, Emile Vandervelde, A. Hamon, Elnora Folkmar H. Muffang, etc.

3, bis cour de Rohan, Paris, 6°.

NEA BIBLIA

ΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΡΥΤΑΝΕΙΑΝ Κ. Μητροπολίτου ρουμανεύσαντος κατὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1900-1901. Ἐν Ἀθήναις, τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1902.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΙΣ ΤΑΣ ΙΣΤΟΡΙΚΑΣ ΜΕΛΕΤΑΣ ὑπὸ Ch. V. Lauglois καὶ Ch. Seignobos κατὰ μετάφρασιν Σπ. Λάμπρου, [Βιβλιοθήκη Μαρσλὴ τευχ. 181 καὶ 182]. Ἐν Ἀθήναις, τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1902.

ΧΗΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΙΣ τῆς ἱαματικῆς πηγῆς τοῦ παρὰ τὰς Κεγχρεὰς τῆς Κορίνθου Λουτροῦ τῆς Ἑλένης ὑπὸ Ἀναστ. Κ. Χρηστομάνου καθηγητοῦ. Ἐν Ἀθήναις, τυπογραφεῖον Ἑστία 1902.

ΟΔΗΓΟΣ ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ τοῦ Ἑθνικοῦ Πανεπιστημίου ἐπιμελεῖα Κ. Ξανθοπουλίδου. Ἐν Ἀθήναις, τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου, 1902.

ΑΝΑΓΡΑΦΗ τῶν ἀρχῶν τοῦ Ἑθνικοῦ Πανεπιστημίου κατὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1902-1903 καὶ πρόγραμμα τῶν κατὰ τὸ χειμερινὸν ἑξαμήνιον διδασκόμενων μαθημάτων. Ἐν Ἀθήναις, τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1902.

ΕΝΟΧΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ τῶν Ῥωμαίων καὶ τῶν Βυζαντινῶν κατὰ τὴν ἐν Ἑλλάδι ἰσχὺν τοῦ ὑπὸ Ἀντ. Μομφεράτου. Τόμος πρῶτος. Ἐν Ἀθήναις, τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1902.

Η ΗΘΙΚΗ ἐν τῇ ὁμηρικῇ ἐποχῇ ὑπὸ Γεωργίου Γ. Γαρόδα. Ἐν Ἀθήναις, τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1902.

ΤΑ ΑΣΚΛΗΠΕΙΑ ἢ ΦΘΙΣΙΑΤΡΕΙΑ ὑπὸ Βασιλείου Πατρικίου ἱατροῦ (μετὰ 18 εἰκόνων. — Ἀθῆναι ἐκ τοῦ Ἑθνικοῦ Τυπογραφείου 1902).

Ο ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΩΝ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΙΑΤΡΩΝ ὑπὸ Μιχαήλ Ν. Μαγκάκη, ἱατροῦ (Ἀθῆναι 1902 τυπογραφεῖον Σπυρίδωνος Κουσουλίνου).

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΖΩΩΝ κατὰ τὸ γαλλικὸν ὑπὸ τῆς Κας*** (Σύλλογος πρὸς διάδοσιν ὠφελίμων βιβλίων. — Ἀθῆναι 1902, Βασιλικὴ τυπογραφία Ραφτάνη-Παπαγεωργίου, σχ. 16ον σελ. 79 δεξ. 0.40).

Τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου ἐν Ἀθήναις.

ΤΑ ΚΑΛΥΤΕΡΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

καλλιτεχν. Διακοσμητικὸς Οἰκοδομῶν

Ἀδελφοὶ Ρόδιοι, ὁδὸς Βουλῆς, 8.

Κολώνια

Κ. Βελισσάριος, ὁδὸς Σταδίου, 67.

Κοιμώσεις Κυριῶν

Κ. Βελισσάριος, Λεωφόρος Πανεπιστημίου, 4.

Ἐδωδιμοπωλεῖα

Ι. Κ. Ἀσπιώτης, ὁδὸς Κολοκοτρώνη, ἐναντὶ Βουλῆς, 3

Ἀποκλειστικὴ ἀποθήκη τῶν φημισμένων ἔγχρωμων κονσερβῶν: χορταρικά, ὀπώρα, τουρσιά κλπ.

Modes

Maison Desseigné 4, B^d de l'Université.

Hautes Nouveautés, Modes, Robes.

Ερμεῖον, Γαλλίδες ράπτριαι, ράπται, τὰ καλλίτερα φορέματα, ὅλοι οἱ νεωτερισμοί.

Καπνοπωλεῖα

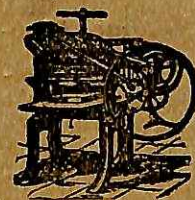
Γεώργ. Ἀλεξίου, Σταδίου 21 — Ἑρμοῦ 21.

Μαρμαρογλυφεῖα

Ἰωάννης Γ. Χαλδούρης, ὁδὸς Πανεπιστημίου 69

Ζαχαροπλαστεῖα

Ζαχαροπλαστεῖον Γιαννάκη ὁδὸς Πανεπιστημίου.

BIBLIOΔΕΤΕΙΟΝ

& ΓΡΑΜΜΟΓΡΑΦΕΙΟΝ

ΣΠΥΡ. ΑΜΠΑΤΖΟΠΟΛΟΥ

Ἀθῆναι, ὁδὸς Κολοκοτρώνη, 7.

Ἑργασία καλλιτεχνική. — Ὑλικά α' τάξεως. — Τιμαὶ συγκαταβατικά.

ΕΡΕΥΝΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Ἐν Ὁξφόρδῃ τῆς Ἀγγλίας

Ἐρμηνεύει τὰς ἀρχὰς τῆς βιονομίας ἀσφαλεῖται εἰς τὴν ἔρευναν τῶν νόμων τῆς ἀναπτύξεως. Περιέχει πάντοτε ἄρθρα σύντομα καὶ μετὰ, φρονηματίζοντα καὶ διακεντῶντα. Τίμημα ἐγγράφῃ 8 φρ. χρ. κατ' ἔτος προκαταβολικῶς στελλόμενα εἰς τὸν ἐκδοτὴν 26 Michael Street, Oxford εἰς τὴν Τράπεζαν Ἐμποδελόους Ἀθῆναις.

BIBLIOΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ"

Ι. Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΥ

ΑΘΗΝΑΙ — ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 44

ΟΛΑ ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΣΤΟΙ Γ. ΜΠΑΛΑΣΚΑ ΟΔΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ 4.

ΜΜΕΡΤΑΣ	μήκους 80 %	δρ. 80
ΜΜΕΡΤΑΣ	» 90 %	» 35
ΜΜΕΡΤΑΣ	» 100 %	» 40
ΜΜΕΡΤΑΣ	» 110 %	» 46
ΜΜΕΡΤΑΣ	» 120 %	» 50

Ἐπίσης καὶ διὰ τοὺς κκ. ἀξιωματικοὺς ἐπινώτια με χρῶμα κεκανονισμένον (bleu ciel) καὶ με τιμὰς μόνον ἐπὶ πλέον πέντε δραχμὰς τῶν πολιτῶν με τὸν πῆχυν δρ. ὀκτώ (8). Ἀποστέλλομεν δείγματα δωρεάν παντὶ τῷ αἰτοῦντι.

ΛΟΥΚΟΥΜΙΑ ΣΥΡΟΥ ΠΑΡΑ Τὸ Ἑθνικὸν Τυπογραφεῖον, ὁδὸς Σταδίου, 54. ΚΑΙ ΧΑΛΒΑΔΟΠΗΤΕΣ Π. ΛΟΓΙΣΤΑΤΟΣ

ΑΓΩΝ

Ὁργανον Ἑρένης τῶν Ἑθνικῶν καὶ Ὀλικῶν δυνάμεων τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους.

Παρέχον καθ' ἑβδομάδα τεκείαν εἰκόνα τῆς ἐν τῇ Ἀνατολῇ καθ' ὅλου καὶ ἰδίᾳ ἐν τῇ Ἰλλυρικῇ χερσονήσῳ φυλετικῆς καὶ πολιτικῆς κινήσεως δι' ἀνταποκρίσεων ἐκ πάσης γωνίας τῶν Ἑλληνικῶν χωρῶν, διὰ στατιστικῶν πληροφοριῶν πληθυσμοῦ, γλώσσης, Σχολείων καὶ παρακολουθῶν τὴν ὕλην καὶ ἠθικὴν πρόνοιαν τοῦ ἔθνους ἐν Ἠπειρῷ, Ἀλβανίᾳ, Μακεδονίᾳ, Θράκῃ, ταῖς νήσοις καὶ τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

Διευθυντής: Ι. ΔΑΜΠΡΙΔΗΣ, Δικηγόρος.

Συνδρομὴ ἑτησίᾳ προπληρ. } Ἐν Ἑλλάδι Δρ. 10 } Ἀλλοδαπῆς Φρ. χρ. 10

Ὁδὸς Ἱπποκράτους, 5.

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ

ΣΥΝΤΑΞΟΜΕΝΗ ΥΠΟ ΚΥΡΙΩΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ: ΚΑΛΛΙΡΟΗ ΠΑΡΡΕΝ

Συνδρομὴ ἑτησίᾳ προπληρ. } Ἐσωτερικοῦ δρ. 5 } Ἐξωτερικοῦ φρ. χρ. 8

Ἀθῆναι, ὁδὸς Πανεπιστημίου, 27.

ΦΑΡΜΑΚΕΙΟΝ & ΦΑΡΜΑΚΕΜΠΟΡΕΙΟΝ

Α. ΛΟΥΡΟΥ — ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Ὅπως εὐρωπαϊκῶς κατηρτισμένον, ἐνήμερον δι' ὅλας τὰς νεωτέρας ἱατρικὰς ἀπαιτήσεις, πλουσιώτατον εἰς φάρμακα ἀγγλικῆς καὶ γαλλικῆς προελεύσεως. — Πλήρες σύστημα καὶ μικροβιολογικὸν ἐργαστήριον.

ΣΑΠΩΝ ΕΛΕΥΣΙΝΟΣ

ΧΑΡΙΛΑΟΥ & ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΟΙΟΤΗΣ ΑΡΙΣΤΗ - ΗΓΓΥΗΜΕΝΗ, ΑΝΘΕΥΤΟΣ

Ἀποθήκαι: Ἐν Ἀθήναις } Ὁδὸς Κολοκοτρώνης } Ἐν Πειραιῇ: Διαστ. ὁδ. Βουδουλῖνας - Ἀγ. Σπυρίδωνος.

ΚΑΡΟΛΟΣ ΜΠΕΡΙΓΓΕΡ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΟΣ ΤΗΣ ΑΥΛΗΣ

Διασταύρωσις ὁδῶν Νίκης καὶ Ἑρμοῦ.

Φωτογραφίαι παντὸς εἶδους Μεγεθύνσεις χρωματίζονται με παστέλ.

ΜΕΤΑ ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ ΥΠΟΔΗΜΑΤΟΠΟΙΕΙΟΝ

Γ. ΣΤΡΑΤΗ

37 — ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ — 37

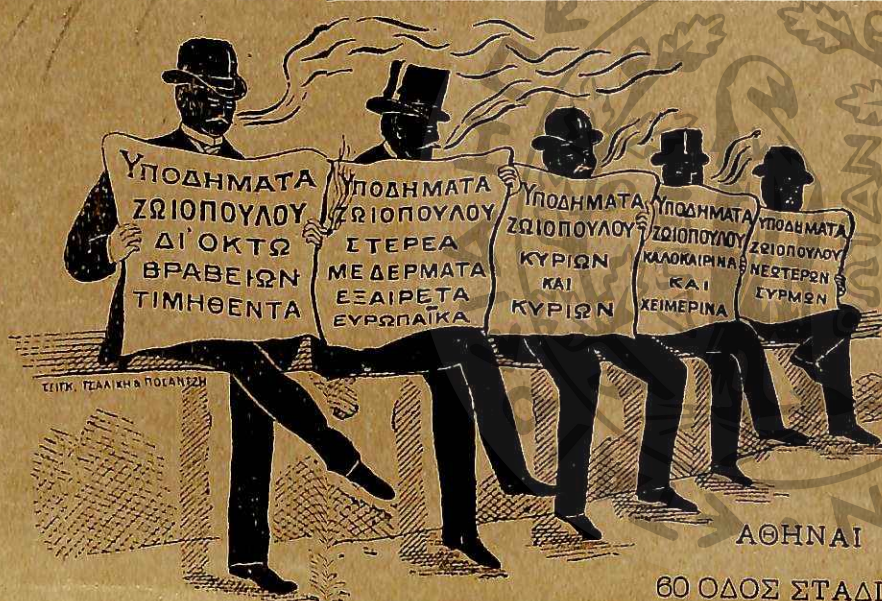
Τὸ πανελληνίου φήμης Μεγα Βασιλικὸν Ὑποδηματοποιεῖον Στρατῇ πλουτισθὲν διὰ μαλακῶν δερμάτων παντὸς εἶδους ἀρίστης ποιότητος ἐκ τῶν μεγαλειτέρων βιομηχανικῶν καταστημάτων Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Ἀμερικῆς ὑπόσχεται τῇ πολυαριθμῷ αὐτοῦ πελατεῖᾳ τὴν ἐκπλήρωσιν παντὸς γούτου καὶ αὐτοῦ ἀκόμη τοῦ ἰδιοτροποτέρου πελάτου. Εἶναι τὸ μόνον δεδοκιμασμένον κατάστημα, ὅπερ κατάρθησε μετὰ τὰς παντοειδεῖς αὐτοῦ φόρμας νὰ ἐπιτύχῃ τὴν τελείαν ἐφαρμογὴν συνδεδεμένην μετὰ τῆς στερεότητος καὶ Παρασινῆς κομψότητος καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς δυσαναλόγους καὶ πάσχοντας ἐκ κάλων πόδας.

Πιστότατον μαρτύριον τῶν ἀνωτέρω τυγχάνει ἡ πολυπληθὺς αὐτοῦ πελατεία.

Ἐπίσης φέρει εἰς γνῶσιν τῶν κκ. ἀξιωματικῶν, ὅτι ἐφθασαν ἐκ τῶν ἀνωτέρω καταστημάτων τὰ καταλλήλοτερα δέρματα διὰ μπότες.

А Е И К А

ΔΕΞΙΚΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛ. ΓΛΩΣΣΗΣ	ὑπὸ Α. Α. Σακελλαρίου	Τόμος 3.	σελ.	4400	δρ.	48
ΛΑΤΙΝΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΔΕΞΙΚΟΝ	ὑπὸ Ε. Α. Τσακαλώτου		»	780	»	10
ΕΛΛΗΝΟΛΑΤΙΝΙΚΟΝ ΔΕΞΙΚΟΝ	ὑπὸ Ε. Α. Τσακαλώτου		»	872	»	12
ΟΜΗΡΙΚΟΝ ΔΕΞΙΚΟΝ	ὑπὸ Α. Ι. Ὀλγακίου		»	360	»	9
ΓΑΛΛΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΔΕΞΙΚΟΝ	ὑπὸ Ν. Κοντοπούλου		»	1087	»	10
ΕΛΛΗΝΟΓΑΛΛΙΚΟΝ ΔΕΞΙΚΟΝ	ὑπὸ Ν. Κοντοπούλου		»	1100	»	10
ΑΓΓΛΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΔΕΞΙΚΟΝ	ὑπὸ Ι. Πετρίνογλου		»	1087	»	11
ΕΛΛΗΝΟΑΓΓΛΙΚΟΝ ΔΕΞΙΚΟΝ	ὑπὸ Ι. Πετρίνογλου		»	1000	»	11
ΓΕΡΜΑΝΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΔΕΞΙΚΟΝ	ὑπὸ Α. Ν. Γιάνναρη		»	1146	»	11
ΕΛΛΗΝΟΓΕΡΜΑΝΙΚΟΝ ΔΕΞΙΚΟΝ	ὑπὸ Ρ. Ρουσοπούλου		»	1080	»	12

ΑΘΗΝΑΙ

60 ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ